İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ŞEHİRLERDEKİ GÜNCEL FARKLILAŞMALAR: İSTANBUL-İSTİKLAL CADDESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mim. Kerem Barış BAŞAT

Anabilim Dalı : MİMARLIK

Programı : BİNA BİLGİSİ

OCAK 2007

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ŞEHİRLERDEKİ GÜNCEL FARKLILAŞMALAR: İSTANBUL-İSTİKLAL CADDESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mim. Kerem Barış BAŞAT
(5020011)

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 25 Aralık 2006
Tezin Savunulduğu Tarih : 29 Ocak 2007

Tez Danışmanı : Doç.Dr. Aytanga Dener
Diğer Jüri Üyeleri Yrd.Doç.Dr. Yüksel Demir (İTÜ.)
Prof.Dr. Uğur Tanyeli (YTÜ.)

OCAK 2007

ÖNSÖZ

Akademik eğitimim süresince verdiği bilgi, güven ve destek için tez danışmanım sayın Doç.Dr. Aytanga Dener'e,

Tez çalışmalarım süresince hep yanımda olan eşime ve her koşulda desteklerini gösteren anneme, babama ve kardeşime,

Bu süreç içerisinde anlayışını, desteğini ve bilgisini esirgemeyen Y. Mim. Bülent Ergin Güngör'e,

Her zaman yanımda olduklarını hissettiren arkadaşlarıma,

Teşekkür ederim

Kerem Barış Başat

Aralık, 2006

İÇİNDEKİLER

TABLO LİSTESİ v
ŞEKİL LİSTESİ vı
ÖZET vıı
SUMMARY vııı

1. GİRİŞ 1

2. SOSYAL, EKONOMİK, KÜLTÜREL DEĞİŞME VE KENTSEL MEKAN ÜZERİNE FARKLI KURAMSAL YAKLAŞIMLAR 7

2.1. Sanayi Devrimi ve Modern Durum 8
2.2. II. Sanayi Devrimi ve Postmodern Durum 9
2.3. Küreselleşme ve Tüketim Kültürü 12
2.4. Farklı Modernlikler ve Melezleşme 17

3. YÖNTEM 20

4. İSTANBUL'UN DEĞİŞİMİ VE ŞEHRİN YENİ YÜZÜ: BEYOĞLU-İSTİKLAL CADDESİ 22

4.1. İstanbul'un Değişimi 22
4.1.1.Cumhuriyet Dönemi Öncesi 22
4.1.2.Cumhuriyet Dönemi Sonrası 25
4.1.3.1980 Sonrası Değişim 27
4.1.3.1. Ekonomik Etkenler 29
4.1.3.2. Demografik Göstergeler ve Sosyolojik Etkenler 32
4.2. Şehrin Yeni Yüzü ve Beyoğlu-İstiklal Caddesi'nin Konumu 34
4.2.1. Beyoğlu'nda Sosyal ve Kültürel Yapı'nın Değişimi 35
4.2.2. Beyoğlu'nda Fiziksel Çevrenin Değişimi 39

5. İSTİKLAL CADDESİ NEVİZADE SOKAK VE BÜYÜKPARMAKKAPI SOKAK 43

5.1. Beyoğlu'nun Güncel Durumu 43
5.2. Büyükparmakkapı Sokak ve Yakın Çevresi 55
5.3. Nevizade Sokak ve Yakın Çevresi 59

6. SONUÇ VE TARTIŞMA 63

KAYNAKLAR 67

EKLER **71**
Ek A: İstiklal Caddesi Adres Bilgileri 71
Ek B: Ön Çalışma Alanı/İstiklal Caddesi 89
Ek C: Büyükparmakkapı Sokak Alan Çalışmaları 94
Ek D: Nevizade Sokak Alan Çalışmaları 99
Ek E: Beyoğlu İle İlgili İnternet Siteleri 105

ÖZGEÇMİŞ

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 4.1. Yıllara Göre Beyoğlu Nüfusu 39

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 4.1 : Kauffer Haritası, 19.Yüzyıl 23
Şekil 4.2 : İstanbul ve civarı, 20. Yüzyıl başları..... 24
Şekil 4.3 : Uydu Görüntüsü, 21. Yüzyıl..... 29
Şekil 4.4 : Beyoğlu, 1930'lar..... 36
Şekil 4.5 : Tokatlıyan Oteli, 1930'lar..... 36
Şekil 4.6 : Beyoğlu'nda bir vitrin, 1930'lar..... 38
Şekil 4.7 : Beyoğlu, 1930'lar..... 38
Şekil 5.1 : Beyoğlu Belediyesi kentsel dönüşüm projeleri ve "Beyoğlu markaları" 45
Şekil 5.2 : Beyoğlu Belediyesi yenileme alanları..... 46
Şekil 5.3 : İstiklal Caddesi'nde bando geçişi.....51
Şekil 5.4 : Taksim Meydanı, Konser.....51
Şekil 5.5 : İstiklal Caddesi Sokak Planı.....53
Şekil 5.6 : İstiklal Caddesi Eğlence Mekanları Dağılımı.....53

ÖZET

20. yüzyılda şehirler küreselleşme sürecinde sosyal, kültürel, ekonomik, toplumsal ve fiziksel değişim geçirmektedir. İmgelerin ve bilginin hızlı paylaşımı, tüketim alışkanlıklarının değişmesi, küresel sermayenin serbest dolaşımı ve turizme yönelik tüketimin artması küreselleşme sürecindeki bu değişimin etkenleridir. Özellikle 1980 sonrasında Türkiye'de izlenen ekonomik ve kültürel politikalar sonucunda İstanbul'da yaşanan bu değişim hızlanarak devam etmiştir. Bu süreçte İstanbul'un sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan yoğun olarak kullanılan merkezlerinden biri olan Beyoğlu ve ana eksen olarak İstiklal Caddesi, şehrin geçirdiği değişimin her açıdan incelenebileceği bir alandır.

Bu tezde, günümüzün sosyal, kültürel, ekonomik değişimin ve farklı kuramsal yaklaşımların şehirler üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bu etkilerin İstanbul ve Beyoğlu-İstiklal Caddesi aksı ve yakın çevresinde mekansal farklılaşmalar açısından göstergeleri araştırılmıştır. Yapılan yatırımlarla ve kentsel dönüşüm projeleri ile Beyoğlu'nun turistik tüketime yönelik küresel bir çekim merkezi olması amaçlanmaktadır. Mekansal farklılaşma, melezleşme, çeşitlilik ve karşıtlıkların sadece bir imge yaratma sorunsalından oluşmadığı, aslında bu farklılaşmanın toplumsal yapının, kültürel birikimin, sermaye gruplarının ve turizm sektörünün etkisi ile gerçekleştiği görülmektedir.

Bu göstergelerle beraber Beyoğlu-İstiklal Caddesi'nin güncel durumu ele alınmış, yerel yönetimlerin, sivil kuruluşların ve bazı sermaye gruplarının, projeleri ve uygulamaları incelenmiştir. Ayrıca yazılı ve sayısal bilgi organlarında yer alan güncel haberler ve röportajlar ile farklı bakış açıları değerlendirilmiştir. Çalışma alanı olarak belirlenen Büyükparmakkapı ve Nevizade Sokak ile yakın çevrelerinden elde edilen veriler doğrultusunda ve güncel durum bağlamında mekansal dönüşümün boyutları ve içeriği tartışılmıştır.

THE CURRENT DIFFERENTIATION WITHIN THE CITIES: ISTANBUL-ISTIKLAL STREET

SUMMARY

In the age of globalization within the 21st century, cities are getting differentiated in terms of culture, economy, population and physical construction. The quick share of knowledge and images, the change in the consumption behaviors, the free circulation of the global capital and the rise of the tourism consumption are some of the reasons for this differentiation in this process of globalization. Especially after 1980s, the cultural and political changes in Turkey triggered such differentiations in Istanbul. Beyoglu, which is one of the biggest city centers of Istanbul and used socially, culturally and economically by numbers of people, and with the Istiklal Street as its main axis, is one of the best places where the differentiations of the city within the globalization process can be observed best.

In this thesis, the ways of which do the social, cultural and economic differentiations and some theories have an effect on this differentiation of the cities is examined. With this aim, the indicators of these ways of differentiations are investigated in the context of Istanbul and its city center, namely the axis between Beyoglu and Istiklal Street, and its neighborhood. Investments and urban transformation projects are done aiming to transform Beyoglu into an attractive, global center for the tourism consumption. It is apparent that the reason for spatial differentiations, hybridization, diversities and contradictions is not only a problem of creating an image. Rather, the structure of the population, the cultural inheritance, and the owners of the capital and tourism sector are the basic indicators of this differentiation.

Under the light of these indicators, the current position of the Beyoglu-Istiklal Street is discussed and projects and applications of some local administrations, civil organizations and capital owners are examined in this thesis. Besides, news and interviews about the current situation are gathered from the written media and internet resources and so, different point of views are evaluated. According to the data collected form Büyükparmakkapi, Nevizade Street, which are the regions I worked on, and their neighborhood, the extend and the content of the spatial differentiation is opened for discussion within the current context.

1. GİRİŞ

21. yüzyıl başlangıcında, dünya kenti olma yolundaki İstanbul'a Türkiye'nin kültürel, sosyal ve ekonomik açıdan 'başkent'i olarak bakılmaktadır. İstanbul'un bu özelliği giderek çoğalan etkinlikler, kentsel dönüşüm projeleri ile desteklenmektedir. Avrupa ve Amerika'daki pek çok kent gibi turistik bir tüketim merkezi haline getirmek için girişimler yapılmaktadır.

20. yüzyılda dünya kentleri küreselleşme etkisi altında değişim geçirmişlerdir ve bu değişim 21. yüzyılda da devam etmektedir. Teknolojinin ilerlemesi, bilgi ve imgelerin hızlı paylaşımı, sermayenin küresel dolaşımı, tüketime dayalı turizmin artması değişim süreçlerini hızlandırmaktadır. Kentler bu süreçte sosyal, kültürel, ekonomik ve mekansal değişimler geçirmektedirler.

İstanbul, '2010 Avrupa Kültür Başkenti' olma yolunda ve aynı zamanda küreselleşme etkisinde diğer dünya kentleri gibi değişim geçirmektedir. Bu değişim özellikle 1980 sonrasında küresel sermayenin Türkiye'de akışkanlık kazanması paralelinde yoğun olarak gözlenebilmektedir. Bunların başında kentsel, ekonomik ve sosyolojik değişimler gelmektedir.

Küresel ve yerel sermaye ile yerel yönetimin girişimleriyle şehre küresel imge kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda, birçok kentsel dönüşüm projesinden de bahsedildiğini görmekteyiz. İstanbul'da son dönemlerde, Haydarpaşa ve civarında kurulması düşünülen Dünya Ticaret Merkezi ve Fındıklı'dan Haliç çevresine kadar geniş bir bölgeyi kapsaması planlanan Galataport projesi gibi kentsel dönüşüm projelerinin uygulanmaya çalışıldığı gözlenmektedir. Bunun yanında Tarlabaşı, Süleymaniye gibi 'iyileştirme' projeleri de gündemdedir. Daha büyük ölçekte Küçükçekmece, Zeytinburnu ve Kartal'da yapılması öngörülen projeler de medyada yeralmaktadır. Daha küçük ölçekte, noktasal olarak, Fransız Sokağı gibi belli bir tema çerçevesinde "yenilenmiş" alanlar da bulunmaktadır. Ayrıca son yirmi yılda alışveriş merkezleri, lüks zincir mağazalar, eğlence merkezleri, restoranlar, bar ve kafeler, rekreasyon alanları, özel sağlık merkezleri, spor sahaları, alt yapı çalışmaları, metro, havaalanları, otomobil yarış alanları gibi bir çok yapısal ve işlevsel çeşitlilik görülmektedir.

Uluslararası ve ulusal şirketlerin, kuruluşların yönetim merkezlerinin bulunduğu Levent-Maslak hattında ofis yapılarının yoğunlaştığı ve yine bu aksta Batılı bir alışveriş kültürünü sunan Metrocity, Akmerkez, Kanyon gibi alışveriş merkezlerinin yer aldığı görülmektedir.

İstanbul'da son yıllarda birçok kültürel etkinlik düzenlendiği görülmektedir. İstanbul Bieanali, film ve tiyatro festivalleri, İstanbul Caz Festivali gibi kentin faklı bölümlerini kapsayan festivaller dışında "Perafest" gibi yerel festivaller belli bir süreklilikte düzenlenmektedir. Bu çeşitlilik aynı zamanda turistik tüketimi ve çekiciliği de artırmaktadır. Son dönemde sayıları giderek artan sanat galerileri, müzeler, bankaların sanat merkezleri ile dünya çapında düzenlenen sergilere şehirde yaşayanlar yoğun ilgi göstermektedirler. İletişim, sayısal ortamda sağlanan kolaylıklar ve elektronik bilet satışının yaygınlaşması bu ilgiyi artırmaktadır

İstanbul hızlı nüfus artışıyla Türkiye'nin en kalabalık kentidir. 1950'lerden başlayarak artan göç, İstanbul'un sosyal yapısının değişiminde etkili olmuştur. 1980'de İstanbul nüfusu 4.741 (bin kişi) iken bugün 15.000 (bin kişi) civarında olduğu tahmin edilmektedir. İstanbul'da nüfus artışının temel nedeni kırsal alandan yoğun göç almasıdır. Güvenlik nedenleri ve ekonomik açıdan daha iyi bir yaşam umudu göçün nedenleri olarak sayılabilir.

Şehir nüfusuna yeni katılan kırsal nüfus şehir yaşantısına uyum sağlamaya çalışmıştır. Farklı etnik gruplar, özellikle Afrika kökenli göçmenler ve farklı dinlere mensup azınlıklar ile çeşitlilik gösteren sosyal yapıya kırsal nüfusun yoğun katılımı ile çeşitliliğin arttığı söylenebilir.

Yeni nüfus kırsal ağırlıklı bir yapıya sahiptir ve şehir yaşamına katılmak zorundadır. Hem işgücü olarak hem de tüketici olarak ekonomik düzen içinde yerlerini almaktadırlar. Bu da şehirli tanımının değişmesine ve şehir yaşamındaki kullanım biçimlerine ve tüketim biçimlerine yansımaktadır.

İstanbul ekonomik açıdan Türkiye geneli için önemli bir konumdadır. İstatistikler İstanbul'un bütçedeki payı ile en çok katkıyı ve yine en çok harcamayı yapan şehir olduğunu göstermektedir. Göç nedeni ile artan nüfus içindeki gelir dağılımı

dengesizliği ile de İstanbul ilk sırada yer almaktadır. Bu gelir dengesizliği İstanbul'un homojen yapısını değiştirmiş ve bir zamanlar baskın olan orta sınıfını kaybetmesine neden olmuştur. Dolayısıyla hem demografik yapı olarak hem de ekonomik yapı olarak şehrin kullanıcıları arasında kutuplaşma artmıştır.

Bu kutuplaşma, ekonomik dengesizlik ve kültürel değişim farklı yaşam biçimlerinin, farklı tüketim biçimlerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu değişim zengin ve fakir arasındaki uçurumu büyütürken küresel sermayenin yeni ve genç yöneticileri de dünyadaki diğer eşdeğerleri gibi bir yaşam biçimi benimsemeye çalışmışlardır. Bir yanda Batı kaynaklı yaşam biçimleri diğer yanda ise yetersiz ekonomi birçok yönde yerel kültürün dayatmasıyla ara çözümlerin üretilmesiyle sonuçlanmaktadır. Şehirlilerin yaşadıkları mekanlarda ve kültürel yapılarında karşıtlıkların etkisi görülmektedir. Melez mekanlar, türkü barlar, Türk usulu "fast food" simit "saraylar", gecekondular bu durumun yarattığı yapılardır. Büyük alışveriş merkezleri, beş yıldızlı otellerin sayısındaki artış, büyük eğlence ve gösteri merkezleri, türkü barlar gibi farklı eğlence anlayışları, yeni uydu kentleri, turistler için şehir imgelerinin ve yalıtılmış alanların yaratılması 1980 sonrası küreselleşme ile gerçekleşen fiziksel değişime işaret eder.

Diğer yandan İstanbul'a gelen turist sayısındaki artış şehirde özellikle tüketime yönelik mekânların artmasına neden olmuştur. Beş yıldızlı ve butik otellerin sayısının artması, turistik alışverişe ve eğlenceye yönelik mekanların çoğalması ve kentsel imgelerin oluşturulması gibi etkiler kentsel değişimi etkilemiştir. Uluslararası film ve müzik festivalleri, İstanbul Bienali, uluslararası kongreler gibi sanatsal, kültürel ve bilimsel birçok etkinlik İstanbul'un gündelik yaşamında yer almaktadır. İstanbul bu özellikleri ile de tarihsel ve kültürel birikimi, coğrafi özellikleri ile doğal güzelliklerinin yanında turistler için merak uyandıran ve ilgi çeken bir konumdadır. 'İstanbul 2010 Dünya Kenti' kapsamında şu anda 5,2 milyon kişi olan yıllık turist sayısını 4 yıl içinde ikiye katlayarak 2010'a kadar 10 milyonun üzerine çıkartmak amaçlanmaktadır (Cumhuriyet Dergi, 23.04.2006).

Turizmin ekonomik getirisi yerel yönetimler ve sermaye grupları açısından çok çekicidir. Bu çekicilik ve İstanbul'un fiziksel güzellikleri, tarihsel ve kültürel birikiminin devreye girmesi ilgili kişileri birçok proje üretmeye yöneltmektedir.

Ayrıca sanayinin şehir dışına kaydırılması kent içinde boşluklar oluşturmuş ve bu boşluklar kısmen kültürel ve sosyal etkinlikler için yeniden düzenlenmeye çalışılmıştır. Bu dönüşüm ve kullanım biçimi de eski binaların ve ya yapı gruplarının büyük inşaat firmaları ya da kapital sahipleri tarafından alınarak restore edilmeleri ile tekrar kullanılmaya başlanmalarıdır. Soylulaştırma ya da seçkinleştirme (gentrification) olarak da tanımlanan bu sürecin 1980 sonrasında gerçekleşmesinde farklı amaçlar izlenmektedir. Bunlar rant sağlamaya yönelik büyük kapital sahiplerinin girişimleri, yerel yönetimlerin turizm açısından bir çekim merkezi yaratma amacı gibi örgütlü bir biçimde gerçekleşebildiği gibi, bireysel girişimler sonucunda da gerçekleşebilmektedir.

Küreselleşme etkisiyle dünya kentlerindeki değişimin İstanbul bağlamında ekonomik, sosyolojik, kentsel göstergeleri Beyoğlu, Sultanahmet, Ortaköy gibi bölgelerde gözlemlenebilmektedir. Bu bölgeler içinde Beyoğlu, sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan İstanbul'un yoğun olarak kullanılan merkezi konumundadır.

Her gün 1 milyon kişinin, hafta sonu 2 ila 4 milyon kişinin ziyaret ettiği İstiklal Caddesi bu merkezin omurgasını oluşturur. Bu omurga üstünde Taksim Meydanı ve Tünel Meydanı arasında İstiklal Caddesi'ne paralel ve dik kesen sokaklar ile değişik yoğunluklarda kullanılan bir ağ oluşmaktadır. Bu ağ içerisinde birçok farklı işlev ve yapı grubu bir arada bulunmaktadır. Bu işlevlerin içinde bulunduğu kentsel ağ ile ilişkisi çeşitlilik ve değişkenlik göstermektedir.

Beyoğlu bir dönem popülerliğini yitirmiş olsa da özellikle 1980 sonrasında İstanbul'un küreselleşme etkisi altındaki değişimi ile 1990'lardan başlayarak tekrar yoğun olarak kullanılmaya başlanmıştır. Beyoğlu, ana eksen olarak İstiklal Caddesi, bu süreçte İstanbul'un geçirdiği değişimlerin her açıdan incelenebileceği yapıdadır. İstiklal Caddesi ve yakın çevresi tüm ekonomik, sosyal, kültürel değişimlerin ve etkileşimlerin açıkça okunabildiği kentsel bir mekandır. Tüketim kültürünün etkisi, soylulaştırma, farklı kullanım gerekliliklerinin ortaya çıkması, farklı yaşam biçimlerinin ve kültürlerin kesişme noktası olması, turizmin etkisi İstiklal Caddesi'nin mekansal açıdan dönüştürmüş ve kendi içinde farklılaşmıştır. İstiklal

Caddesi ve yakın çevresi farklı gelir gruplarından, kültürlerden insanların karşılaştığı, beraber olduğu ve sosyal etkinliklerde bulunduğu bir alandır.

Günümüzde Tarlabaşı'nda düşük, Gümüşsuyu'nda yüksek gelir, Cihangir'de orta ve yüksek gelir grubunun ikamet ettiği görülmektedir. Harbiye, Taksim Meydanı, Teşvikiye arasında kalan alanda da daha çok kongre merkezleri, tiyatro salonları, turizm acentaları, ofis ve iş merkezi olarak kullanılan yapılar yer almaktadır. Talimhane'de ise son dönem yenilemeleri ile ağırlıklı olarak oteller bulunmaktadır. İstiklal Caddesi tüm bu yakın çevresinin ve özelliklerinin bir bileşkesidir.

İstiklal Caddesi'nde popüler eğlence, alışveriş ve yeme içme yerleri, sanat evleri, galeriler yoğun olarak yer almaktadır. Yerli ve yabancı pek çok markanın satışa sunulduğu mağazalar İstiklal Caddesi üzerinde yer almaktadır. Türk ve dünya mutfaklarından ürünlerin tüketildiği lokanta ve kafeler bulmak mümkündür. Farklı müzik türlerinin dinlenebildiği meyhane, bar, gece kulübü, türkü bar gibi çeşitli eğlence anlayışlarına hitap eden mekanlar özellikle gece yaşantısının popüler olmasını sağlamaktadır. Türkü ve rock müziğin ağırlıklı olarak tercih edildiği mekanlar yanında, Babylon gibi alternatif müziklere ve konserlere yer veren gece kulüpleri de yer almaktadır. Bu müzik türlerine ek olarak etnik müzikler, klasik müzik konserleri, deneysel yerel müzikler de çeşitliliği artırmaktadır.

İstiklal Caddesi eğlence ve tüketim mekanlarının yanında kültürel açıdan da önemli bir merkez konumundadır. Sinema ve tiyatro salonları, kültür merkezleri, her yıl düzenlenen tiyatro, sinema ve müzik festivalleri, yabancı kitapların ve kültürel ürünlerin satıldığı kitap evleri, sergi salonları, bienaller kapsamında yer alan yerleştirmeler Cadde'nin kurgusunda yer almaktadır.

Diğer yandan İstikal Caddesi, gündelik yaşamın merkezinde yer alması nedeniyle birçok politik toplantının, gösterinin ve etkinliğin gerçekleştirildiği bir sahne konumundadır. Bu kullanım biçimi "Cumartesi Anneleri" veya çeşitli sivil toplum kuruluşlarının mitingleri gibi kamuoyu oluşturmak için olabildiği gibi sokak konserleri, yerleştirmeler, 29 Ekim provaları vb. gibi sosyal ve kültürel etkinlikler için de daha fazla insana ulaşabilecek ve medyada yer alabilecek bir araç olarak görülebilir. Bu anlamda bu grupların kendilerini ifade, iletişim kurma, toplumsal

yaşam, popüler konular açısından bir farkındalık oluşturma, gündem oluşturma alanıdır.

Uluslararası festivaller, kongreler, sergiler, eğlence ve gece yaşantısının çeşitliliği ile Beyoğlu ve İstiklal Caddesi turizm açısından da önemli bir konumdadır. Yerli ve yabancı turistlerin yoğun olarak kullandığı bir merkezdir. Bu özelliği ile de turistik kullanıma yönelik işletmelerin fazlalaştığı gözlenmektedir. Bu işletmelerin ön plana çıkma gayreti rekabeti de beraberinde getirmektedir. Bu rekabetin artması İstiklal Caddesi strüktürü içindeki mevcut yapılar bağlamında farklı imgeler yaratma, 'özgün olma' ve/ve ya 'farklı olma' çabasını artırmıştır.

Çalışmanın kapsamında günümüzde, sosyal, ekonomik, kültürel değişimler ve şehir mekanı üzerine farklı kavramsal yaklaşımlar ele alınacak ve şehir üzerindeki etkileri incelenecektir. Bu doğrultuda İstanbul'un değişimi ve bu değişimin en canlı biçimde gözlenebildiği, hissedilebildiği şehrin can damarı sayılabilecek Beyoğlu'nun durumu ortaya konacaktır. İstiklal Caddesi üzerinde eğlence, yeme içme etkinlikleri ve karma kullanımlar ile yoğunlaşmış ve farklılaşmış alanlar ele alınarak çalışma alanı olarak belirlenen Büyükparmakkapı Sokak ve çevresi ile Nevizade Sokak ve yakın çevresi üzerinde mekansal değişimler ve etkileşimler araştırılacaktır. Amaç Beyoğlu'ndaki değişimin fiziksel, kültürel ve ekonomik sonuçlarını ve etkileşimlerini tartışmaya açmaktır.

2. SOSYAL, EKONOMİK, KÜLTÜREL DEĞİŞİM VE ŞEHİR MEKANI ÜZERİNDE FARKLI KURAMSAL YAKLAŞIMLAR

Günümüzde "dünya kentleri" olarak tanımlanan kentler, ekonomik ve kültürel çekim alanlarıdır. Bu kentler son birkaç yüzyıldaki ekonomik ve kültürel değişimler sonucunda gelişmiştir. Bu süreçte etkili olan başlangıç noktası Sanayi Devrimi olmuştur.

Sanayi Devrimi sürecinde toplumların ekonomik ve kültürel değişimi ile beraber kentler de yapısal farklılıklar göstermeye başlamışlardır. 19. yüzyıl ve 20. yüzyılda II. Dünya Savaşı'na kadar olan süreçte, sanayi devrimi kentleri etkilerken modern durum, düşünce ve yaşam biçimleri üzerinde etkili olmuştur. 20. yüzyılda II. Dünya Savaşı sonrası post-endüstriyel dönem (II. Sanayi Devrimi-Teknoloji Devrimi) ile teknoloji ve iletişim alanlarındaki gelişim, kültürel alanda imgelerin ve ekonomik alanda ise sermayenin daha hızlı aktarımını ve dolaşımını sağlamıştır. Bu süreçte ekonomik dengelerin, kültürel değerlerin ve düşünsel yapının değişmesi, yaşam biçimlerinin farklılaşması bugünün kentlerini yapılandırırken postmodern durum tartışılmaya başlanmıştır.

1980'lerde küresel sermayenin dolaşım hızı iyiden iyiye artmış ve etki alanı genişlemiştir. Paranın küresel akışı toplumları birörnekleştirmiş ve tüketim alışkanlıklarının da bu doğrultuda değişmesine neden olmuştur. Yeni eğilimler, yeni tüketim mekanlarını da oluşturmuş, küresel sermayenin kent merkezlerine olan ilgisi kentsel dönüşümün yönünü belirlemiştir. Diğer yandan ulaşımın ve bilgi akışının hızlanması turizmin gelişmesine neden olmuştur. Bu nedenle turistlere yönelik tüketim alanları ve kentsel imgeler oluşturmak yerel yönetimlerin kentsel dönüşüm projelerinde önemli bir rol oynamıştır. Turizm ve tüketim kültürünün etkisi Batı dışı toplumlarda küresel ile yerel kültürün karışmasına ve melezleşmeye işaret etmektedir.

Sözkonusu ilişkiler gözönünde bulundurularak birinci bölümde, ilk olarak genel bir bakış ile Sanayi Devrimi ve paralelinde modern durum tartışılacaktır. İkinci bölümde II. Sanayi Devrimi ve postmodern durum açıklanacak, üçüncü bölümde ise küreselleşme kavramı, tüketim kültürünün tanımları ve kent üzerindeki etkileri

üzerinde durulacaktır. Son bölümde Batı dışı farklı modernlik kavramları ve melezleşme konularına değinilecektir.

2.1. Sanayi Devrimi ve Modern Durum

Sanayi Devrimi, tarıma ve zanaata dayalı bir ekonomiden, sanayinin ve makine üretiminin egemen olduğu bir ekonomiye geçiş sürecidir. 18. yüzyılda İngiltere'de başlamış, buradan diğer ülkelere yayılmıştır. Daha önce de bazı Fransız yazarlarca kullanılmış olmakla birlikte Sanayi Devrimi terimi, Arnold Toynbee'nin 1760–1840 yılları arasında İngiltere'de yaşanan ekonomik dönüşümü bu sözcüklerle anlatmasından sonra günlük dile girmiş ve zamanla anlamı genişlemiştir (Ana Britannica Ansiklopedisi, 1988). Sanayi Devrimi'nin hem teknolojik, hem de sosyoekonomik ve kültürel değişim açısından etkili olduğu gözlenmektedir. Aybike Koca'nın ifadesiyle I. Sanayi Devrimi, gerek Batı'ya olan göçü artırmış gerekse işçi sınıfının artmasına neden olmuştur. Bölgesel, dinsel ya da tarihsel nedenlere bağlı olarak ilk İngiltere'de ortaya çıkan Sanayi Devrimi, 19. yüzyıldan itibaren tüm Avrupa'ya yayılmıştır. Kısa bir süre sonra da Avrupa ülkeleri, ürettikleri ucuz tarımsal ve mamul malları satmak için pazar arayışı içine girmişlerdir. Bu ticaretle bugünün üçüncü dünya ülkeleri olarak adlandırılan ülkelerden Avrupa'nın hammadde ihtiyacı da karşılanmış olduğu anlaşılmaktadır. Gelişen dünya ticareti büyük balık-küçük balık hiyerarşisini de beraberinde getirmiştir. Bu, Avrupa kapitalizminin ticaret yoluyla diğer ülkelere yayılması olarak kabul edilmiştir (Koca, 2005).

Sanayi Devrimi'nin getirdiği ekonomik hareket kentleşmeyi hızlandırmıştır. Yeni üretim biçimi kentlerde iş olanakları yarattı, bu da kırsal alanlardan kente göçü başlattı. Kentlerdeki nüfus artışı, kent topraklarında değer artışı getirdi. Bu değer artışı kentin yeniden yapılanmasını ve yatay bir dağılım yerine düşeyde gelişmesini gündeme getirdi (Ana Britannica Ansiklopedisi, 1988).

Harvey, bu yapılanma ve modern süreçte dev ölçekte kentleşmenin sorunlarının aşılmasının modernist hareket ile mümkün olabileceğini vurgulamaktadır. Ayrıca modernizmin kentlerin sanatı olduğunu ve yaratıcı yıkma eyleminin moderniteyi anlamak açısından önemli olduğunu belirtir. Harvey, buna örnek olarak Le Corbusier'in Paris düşünü gösterir ve şu önemli soruyu sorar: Yaratıcı yıkma imgesi,

modernist projenin uygulamasının karşılaştığı pratik ikilemlerden türemiştir. Aslına bakılırsa, daha önce yapılmış olan çok şeyi yıkmaksızın yeni bir dünya nasıl yaratılabilirdi? (Harvey, 1999). Bu yaklaşımda kuramsal açıdan etkili olan modern düşünce, 1863'de Charles Baudelaire'in "Modern Hayatın Ressamı" adlı denemesinde ifade edilmiştir: "Modernite, anlık olandır, sanatın yarısıdır; öteki yarısı ise, sonsuz olandır, değişmeyendir." Baudelaire'e göre modernite, zamanın gelip geçiciliğidir; mekanların bir görünüp, bir kaybolmasıdır; umulmadık apansız deneyimlerdir. Zaman da, mekan da bütünlük sunmaz; kesintilidirler ve parçalara ayrılmışlardır. Her bir parça değişik ve yenidir; hep şimdiye aittir, anlıktır. Modernite yeniliğe mahkumdur. Ancak yeni olan şaşırtıcıdır, bireyseldir, biriciktir. (Baudelaire, 2003)

Bu yeniliği Harvey bir "kurtuluş" olarak tanımlar. Harvey'e göre modernizmin amacı, özgür ve yaratıcı biçimde çalışan çok sayıda bireyin katkıda bulunduğu bir bilgi birikimini, insanlığın özgürleşmesini ve gündelik yaşamın zenginleşmesi yolunda kullanmaktır. Yine Harvey'in ifadesiyle doğa üzerinde bilimsel hakimiyet, kaynakların kıtlığından, yoksulluktan ve doğal afetin rasgele darbelerinden kurtuluşu vaat etmektedir. Aynı zamanda rasyonel toplumsal örgütlenme biçimlerinin ve rasyonel düşünce biçimlerinin gelişmesi, efsanenin, dinin, boş inancın akıldaşlığından, iktidarın keyfi kullanımından ve kendi insan doğamızın karanlık yanından kurtuluşu demektir. Ancak bu tür bir proje aracılığı ile bütün insanlığın evrensel, sonsuz ve değişmez nitelikleri ortaya çıkabilirdi (Harvey, 1999).

Diğer bir görüşe göre modernizm gerçekçilikle nihilizmin, devrimcilikle muhafazakarlığın, doğalcılıkla simgeselciliğin, romantizmle klasisizmin olağanüstü bir birleşimiydi, eski kültür düzenlerinin sona ermiş olduğu inancının kabulüydü (Harvey, 1999). Modernizm sürecinde Sanayi Devrimi ile beraber bilginin ve rasyonel düşüncenin sistematikleşmesi ve ekonominin büyüme hızı tüm tüketim mallarının büyük bir hızla üretilebilmesini gerektirmekteydi.

2.2. II. Sanayi Devrimi ve Postmodern Durum

19. ve 20. yüzyıl ilk yarısında Sanayi Devrimi ile ön plan çıkan Avrupa kentleri, özellikle İngiltere ve Fransa, kapitalist ekonominin uygulanmasında başı

çekmekteydiler. Hitler'in Almanya'sı ve Stalin'in Rusya'sı aydınlanmanın gölgesindeydiler (Harvey, 1999). Bu anlamda Avrupa 19. ve 20. yüzyıl ilk yarısında kültürel ve ekonomik açıdan etkili olurken, Amerika Birleşik Devletleri özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında, teknoloji devrimi, çokuluslu şirketlerin küreselleşme ve kapitalist düzeni yayma politikaları ile etkili olmuştur denebilir. Yani 19. yüzyıl sanayi kapitallerinin, 20. yüzyıl ise teknoloji kapitallerinin hegemonyası altında geçmiştir.

Sanayi Devrimi'nin, başta Batı Avrupa ve Kuzey Amerika olmak üzere bugünün gelişmiş pek çok ülkesine yayılması, II. Sanayi Devrimi olarak adlandırıldıysa da, aslında, 19. yüzyılda bulunan petrol ve buna bağlı olarak değişen üretim teknolojisi II. Sanayi Devrimi'nin nedeni olmuştur. Yüksek fosfor madeni içeren demir cevherinden çeliğin elde edilmesi, içten patlamalı motorların bulunması, telefon, telgraf ve radyo gibi iletişim araçlarının icadı II. Sanayi Devrimi'ni diğer bir deyişle Neo-teknik Devrim'i başlatmıştır. Ulaşım ve iletişim alanında çığır açan bu dönem, I. Dünya Savaşı'na kadar etkisini sürdürdü. Avrupa'nın ve Amerika'nın bugünkü konumlarını belirleyen sanayi devrimleri, dünya ticaretindeki yüksek payları ve 'başarılı' sömürgeleştirme politikaları sayesinde, bu ülkelerin lehine gelişen bir konjonktür halini aldı (Koca, 2005).

Bu süreçte 2. Dünya Savaşı sonrasındaki yeni sınırlar ve yeni dünya düzeni çerçevesinde Amerika Birleşik Devletleri küreselleşme politikası ile yerel kültürler üzerinde etkili olurken, 1968 hareketinin de karşı bir görüş olarak aynı küresel etkiyi gösterdiğini söylemek gerekir. Harvey, kültürel ve politik başkaldırının sonuçlarını postmodern düşünce biçiminin habercisi olarak görür (Harvey, 1999).

Postmodernizm, Baudelaire'in modernite anlayışının yarısını oluşturan gelip geçicilik, parçalanma, süreksizlik ve kargaşayı bütünüyle benimser. Ama bu gerçekliği çok özgül bir biçimde karşılar. Ne onu aşmaya, ne ona karşı durmaya, hatta ne de içinde bulunabilecek olan "sonsuz ve değişmez" unsurları tanımlamaya çaba gösterir (Harvey, 1999).

Urry'e göre Postmodernizm, sanki dünyada başka hiçbirşey yokmuşçasına, değişimin parçalanmış ve kaotik akıntıları içinde yüzer, daha da ötede, çamur içinde

debelenir. Örneğin Foucault'nun bize verdiği talimat şudur: Eylemi, düşünceyi ve arzuları çoğaltma, yan yana getirme ve dağılma yoluyla geliştirmek" ve "Pozitif ve çok yönlü olanı seçmek, farklılığı bir örnekliğe, akımları birimlere, hareketli düzenlemeleri sistemlere tercih etmek. Üretken olanın yerleşik değil göçebe olduğuna inanmak. Dolayısıyla, postmodernizm geçmişte referans yoluyla kendini meşrulaştırmaya çalıştığı ölçüde, modern yaşamın derin kaosunu ve akılcı düşünce tarafından yola getirilemeyecek karakterini vurgulayan düşünce akımına, özellikle de Nietzsche'ye döner. Ne var ki bu, postmodernizmin basit bir biçimde modernizmin bir versiyonu olduğu anlamına gelmez; bir dönemde su yüzüne çıkmayan, tabi konumda kalmış fikirler başka bir dönemde belirtik ve egemen konuma geçince gerçek devrimler meydana gelebilir. Yine de, modernist ve postmodernist düşünce arasında parçalanma, gelip geçicilik, süreksizlik, kaotik değişim durumunun sürekliliği önem taşır (Urry, 1995).

Tüm bu parçalanmışlık, eklektik düzen ve gelip geçicilik kentsel pratikte imgeler dizisi olarak algılanmaktadır. Bu imgelerin toplamı "kolaj kent" olarak da tanımlanmıştır (Harvey, 1999). Harvey, kolaj kenti oluşturan imgelerin ve göstergelerin değişkenliğini Raban'ın 'Yumuşak Kent' (Soft City) teorisi ile açıklamaktadır. Raban, kenti "üslupların pazaryeri" olarak tanımlar ve kentin hiçbir zaman disiplin altına alınamayacak kadar karmaşık olduğunu savunur. Metropolün tamamını hakimiyet altına almak olanaksız olduğuna, sadece şurayı burayı düzenlemek mümkün olduğuna göre, postmodern kent tasarımı basit biçimde bölgesel geleneklere, yerel tarihçilere, tikel istek, ihtiyaç ve fantezilere duyarlı olmayı amaçlar, böylece, uzmanlaşmış, hatta büyük ölçüde müşterinin zevkine göre biçimlenmiş mimari biçimler yaratılır: bunlar mahrem, kişiselleşmiş mekanlardan, geleneksel anıtsallığa ve gösterinin şenliğine kadar uzanabilir. Bütün bunlar mimari üslupların eklektik bir biçimde kullanılmasına başvurularak süslenebilir (Harvey, 1999).

Son zamanlarda modern toplumun dramatik dönüşüm geçirmekte olduğu tartışılmaktadır. Kimi çözümlemeciler, "hipermodern" bir duruma doğru hareket ettiğimizi, diğerleri ise toplumun postmodern olduğunu düşünüyorlar (Urry, 1995 ve Giddens, 1998).

Aynı zamanda 1980'lerde başka tartışmalar da gerçekleşmiştir. Bu tartışmalar "Fordist" toplumdan "Post-fordist" topluma, "örgütlü kapitalizmden" "örgütsüz kapitalizme", "endüstriyel" toplumdan "post endüstriyel" topluma ya da "enformasyon" toplumuna dönüşüm gibi, kültürden daha çok ekonomik ve politik yaşamın çeşitli dönüşümleri üzerinde odaklanmıştır (Urry, 1995).

2.3. Küreselleşme ve Tüketim Kültürü

Kavram olarak yeni olan küreselleşme aslında Sanayi Devrimi ile başlayan bir süreci de içermektedir. Ancak bugünkü anlamıyla bahsettiğimiz küreselleşme kavramı 1980'lerde ortaya atılmıştır. Gülten Kazgan, küreselleşmeyi elektronik devrimini izleyen süreçte ABD önderliğinde ortaya çıkan bir ekonomik, teknolojik toplumsal sürecin ürünü olarak tanımlar (Kazgan, 2004). I. Sanayi Devrimi ile beraber küresel dolaşım eğilimindeki sermaye II. Sanayi Devrimi'nin ardından teknolojinin ve iletişimin gelişmesi ile etki alanını hızla genişletmiştir.

Emre Kongar, küreselleşme sürecini üç bölüme ayırmaktadır. Tarım Devrimi olarak da nitelendirdiği I. Küreselleşme'nin, II. Küreselleşme Devrimi yani Sanayi Devrimi'ni başlattığını öne sürmektedir: İkinci küreselleşme dalgası, din-tarım imparatorluklarını yıktı, yerlerine milliyetçilik ideolojisi etrafında örgütlenen ulus devletleri doğurdu. Bu dönemde, savaşlar artık sadece toprak için değil, endüstriye ham madde sağlamak ve sonra da üretilen mamulleri satmak için pazar bulmak için yapılmaya başlandı. Savaşlar, ulus devletler arasında oluyor ve şemsiye ideoloji görevini de etkileri azalmış görünen (ama kimi zaman yine ön plana çıkan) dinsel ve mezhepsel farklılıklarla birlikte, daha egemen bir biçimde ulusçuluk yerine getiriyordu (Kongar, 2002).

Aybike Koca'nın ifadesiyle I. Dünya Savaşı ve 1929 Büyük Dünya Ekonomik Buhranı gibi tüm dünya ülkelerinin zincirleme etkilendiği bunalımlar, sanayileşmenin önünde engel oluşturmuştur. Bununla birlikte, sanayileşmenin tekel olmaktan çıkması ve ardından gerçekleşen küreselleşme çabaları da yine bu kriz dönemlerinde ortaya çıkmıştır. Savaşlar ve krizlerin yol açtığı zararların giderilmesi 21. yüzyılın ortalarını bulmuş, bunu izleyen yıllarda dünya ticaret hacmi hiç olmadığı kadar genişlemiştir. 1970–1980 arasında yaşanan petrol krizleri ve bu krizlerin yol

açtığı dış ticaret açıklarının ülkeleri borç krizlerine itmesine kadar, dünyada bir barış ekonomisi yaşanmıştır. Atlatılan iki dünya savaşı, krizler ve bunalımlardan sonra, ABD ve Japonya gibi ileri düzeyde sanayileşmiş ülkelerde, sanayileşmenin niteliği değişmiş, değişim de "dijital ekonomi" ya da "bilgi çağı" olarak adlandırılacak bir toplumun oluşmasına öncülük etmiştir.

Kongar bu oluşum sürecini de III. Küreselleşme Dönemi diğer bir deyişle İletişim-Bilişim Devrimi olarak tanımlamaktadır. Kongar günümüzde kullanılan anlamıyla küreselleşmenin, siyasal, ekonomik ve kültürel olarak üç boyutundan bahseder: Kürselleşme'nin siyasal ayağı, Amerika Birleşik Devletleri'nin siyasal egemenliği, ya da dünya üzerindeki siyasal jandarmalığı anlamına gelmektedir (Kongar, 2006). Bu durum, bir anlamda Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, dünyanın tek kutuplu hale gelmesinin sonuçlarından biridir. Kazgan da siyasal dengenin değişimini şu şekilde ifade eder: 1989'da Doğu Bloğu'nun, 1991'de de Sovyetler Birliği'nin dağılması üzerine dünya tek kutuplu kaldı ve kalan tek kutupta ABD dünyanın egemen devleti olarak bir serbestleşme, bütün hudutların kaldırılması ve dünyanın tek pazara dönüştürülmesi çabasına girmiştir (Kazgan, 2004).

Bu siyasal etkinin uzantısında sermayenin uluslararası dolaşımı küreselleşmenin ekonomik boyutunu ortaya çıkarmaktadır. Küreselleşmenin ekonomik ayağı, uluslararası sermayenin egemenliğine işaret etmektedir (Kongar, 2006). Bu süreçte sermaye hareketleri başat rol oynamıştır. Sermayenin küresel dolaşımı, bir üretim faktörü durumuna gelmiştir (Kazgan, 2004).

Diğer yandan Çağlar Keyder uluslararası sermayenin küreselleşme sürecinde dünya ekonomisi halini almasını yeni ekonomi karşısında siyasi gücün zayıflaması olarak tanımlamaktadır: basit bir tanımla küreselleşme, devletlerden geçmeden iktisadi aktörlerin birbirleriyle ilişkiye girebilmeleridir. Devletlerin bir şekilde tamamen kenara atıldığı bu ilişki, aslında devletlerin artık hegemonya dolayısıyla ya da devletlerarası ilişkiler dolayısıyla değil de kendi aktörlerine karşı zayıflamalarını beraberinde getirir. Dolayısıyla küreselleşme olayı ortaya dünya kapitalist çıkarlarının çıkması karşısında, hükümran olmaya çalışan devletlerin zayıflaması, yani ekonomi karşısında siyasi gücün zayıflamasıdır. Sonuçta ortaya çıkan, eskiden hiç olmadığı kadar tek bir birim halinde işleyen bir dünya ekonomisidir (Keyder, 2004).

Keyder'in bahsettiği dünya ekonomisinin Kongar'a göre küreselleşmenin üçüncü ayağı olan kültürel değişim özellikle tüketici davranışını etkileyerek, dünya çapında kültürel birörnekliğin önünü açmıştır. Küreselleşme olgusunun, özellikle ekonomik ayağı, yani uluslararası sermayenin egemenliği, bir yandan "marka cazibesi", öte yandan günlük tüketim alışkanlıklarının denetlenmesi yoluyla, tüm dünyayı benzer davranış kalıpları içine sokmaya yani tek boyutlu bir kültürel kimliğe sahip olmaya doğru zorlamaktadır (Kongar, 2006).

Dünya ekonomisinin eski formülasyonunda bir küresel dünya ekonomisinden söz ediliyordu, ama bu, her ülkede gerçekten kapitalist ilişkilerin olduğu anlamına gelmiyordu. Küreselleşme içinde ise tek bir dünya ekonomisinden söz ediyoruz ve bu giderek her ülkede benzer kapitalist ilişkilerin, benzer kapitalist kültürün, kapitalist kuralların ortaya çıkması demek (Keyder, 2004)

Bu doğrultuda Featherstone da tüketim kültürünün tanımının küreselleşen kapitalizmle ilişkili olduğunu öne sürer. Tüketim kültürünün, maddi tüketim malları, alışveriş alanları ve tüketim alanları biçiminde büyük miktarlarda birikmesine yol açan kapitalist meta üretiminin genişlemesine yaslandığını belirtir (Featherstone, 2005).

Baudrillard için ise tüketim ne maddi bir pratik ne de bir "bolluk" olgusudur. Tüketimin nesnel olmadığını, kullandığımız araba, yediğimiz yiyecekler, aldığımız mesajlar, imgeler gibi şeylerin bir göstergeler örgüsü olarak örgütlenmesi olduğunu belirtir: Tüketim, az ya da çok tutarlı bir söylem içinde bir araya gelen tüm ileti ve nesnelerin sanal toplamıdır. Bundan bir anlam çıkarılacaksa, o da, tüketimin işaretlerin sistematik manipülasyonundan meydana gelen bir etkinlik olduğudur (Baudrillard, 2002).

Bu yeni 'kültür' Jameson tarafından postkültür olarak tanımlanır: Göstergelerin aşırı üretimi ve imgelerle simülasyonların yeniden üretimi, istikrarlı anlamın yitişine ve izleyiciyi istikrar duygusunun ötesine taşıyan çarpıcı kolajların sonsuz akışından kitlelerin büyülenmesiyle gerçekliğin estetikleştirilmesine yol açar (Jameson, 1991). Jameson'ın sözünü ettiği postmodern 'derinliksiz kültür' budur (Featherstone, 2005).

Featherstone'na göre bu anlamda yüksek kültür ürünlerinin (sanat eserleri, romanlar, edebiyat, felsefe vb.) tüketiminin diğer sıradan kültürel ürünlerin (giyim, yiyecek, içecek, boş zaman uğraşları) kullanım ve tüketim biçimiyle ilişkili olması gerekir ve yüksek kültürün gündelik kültürel tüketimle aynı zamanda işlenmiş olması gerekir (Featherstone, 2005). Gündelik kültürel tüketimde kentler özellikle kültürel altyapıları ile de önemli bir yere sahiptirler. Yalnızca sanat faaliyetleri değil; aynı zamanda moda, televizyon, sinema, yayıncılık, popüler kültür, turizm gibi kitle kültürü endüstrilerini barındıran kültürel üretim merkezleri olmaları ölçüsünde belli metropoller kültürel sermaye açısından zengin olabilirler (Featherstone, 2005).

Tüketime yönelik kültürel altyapı açısından zengin olan bu kentler aynı zamanda küresel sermayeye yön vermektedirler. Mustafa Sönmez'in ifadesiyle Tokyo, Londra, New York gibi dünyanın üç ana dünya kentinin yanında Paris, Frankfurt, Sao Paolo, Milano, Seul gibi kentler ikincil dünya kentleridir ve çokuluslu şirketler, stratejik kararlarını bu kentlerdeki merkezlerden vermektedirler (Sönmez, 1996).

Sermayenin küresel olarak bu kentlerden yönetilmesi ve bu kentlerde yatırımların artması, kent merkezlerinin yeniden kültürel etkinlikler için düzenlenmesini, sanayinin merkez dışına kaydırılmasını, kentsel dönüşüm projelerinin artmasını ve tüketime yönelik daha çok insan çekmek için turistik kent imgelerinin oluşturulmasına neden olmuştur. Lefebvre'nin belirttiği gibi, çağdaş kentte tüketime yönelik teşhir ve tüketim teşhiri, göstergelere yönelik tüketim ve tüketimin göstergeleri vardır (Featherstone, 2005).

Kent içi bölgelerin yeniden gelişmesiyle kentin merkezsizleşmesine zıt eğilimlere yol açan bu tür yeni yatırım örüntüleri tarafından toplumsal ve uzamsal ilişkilerin küresel boyutta yeniden yapılandırılmasını anlatmak için postmodernleşme ifadesi kullanılmıştır (Cooke, 1988 ve Zukin, 1988).

Featherstone bu süreçte, yeni orta sınıfın üyeleri elinde soylulaştırma geçiren turizm ve kültürel tüketim bölgeleri olarak gelişen kent içi bölgelerin ve liman alanlarının endüstriden arındırıldığını, aynı zamanda, bu bölgelerde ikamet eden işçi sınıfı üyelerinin ve fakirlerin buralardan uzaklaştırıldığını ya da başka bölgelere kaydırıldığını ifade etmiştir (Featherstone, 2005).

Diğer yandan soylulaştırmanın yanında kültürel üretimin de kente bir imge kazandırma işlevi vardır. Zukin, estetik ve sembolik süreçlerin kentsel dönüşüm projelerinin temelini oluşturduğunu, sendika ve parti gibi geleneksel siyasi kurumların temsil etmekte yetersiz kaldığında, kültürel üretimin, kent için bir "vizyon oluşturma" ve buna uygun "imge yaratma" işlevlerini üstlendiğini belirtmiştir (Zukin, 1995).

Bu imge üretme sürecinin turistik tüketime yönelik bir amacı vardır. Turist bakış açısını Urry, şu şekilde ifade etmektedir: Turist kendisinin göstergesi olacak her şeyle ilgilenir, dünyanın heryerinde tanınmamış semiyotikçi ordularını oluşturan turistler, Fransızlığın, tipik İtalyan davranışının, oryantal manzaranın, tipik Amerikan otobanının, geleneksel İngiliz pub'larının göstergelerinin peşinde iz sürüyorlar (Urry, 1995).

Kurgu, parçalanma, kolaj, eklektizm, bütün bunların dokularına işlemiş bir gelip geçicilik ve kargaşa duygusu, belki de, günümüzün mimari ve kentsel tasarım pratiğinde hakim olan temalardır (Harvey, 1999).

Ekonomik büyüme, birlikte yapılan eğlence ve tüketim ile ortaya çıkan imgeler biçiminde temalaştırılıp görselleştirildi. Bu sürecin bir parçası olarak, paylaşılan mekan-kamusal mekan- tüketim nesnesi olarak (ticari, özelleştirilmiş, öne çıkarılmış paylaşılan değerler) temsil edildi (Zukin, 1995).

Toplumsal yapının tüketim ilişkileri temelinde kurulması, toplumsal yapılanmanın fiziki çevresinin ve mekansal çerçevesinin de bu tür ilişkilere imkan tanıyacak, kolaylaştıracak biçimde oluşmasını gerektirir. Bugün sadece alışveriş merkezleri, pazarlar, hipermarketler değil, gündelik yaşamın tüm mekansal görünümleri tüketim ilişkileri çerçevesinde yeniden yapılandırılmaktadır (Yırtıcı, 2002).

Tüketim süreçlerinde ortaya çıkan dönüşümlerin mekan açısından sonuçlarına bakılacak olursa, mekanın da yeni yaşam tarzının ortaya konulmasına aracılık ettiği ölçüde metalaştığı ve bir tüketim nesnesi haline geldiği gözlemlenir. Bu mekanların kullanıcıları, tüketim kültürü olarak adlandırılan oluşumun hem üreticileri, hem

taşıyıcıları, hem de tüketicileri olan, küresel sermayenin örgütlediği yeni 'üst orta sınıf' tır (Süer, 2002 ve Yılmazsayar, 2002).

Tüm bu değişmeler doğrultusunda günümüzde kentler, tüketimin ön planda olduğu, sanat ve kültür faaliyetlerinin, soylulaştırmanın mekanları dönüştürdüğü bir yapıdadır. Diğer taraftan turistik tüketime yönelik kentsel imgeler oluşturulmaktadır. Küreselleşme ve tüketim kültürünün özellikle geleneksel toplumlardaki etkileri farklı modernlik tanımları ile açıklanmaktadır. Bu süreç sonucunda kültürel ve mekansal melezleşmeden bahsedilmektedir.

2.4. Farklı Modernlikler ve Melezleşme

Kültürlerin küreselleşme etkisinde bir örnekleşmesinin Batı dışı toplumlarda farklı bir biçimde gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum küresel ile yerelin etkileşimine bağlanmakta ve Farklı Modernlik tanımları ile açıklanmaktadır. Bu tanımlamalarda yerel kültürlerin melezleşmesinden bahsedilmektedir.

Melezlik düşüncesinin en temel unsuru basitçe karışımdır; yani biraraya gelme, birleşme, birbirine geçme durumudur. Melezlik kültürler arasında artan trafiğin sonucunda dünyanın farklı yerlerindeki kültürlerin birbirine karışmasıdır. Tomlinson, melez kültürün ortaya çıkışını küreselleşme ile ilişkilendirir: Küreselleşmiş kültürün melezleşmiş kültür olduğu düşüncesinin, yersiz-yurtsuzlaşma kavramının hemen ardından gelen güçlü sezgisel bir cezbediciliği vardır. Bunun nedeni, küreselleşme sürecinin getirdiği, kültürler arası gittikçe yoğunlaşan trafiğin, kültürle yer arasındaki bağın çözülmesiyle beraber, yerinden çıkarılmış bu kültürel pratiklerin birbirine karışarak yeni karmaşık, melez kültür biçimleri ürettiğine işaret etmesidir (Tomlinson, 2004).

Diğer yandan Renato Rosaldo geleneksel ile modernite arasındaki ayrımın 'melezleşme' olarak ayrıştığını ve bu 'melezleşme' bağlamında farklı modernliklerden söz edilebileceğini söylemektedir (Rosaldo, 1990). Öte yandan Göle, Batı dışındaki coğrafyaların bakış açısı ile farklı modernlik tanımları getirmekte, modernlik tanımları ile melezleşme ile ortak bir süreçte üretildiklerini açıklamaktadır. Çoğulcu modernlik, alternatif modernlikler, yerel modernlik ya da

Batı dışı gibi modernlikler kavramı, değişen modernlik deneyimi ve tanımları üzerine, farklı coğrafya ve kültürlerin konumundan bakarak yeniden düşünme uğraşımın bir parçasıdır. Çoğul modernlikler, modernliğin çok güzergahlı ve kültür bağımlı yeni bir okumasını gerektirir. Ancak çoğulculuk üstüne olan vurgu ister istemez farklı deneyimler arasındaki göreceliliği ön plana çıkartmakta ve modernliği ülkeler arasında yarattığı iktidar ve alt üst ilişkilerini ikinci plana itebilmektedir. (Göle, 2000).

Modernlik evrenselliği içermektedir. Modernleşme ise farklı ülkelerin tarih ve kültürlerinden yola çıkarak çizdikleri güzergahın adıdır. Alternatif modernlik kavramı, modernliğin tanımını değiştirebilecek yeni deneyimlerin varlığı varsayımına dayanmaktadır. Alternatif modernlik, farklı kültürel güzergahlarla yetinmeyip, farklı yaratma, varolan modernlik modelini aşma sorusunu gündeme getirmektedir. Alternatif kavramı, bir yandan Batı modernliğinin eleştirisini, hatta reddini, öte yandan daha siyasal, istence bağlı, gönüllü bir değişim modelini akla getirmektedir. Halbuki modernlik olgusu, siyasal aksiyona tabi olmayan daha karmaşık, çok katmanlı, çok aktörlü ve melezleşmeyle gelişen bir süreçtir. Öte yandan alternatif kavramı "otantik" bir farklılık arayışını da beraberinde getireceği ölçüde zorlayıcı, dayatıcı fikir ve eylemleri de beraberinde getirebilir (Göle, 2000).

Yerel modernlik kavramı, Batı merkezli modernlik okumalarından çıkıp çevreye, ötekine, tikel pratiklere yöneltmekte, bizi yeni melezleşme şekillerini anlamaya yaklaştırmakta ve sosyal bilimsel lisan tarafından kavramsallaştırılmamış, dillenmemiş bir alana sokmaktadır. Ancak bu olguları "yerel" etiketiyle takibe almak Batı merkezli bilgi modellerini aşamamak anlamına da gelecektir (Göle, 2000).

Göle'ye göre Batı dışı modernlik kavramı ise Batı'yı merkezden kaydırarak modernlik üzerine Batı'nın kıyısında yeni bir okuma ve dil üretmeye çalışmaktır, yani yerel olguların analizinin evrensel bir dil kazandırabileceğine işaret etmektedir (Göle, 2000).

Çoğul modernlikler yaklaşımı tekçi ve kültür-dışı modernlik anlatımlarının aşılmasını sağlamakta, yerel modernlik mekan, zaman ve kültür bağımlı, modernliğin daha bir içerde yerli okumasını yapmakta; alternatif modernlik kavramı ise var olan

modernlik modelini aşabilecek; yeni bir modernlik tanımını ve oluşumun olup olmayacağını sorgulamaktadır. Batı dışı modernlik kavramı modernliğin çoğul, yerel, alternatif anlatımları üzerine temellendirilmelidir.

Batı dışı toplumlarda gelenek ve modernlik arasında özel bir kopukluktan, süreksizlikten söz etmek mümkündür. Gelenekler modernliğe engel olduğu gerekçesiyle ya göz ardı edilmiş, kendiliğinden yok olmuş ya da yasaklanmıştır. Sonuç olarak da modernliğin etkisi gelenek üzerinde dönüştürücü olmamıştır.

Diğer yandan günümüzde küreselleşme etkisiyle modernitenin dönüştüremediği geleneğin küresel kültür bağlamında çözülmesi karşıtlığı ve çeşitliliği beraberinde getirmiştir. Tomlinson bu düzeyde melezliğin çoğalmakta olan bu " karmakarışıklık, biraz ondan biraz bundan" çeşitliliği üzerinden kültürel olgular aracılığıyla düşünmenin ve betimlemenin bir yolu olduğunu savunur (Tomlinson, 2004).

Rosaldo, bir taraftan melezlik, birbirinden farklı iki türle bunların birleşiminden meydana gelen melez sözde-türleri ayırmak için kullanılan biyoloji teriminin izinde giderek, iki katışıksız kutbun tam arasındaki mekan anlamını içerebildiğini söyler (Rosaldo R, 1990).

Tomlinson için bu arada olma durumu Amsterdam'da Faslı kızların Tayland boksu yapması, Londra'daki "Asya rap müziği", "İrlanda bageli", "Çin tacosu" gibi olguları kabullenme girişimidir (Tomlinson, 2004).

Sanayi Devrimi ile başlayan süreçte kentlerin yapıları ve kültürleri tüketim kültürünün etkisiyle değişmektedirler. Bu değişimde kentlerde bir imge yaratma çabası görsel ve fiziksel olarak ayrışmalara neden olmaktadır. Batı dışındaki toplumlarda küresel ile yerelin karşılıklı etkileşimi bir melezleşme durumudur. Bu melez kültürel yapı kent pratiklerinde ve davranış biçimlerinde etkili olmaktadır.

3. YÖNTEM

Bu çalışmada, "Dünya Kentleri"nin günümüzde geldiği duruma paralel olarak İstanbul'un özellikle 1980 sonrasındaki değişimi, özel önemi bağlamında Beyoğlu-İstiklal Caddesi üzerindeki mekansal ilişkiler ile ortaya konmak istenmektedir. Bu nedenle, İstanbul'un tarihsel süreç içerisindeki değişimi üç dönemde incelenmiştir:

- Cumhuriyet Dönemi Öncesi
- Cumhuriyet Dönemi Sonrası
- 1980 Sonrası

Bu dönemler içerisinde Beyoğlu'nun fiziksel ve kültürel yapısının değişimi, İstanbul için önemi ve konumu araştırılmıştır. Dönemlerin sosyal ve kültürel yapısı, kullanım biçimleri incelenmiştir.

İnceleme yapılan dönemler ile ilgili bilgiler Belediye ve Pervititch haritalarına ek olarak güncel turistik haritalardan, sayısal ortamdan (hava fotoğrafları, güncel ve popüler siteler, forumlar, yerel yönetimlerin ve derneklerin resmi sayfaları,arama motorları vd.), ayrıca ilgili kitaplardan elde edilmiştir. Özellikle turistik haritalarda İstiklal Caddesi üzerinde belli yapılara ve yapı gruplarına ya da işlevlere dikkat çekildiği anlaşılmıştır. Bunun yanında kişisel izlenimler, fotoğraflar, yazılı ve sayısal basında yer alan haberlere yer vererek İstiklal Caddesi'nin birçok farklı işlevi bir arada barındırdığı ve bu işlevlerin dağılımının homojen olmadığı belgelenmeye çalışılmıştır. Belli bir tema çerçevesinde oluşturulmuş alanların dışında genel anlamıyla yapı ve yapı grubu kullanımlarında farklı işlevler bir araya gelmektedir. Bu dağılımın anlaşılabilmesi için İstiklal Caddesi üzerinde yer alan mekanların adres bilgileri sayısal ortamdaki ilgili sayfalardan ve çalışma sırasında alınan notlardan elde edilmiştir. Bu noktada, İstiklal Caddesi'ni oluşturan ana aksını ve yakın çevresini oluşturan sokaklar esas alınmıştır. Bu belgelemenin amacı eğlence, yeme içme ve alışveriş gibi tüketime yönelik mekanların ağırlıklı olarak İstiklal Caddesi üzerinde yer aldığını ve belli bölgelerde yoğunlaştığını göstermektir.

Adres bilgileri, sokak adları ve numaralarına göre gruplandırılmış ve sıralanmıştır. Beyoğlu ile ilgili eğlence mekanları, restoranlar ve kafe-barlar genellikle yapıların

bodrum katları, zemin katları, 1. ve 2. katlarında yoğunlaşırken yapıların diğer katları genellikle ofis, işyeri ve imalathane gibi işlevleri içerdiği görülmüştür. 1/5000 ölçekli vaziyet planı üzerine adres bilgilerinin işlenmesi ile eğlence ve yeme içme gibi işlevler açısından bazı yoğunlaşma alanları belirlenmiştir. İstiklal Caddesi üzerindeki bu yoğunlaşma üç bölümde gözlenmektedir:

1. Taksim Meydanı-Galatasaray arasında Büyükparmakkapı Sokak ve devamında Mis Sokak ile yakın çevresi
2. Merkez olarak Galatasaray ele alındığında, Nevizade Sokak ve yakın çevresi ile diğer tarafta Cezayir Çıkmazı
3. Galatasaray'dan Tünel'e kadar olan alanda Asmalımescit

Bu üç bölüm içerisinde yoğunlaşma olan akslardan alınan kesitlerde üçüncü boyutta da farklı yoğunlaşmalar ve mekansal ilişkiler olduğu anlaşılmıştır. Bu aşamadan sonra mekan, sokak ilişkileri, kullanım biçimleri, işlev içerikleri açısından benzerlik ve aynı zamanda karşıtlık gösteren Büyükparmakkapı Sokak ile Nevizade Sokak ve yakın çevresi inceleme alanı olarak seçilmiştir. Her iki alanda da yöntem olarak plan, kesit gibi iki boyutlu anlatımların yetersiz kaldığı, mekansal ilişkileri ve kullanıcı davranışlarını açıklayamadığı görülmüştür. Bu nedenle üç boyutlu modellemeler, fotoğraf ve video çekimleri ile üçüncü boyuttaki ilişkiler hatta zamana bağlı değişim ortaya konmaya çalışılmıştır. Hem Cadde aksında hem de çalışma alanlarında yapılan video çekimleriyle ile kullanıcı yoğunlukları, çevresel etkenler, sirkülasyon yönleri ve debileri ile fiziksel çevreyi algılama açılarını ifade edebilmek amaçlanmıştır. Caddenin gün içerisinde kullanımındaki farklılık ve benzerliklerin daha net algılanabilmesi için gündüz ve gece çekimleri yapılmış ve karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

Ayrıca yazılı ve sayısal basında yer alan güncel haberlerden Beyoğlu ve İstiklal Caddesi ile ilgili birçok kentsel dönüşüm, iyileştirme ve yeniden işlevlendirme projesi olduğu bilinmektedir. Bu projelerin amacı, Beyoğlu'nun güncel kullanım biçimleri, yerel yönetimlerin ve bazı sermaye gruplarının bakış açıları ele alınmıştır. Güncel durumla ilgili elde edilen bilgiler ile çalışma alanlarından elde edilen veriler doğrultusunda Beyoğlu/İstiklal Caddesi'ndeki mekansal farklılaşmalar tartışmaya açılmıştır.

4. İSTANBUL'UN DEĞİŞİMİ VE ŞEHRİN YENİ YÜZÜ: BEYOĞLU-İSTİKLAL CADDESİ

4.1. İstanbul'un Değişimi

İstanbul'un 19. yüzyıldan günümüze kadar olan değişiminin ağırlıklı olarak üç süreçte gerçekleştiği görülmektedir. Başkent olarak son zamanları olan Cumhuriyet öncesi dönem, yeni bir yönetim biçimine geçilen Cumhuriyet sonrası dönem ve küreselleşme sürecinin hızlandığı 1980 sonrası dönem bu değişimde dönüm noktaları olmuştur.

4.1.1. Cumhuriyet Dönemi Öncesi İstanbul'un Değişimi

1600 yıl boyunca iki büyük medeniyete başkentlik yapmış olan İstanbul, farklı toplumların ve uygarlıkların kültürel, sosyolojik, mimari izlerini taşıyan bir yapıdadır. Liman kenti olması, Boğazlar ve Asya-Avrupa bağlantısı ile stratejik bir öneme sahiptir. Bu önemi nedeniyle ekonomik açıdan hareketli bir merkez konumundadır.

Cumhuriyete kadar olan dönemde İstanbul, kentsel açıdan da dönüşüm geçirmiştir. 19 yüzyılda öne çıkan fiziksel yapıya ilişkin değişimi Zeynep Çelik, Türk-İslam mirasından bilinçli bir kopuş olarak değerlendirir ve özellikle 1830 sonrası yapılan müdahalelerin etkili olduğunu ifade eder (Çelik, 1998). Çelik'e göre, Osmanlı fethinin ardından bu Bizans kentinin "İslamlaştırılması", yeni kent politikalarının, yeni bir yönetim biçiminin, yeni kurum ve örgütlerin yanı sıra yeni bina tiplerinin oluşturulması demekti. Dolayısıyla kent, Türk-İslam kimliğinin bütünselliğini yitirirken çoğunlukla Avrupalıların oturduğu mahalleler bile örnek bir Batılı çehre kazanamadı. Buna karşılık İstanbul'un kent yapısındaki değişim azar azar gelişti ve sonunda yamalı, eklektik bir düzen oluştu (Çelik, 1998).

Bu yıllarda şehrin nüfusunun da önemli oranda arttığı anlaşılmaktadır. Yine Çelik'in ifadesiyle, demografik açıdan İstanbul'un nüfus artışı 19. yüzyılda hızlanmış ve diğer Avrupa kentlerinin nüfusunda görülen artışa paralellik göstermiştir. 1844'teki nüfus 391.000 kişi iken 1886 yılındaki sayımda 851.527 kişiye ulaşmıştır. Bu nüfus artışı

Şekil 4.1: Kauffer Haritası,19. Yüzyıl

diğer Avrupa kentlerinde Sanayi Devrimi ya da hükümetlerin başkentler üzerindeki merkeziyetçilik politikaları ile hız kazanırken, başkent İstanbul'daki sebepleri farklıydı. Bunlardan birincisi Güneydoğu Avrupa ve Rusya'nın güneyindeki kargaşadan kaçan Müslüman halkın İstanbul'a gelmesiydi. İkinci neden olarak da 1840 ile 1900 yılları arasında İstanbul'a yerleşen 100.000 kadar gayrimüslim, çoğunlukla kapitülasyonlar ve Avrupalı tüccar ve yatırımcılara tanınan diğer haklardan faydalanmak için gelmişti. 1885 sayımında İstanbul'da nüfus dağılımı şu şekildeydi: Müslüman % 44,06, Ortodoks Rum % 17,12, Ermeni % 17,12, Yahudi % 5,08, Katolik % 1,17, Bulgar % 0,50, Latin % 0,12 ve Protestan % 0,09 (Çelik, 1998).

Kalabalıklaşan kentin büyümesi ve yeni yerleşim yerlerinin kurulması kaçınılmaz bir sonuç olmuştur. Bu nüfus artışındaki hızlanma ve dağılım kentin fiziki büyümesinde etkili olmuştur. 1840'da İstanbul'da nüfus genellikle İstanbul yarımadasını oluşturan üçgen ile Galata'da yoğunlaşmıştı. Sur dışında Eyüp ve batı Marmara sahilinde Yedikule yoğun yerleşimler olarak görülmektedir. Bunun dışında Bakırköy

(Makriköy) ve Yeşilköy (Ayastefanos) sur dışındaki diğer yerleşimlerdi (Çelik, 1998).

Bir yandan da şehre çeki düzen verilmeye çalışılmış, yeni düşünce biçimleri doğrultusunda düzenlemeler yapılmıştır. Bu süreç içinde Batıdan alınan kent planlamasına ilişkin kanun ve yönetmelikler, bu yönetmelikler doğrultusunda yaratılmaya çalışılan kent tasarımı ilkeleri ve yeni bina tipleri İstanbul'un yeni yüzünü oluşturmaktaydı. Bu doğrultuda 1839'da, Helmuth Von Moltke II. Mahmut tarafından İstanbul'un ayrıntılı bir haritasını çıkarmak ve sokak örüntüsünü düzeltecek bir plan yapmakla görevlendirilmişti (Çelik, 1998 ve Dener, 1994).

Şekil 4.2: İstanbul ve civarı, 20. yüzyıl başları
Kaynak: Çelik, 1988

Yeni ulaşım araçlarının hızla geliştiği Galata ve Beyoğlu semtleri, artan iş hacmi ve nüfus dolayısıyla 1871–1874 yılları arasında birleştirilmek istenmiş ve iki semti biririne bağlayan Tünel 1878'de işletmeye açılmıştı. 1845'de yaptırılan Karaköy

Köprüsü de ayrı özellikler taşıyan iki ticaret merkezini, Sirkeci-Eminönü ile Karaköy'ü birleştirmiştir. Kentin kuruluşundan beri Liman bölgesi olan Sirkeci-Eminönü ile dış ticaret alanı olan Karaköy'ün birleştirilmesi, kentin bu tarihten sonraki ana merkezinin oluşması yolunda atılan ilk adım olmuş ve köprü kurulduktan sonra, kent trafiğinin en çok yoğunlaştığı yer bu bağlantı olmuştu (Sönmez, 1996). Ulaşımın geliştirilmesi ve "karşı" ile tarihi yarımadanın birleştirilmesi şehrin genişlemesine neden olmuş, konut alanları ve sanayi-ticaret bölgeleri arasında da fiziksel bağlantılar kurulmuştur.

Yerleşim alanları ile ilgili olarak Zeynep Çelik 1870'lere gelindiğinde Galata'nın boş arazilerinin de dolmuş olduğundan ve yeni gelişim aksının Taksim-Harbiye aksı olduğundan bahseder. Çelik'e göre, 1900'lerde Fındıklı ile Dolmabahçe arasındaki kesintisiz yapılaşma, 1856'da Dolmabahçe Sarayı'nın yapımı ile gelişme gösteren Dolmabahçe ve Beşiktaş çevreleri 20. yüzyılın başlarında Teşvikiye ve Nişantaşı semtlerinin son halini almasıyla tamamlanmış oldu (Çelik, 1998). Bu dönemde, Eminönü-Sirkeci'de perakende ticaret yapan mağazaların, Karaköy-Galata'da ise ithalat, ihracat, sigorta ve bankacılık ile uğraşan şirket binalarının olduğu anlaşılmaktadır (Dener, 1994).

4.1.2. Cumhuriyet Dönemi Sonrası

I. Dünya Savaşı'ndan sonra 1923'te Cumhuriyet'in ilan edilmesi ile yeni bir yönetim sistemine geçilmiştir. Bu yeni Cumhuriyet'in başkenti Ankara olduktan sonra İstanbul için yeni bir dönem başlamıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında İstanbul'un nüfusu 600 bin kişiye kadar düşmüş ve uluslararası ekonomik ilişkileri zayıflamış, elçilikler 1927–1929 yıllarında başkent olan Ankara'ya taşınmıştır (Sönmez, 1996 ve Omay, 2000). Cumhuriyet kurulduktan sonra çeşitli kereler kentin düzenli gelişebilmesi için yabancı uzmanlara imar planları yaptırıldığı görülüyor. 1933 yılında açılan yarışmayı kazanan Elgötz'ün, limanın Haliç'te gerçekleşmesinin zor olacağı, Yenikapı'nın bu iş için uygun olduğu ve fabrikaların sur dışına taşınması öngörüsünün doğru olduğu; Marmara ve Haliç kıyılarına koşut yolların yapılarak birbirine bağlanması ve Eyüp-Balat arasına yapılacak bir köprü ile Beyoğlu'na uzatılması gibi önerilerin ise gerçekleşmediği anlaşılmaktadır (Dener, 1994). Diğer yandan 1936 ile 1951 yıllarında İstanbul'da bulunan Henri Prost İstanbul için bir

nazım planı hazırlamıştır. Plan, Galata limanının büyütülmesi, Galata Köprüsü'nün Haliç'e doğru çekilmesi, Atatürk Köprüsü'nün tamamlanması, Haliç kıyılarının ticaret ve endüstriye tahsis edilmesi gibi fiziksel değişimlere neden olmuştur (Omay, 2000).

Bu dönemde, ekonomik açıdan şehir olumsuz koşullar içine girmiştir. "1930'lu yıllar ve 1940'lı yıllar İstanbul'un "durgunluk" yılları sayılır. Hem dünya ekonomisiyle olan bağların zayıflaması hem de ülke içinde gelişmenin iç bölgelere doğru yönlendirilmesi, bu durgunlukta etkili oldu. 1942'deki Varlık Vergisi Olayı ve 1955'teki 7 Eylül olayları ile sindirilen azınlık sermayesinde Türk-Müslüman tüccara geçen birçok servet de İstanbul'da yatırıma dönüştü. 1950'lere kadar İstanbul'da ticareti elinde tutan Rum, Ermeni, Yahudi tüccar ve girişimci, 1950'lerden başlayarak bu üstünlüğü Anadolu kökenli Türk-müslüman tüccara kaptırdı (Sönmez, 1996).

Bu değişime ek olarak 1950'lerde İstanbul'a göçün başladığını ve nüfusun hızla arttığını görüyoruz. Göç başlangıçta sadece iş tutmak için gelen erkeklerle başladı, ama çok geçmeden hane halkının diğer üyeleri de getirilerek kalıcı yerleşme düzenine geçildi. Tüm ailenin göçmesi, beraberinde yoğun bir konut ve iş talebini de getirdi (Sönmez, 1996).

Diğer yandan 1950'li yıllarda, Demokrat Partili yöneticiler, hükümetlerine yakışacak görkemli bir kent için İstanbul'u güzelleştirme çalışmalarına girmişlerdir. Edirne-İstanbul yolu, Millet, Ankara ve Vatan Caddeleri, Barbaros Bulvarı, Sirkeci-Florya sahil yolu, Londra-Maslak asfaltları bu dönemde yapılmış, Eminönü-Unkapanı, Bağdat, Taksim-Şişli, Dolmabahçe-Beşiktaş Caddeleri genişletilmişti (Dener, 1994).

1951 Şehir Meclisi İmar Komisyonu'nun teklifi ile "Revizyon Komisyonu" kurulmuştur. 1954 Beyoğlu Nazım Planı'nda Haliç'in Beyoğlu sahilleri birinci sınıf gayri sıhhi müesseseler ile antrepolara tahsis edilmiş, Bomonti, Levent ve Abide-i Hürriyet ikinci ve üçüncü sınıf müesseselere tahsis edilen alanlar olarak belirtilmiştir. (Omay, 2000).

1966'da, Büyük İstanbul Nazım Plan bürosu çalışmalarına başladı. 1/25000 ölçekli Metropoliten Alan Nazım Plan önerisi ile 1980'de 1/50000 ölçekli Nazım Plan bürosunun çalışması sonucunda İstanbul'un çizgisel gelişimi üzerinde durularak üniversite kampüsleri, deri sanayi, nakliye ambarları, denizciler, keresteciler çarşısı, hal, liman, tersane ve gar için yeni yer seçimleri yapıldı (Dener, 1994).

Bu planların uygulanabilir olmasını engelleyecek önemli bir etken taşıt trafiğinin artması ve 1974'te açılan ilk Boğaz Köprüsü ile Avrupa yakası ile Anadolu yakasının taşıt yoluyla bağlanması olarak görülmektedir. Kent böylece, Andolu yakasında da hızla büyümeye başladı.

4.1.3. 1980 Sonrası Değişim

1980 yılı özellikle siyasi açıdan bir dönüm noktası oluşturmaktadır. Bu dönemde darbe sonrası izlenen siyasi ve ekonomik politikalar Türkiye ve İstanbul için birçok değişimi de beraberinde getirmiştir. Bu süreçte İstanbul'un Türkiye için öneminin daha da arttığı görülmektedir.

Türkiye'nin de, sosyalist bloğun çöküşünden sonra Balkanlar ve Karadeniz'deki yeni coğrafya ile birlikte, küreselleşme sürecinde yeni bir fırsat yakalamış olduğu sıkça ifade edilmektedir. Balkanlar, Kafkasya, Orta Doğu, Kuzey Afrika hinterlandına, Türkiye'nin ekonomik merkezinden, İstanbul'dan hükmetme potansiyeli bulunmaktadır (Sönmez, 1996).

Bu süreçte İstanbul'un Türkiye için önemi 1980'lerin ekonomik ve politik değişimlerinden izlenebilir. 1980'ler Türkiye için her açıdan bir dönüm noktası olmuştur. 1980 darbesi ve askeri yönetimin ardından farklı siyasi görüşler bir araya gelmiştir ancak politika olarak küreselleşmeci liberal bir görüş söyleminde olan ANAP (Anavatan Partisi) 1983 seçimlerinden iktidar partisi olarak çıkmıştır. Bu dönemde İstanbul'a Cumhuriyet tarihinde belki de ilk kez merkezi devlet bütçesinden büyük kaynak aktarımı yapılmıştır. ANAP'ın büyük kentlere yönelik politikasının ana unsurlarından biri Büyükşehir Belediyeleri için mali olanakların arttırılmasıdır. Vergi gelirleri daha çok belediyelere aktarılarak büyük yatırımlara girebilme olanağı verilmiş ve dış piyasadan kredi bulabilme imkanı sağlanmıştır.

Kuşbakışıyla 1980–1990 yılları için söylenebilecekler, Türkiye'nin küreselleşen dünyaya üretici karakteri ağır basan bir ülke olarak katılmadığı; daha çok, tüketen, tarımı gerileyen, sanayisi duraklayan ve bileşim olarak tüketim malları üretiminde yoğunlaşan, yatırımları sanayiden sanayi dışına yönelen, savurgan devlet harcamalarının da kamçılandığı bir borçlanma, dolayısıyla rant ağırlıklı, spekülatif faaliyetlerin başatlık kazandığı bir ülke olduğudur. Ülke geneli için geçerli olan bu genelleme, Türkiye kapitalizminin en gelişkin merkezi olan İstanbul'da bütün çıplaklığıyla görülmektedir (Sönmez, 1996).

İstanbul'a sermayenin ilgisi kentin aynı zamanda küresel bir imge olabilmesi, prestijli bir konumda olması ve kültürel etkinlikler açısından çeşitlilik sunabilmesi nedeniyledir. Bu da karşılıklı bir çıkar ilişkisinin olması nedeniyledir. Küreselleşme de, aslında İstanbul'un kendisini dünya kamuoyunun tüketimine sunarken kullandığı dilden başka bir şey değildir. Ne var ki, bu dilin göstergeleri kent mekanı ve yaşamı üzerine damgalanan imgeler olarak kalır. İstanbul bir 'vitrin'dir artık. Önemi, yalnızca Türkiye'nin ekonomik merkezi olmasından kaynaklanmaz; aynı zamanda Türkiye'nin küresel sermayeye eklemlenme, bir dünya kenti olma potansiyeli taşıyan tek kentidir. Dolayısıyla en azından belirli bölgelerin bu eklemlenmeye elverecek şekilde donatılması ve pazarlanması gerekir. Vitrin renkli, parlak, saydam, temiz ve güvenli olmalı; hem ilgi çekecek bir egzotikliğe hem de sermayenin kendini güvende hissedebileceği konfora, altyapıya ve güvenlik sistemlerine sahip olmalıdır (Yardımcı, 2005).

Diğer yandan büyük şehirlerde toplu konut uygulamaları ile yeni metropoliten yönetim modelleri de ANAP'ın politikasının diğer öğelerini oluşturmaktaydı. Bu dönemde Haliç çevresindeki sanayi kuruluşlarının kent dışına taşınmasına ve Haliç'in temizlenmesine başlandı, İstanbul kanalizasyon sisteminin oluşturulmasına girişildi. İstanbul Boğazı'nda yapılan ikinci köprü, Fatih Sultan Mehmet Köprüsü adıyla açılmıştır. 1980'lerin bir önemli olgusu da, kentin pek çok semtini kapsayan istimlak ve yıkımlar, Boğaziçi'ndeki kıyı düzenlemeleri ve kazıklı yollar ile Kadıköy-Bostancı kıyısının doldurulması gibi tarihsel dokuyu önemli ölçüde değiştiren uygulamalar sayılabilir (Ana Britannica Ansiklopedisi, 1988).

Şekil 4.3: Uydu Görüntüsü, 21. Yüzyıl
Kaynak: http://earth.google.com

İstanbul'un değişiminde 1980 sonrası dönemin etkileri ekonomik, demografik ve sosyo-kültürel açılardan açıkça görülebilmektedir. Bu değişimler İstanbul'un tarihinde hiç olmadığı kadar hızlı gerçekleşen bir değişim sürecinin de başlangıcıdır.

4.1.3.1. Ekonomik Etkenler

ANAP iktidarının temel politikası serbest piyasa ekonomisini uygulayabilmek ve küresel sermayeye eklenebilmek olarak düşünülebilir. Bunun gerçekleşebilmesi için yeni bir modelin uygulanması gerekmekteydi. 1980'e kadar Türkiye'de iç pazara dönük, ithal ikameci bir yolda ilerleyen sermaye birikimi süreci, birikim modelinin 1980'lere doğru tıkanması üzerine, "dışa açılmacı" bir birikim modeliyle aşılmak istendi. Geride bırakılan 15 yıllık sürede, ihracat teşvik edildi, ithalat liberalleştirildi, sonuçta Türkiye'nin dış dünya ile ticaret hacmi büyüdü. Yabancı sermaye girişi özendirildi, ülkeye daha çok yabancı sermaye geldi. Ancak, bu sermaye, üretken sektörlerden çok finans ve hizmet kesimlerine yöneldi (Sönmez, 1996).

Bu süreçte üretim ve tüketim hacmiyle İstanbul Türkiye için başı çeken bir konumda olmuştur. Başka bir deyişle İstanbul ekonomik anlamda Türkiye'nin lokomotifi konumundadır. İstatistikler İstanbul'un bütçedeki payı ile en çok katkıyı ve yine en çok harcamayı yapan şehir olduğunu göstermektedir. Buna karşın gelir dağılımında önemli eşitsizlikler olduğu kaynaklarda belirtilmektedir. Göç nedeni ile artan nüfus içindeki gelir dağılımı dengesizliği ile de İstanbul ilk sırada yer almaktadır. Mustafa Sönmez' in Devlet İstatistik Enstitüsü'nün (DİE) bölüşüm kalıplarını esas alarak 2002 milli gelir gerçekleşmeleri üzerinden yaptığı hesaplara göre, Türkiye'de 15 milyon ailenin her 12 saatte ürettiği mal ve hizmetin 1 saatlik kısmının en varlıklı 20 bin aileye gittiği, İstanbul'un en varlıklı % 1'lik aile grubunun aylık gelirinin 50 bin doları bulurken en yoksul % 1'lik aile grubunun aylık gelirinin 150 dolarda kaldığı görülmektedir. Böylece iki kutup arasındaki gelir farkı 332 kat gibi bir farka ulaşmıştır. İstanbul'da 2002 yılında 2 milyon haneye giren 40 milyar doların gelir grupları arasındaki paylaşımında 20 bin aileden oluşan süper zengin grup İstanbul gelirinin % 30'unu oluşturan 12 milyar doları kullanmaktadır. Süper zenginlerle en yakın ikinci zengin 20 bin aile arasındaki gelir farkı bire altı oranında hesaplanmıştır. 120 bin aileden oluşan Yüksek gelir grubu, 2002'deki 40 milyar dolarlık gelirden 7 milyar dolar civarında pay almıştır. Bu grubun süper zenginlerle gelir farkı bire on oranındadır. Üst-orta gelir grubu, İstanbul'da ailelerin yüzde 17'sini oluşturan 340 bin aile gelir pastasından 8,5 milyar dolar pay alırken iki milyon haneli İstanbul'da yüzde 51 çoğunluk oluşturan alt-orta gelir grubu, gelir pastasından 10,5 milyar dolar pay almıştır. İstanbul'daki toplam hane sayısının dörtte birini oluşturan düşük gelir grubu pastadan 2,5 milyar dolar pay alırken, bu gruptaki aileler 2002'de ayda ortalama 415 dolar kazanırken en alttaki yüzde 1'lik grubun geliri 150 dolarda kalmıştır. Bu verilere göre İstanbul'da süper zengin ailelerin 2002 yılındaki 12 milyar dolarlık geliri, Türkiye'nin sanayi kentlerinden İzmir, Adana ve Bursa'daki tüm hanelere giren gelirin de üstünde gerçekleşmiştir. Bu grubun evine giren aylık 50 bin dolarlık gelir, üç sanayi kentinin 57 hanesine giren gelir tutarı kadardır. İstanbul'un yüzde 2'sini oluşturan 40 bin ailenin geliri Türkiye'nin en büyük iki metropolü İzmir ve Ankara'daki 1 milyon 270 bin ailenin gelirini aşmaktadır (Cumhuriyet Gazetesi, 29.11.2004).

Bu sayısal veriler zengin ve yoksul arasındaki kutuplaşmayı açıkca ortaya koymaktadır. Gelir farklılığındaki artış yaşam biçimlerinde ve dolayısıyla konut,

sosyal ve kültürel etkinlik alanlarında değişimlere neden olmuştur. Düşük gelirli grup yeni gecekondu bölgelerinde ikamet etmeye başlayıp şehir yaşantısına eklenmeye çalışırken, üst gelir grubu için "modern" bir alan sunan "güvenli" ve "nezih" site projeleri uygulanmaya başlanmış, yeni uydu kentler oluşturulmuştur. Çağlar Keyder de bu durumun İstanbul'un homojen yapısını değiştirdiğini ve bir zamanlar baskın olan orta sınıfını kaybettiğini ifade etmektedir. Yeni fırsatlar yaratan ve İstanbul'un bir dünya şehri haline dönüşme olasılığını doğuran küresel ekonomiler aynı anda milli birlik, korumacılık, sübvansiyon ve popülizm vaat eden milli ekonomiyi bir krize sürüklemektedir. Bu kriz diğer illerden ve kırsal alandan göçü arttırıcı itici faktörleri güçlendirmektedir (Keyder, 1993 ve Öncü, 1993).

İstanbul'da göçün sonucu olarak ortaya çıkan bir sorun da gecekondulaşmadır. 1950'lerden itibaren başlayan gecekondulaşma süreci 1980'lerden sonra azalarak artan bir eğilimde olmuştur. 1955'te gecekondu sayısı 50 bin iken bu sayı sırasıyla, 1960'da 240 bin, 1970'de 600 bin, 1980'de 1150 bin, 1990'da 1750 bin ve 1995 yılında 2200 bin olarak saptanmıştır (Sönmez, 1996).

Gecekondulaşmanın sosyolojik sonuçları Oya Baydar'a göre gettolaşmadır ve son yıllarda sık sık tekrarlanan "varoşlar" sözcüğünün bu gettoların, daha doğrusu kentin çevresinde ve içinde kurulmuş olup da, kentten psikolojik, toplumsal, kültürel sınırlarla ayrılan bu kırsal kimlikli yerleşmelerin adı haline geldiğini ifade etmiştir (Baydar, 1997).

Kentsel rantın ve maliyetlerin yükselmesi, büyük sanayinin kent çevresine yayılma eğilimini pekiştirdi (Ana Britannica Ansiklopedisi, 1988). 1975'ten sonra başlayan bu yayılma süreci 1980'den sonra rantın artmasıyla geniş bir alana yayıldı. Sanayinin Gebze, Kartal, İkitelli, Çerkezköy gibi şehir dışındaki bölgelere kaydırılması, finans ve hizmet sektörlerinin daha çok kent merkezine yönlenmesine de olanak sağlamıştır. Levent ve Maslak hattı yabancı ve yerel şirketlerin yönetim merkezi olmuştur. Bu ihtiyacı karşılamak amacıyla birçok ofis binası ve destek yapı grupları bu bölgede yer almıştır.

Çağlar Keyder küreselleşme doğrultusunda uluslararası pazara tanıtım girişimlerini şehrin büyümesi için kurulan ortaklıklar, turist bakışını memnun etme amacıyla

İstanbul'un soylulaştırılması politikalarıyla bir ideal proje olarak küresel imgeye dönüşmesi biçiminde yorumlamaktadır (Keyder, 2005). İstanbul'un tarihi, kültürel ve mimari mirası yanında özellikle dünya kenti olabilme yolunda küresel imge yaratma çabası büyük ölçekli projeleri gündeme getirmiştir. Kartal, Küçükçekmece, Zeytinburnu, Galataport, Tarlabaşı gibi bölgelerde uygulanması düşünülen projeler ile kentsel imgeler oluşturulmak istenmektedir. Bu yöntem daha çok küresel ve ya yerel sermayenin yatırım yapması için bir çekicilik oluşturmaktadır. 1980 sonrasında sosyal ve ekonomik değişmenin demografik farklılaşmalarla etkileşim halinde olduğu anlaşılmaktadır.

4.1.3.2. Demografik Göstergeler ve Sosyolojik Etkenler

İstanbul'un sosyal yapısını en çok etkileyen unsur kırsal kesimden alınan göç olmuştur. 1980'lerde yoğun göçün etkisiyle İstanbul'un sosyolojik yapısında değişimler görülmektedir. 1950'ler sonrasında ekonomik nedenlerin ağır bastığı göç olgusunun yerini 1980, 1990'larda siyasal-toplumsal nedenli göç almıştı (Baydar, 1997).

1980'de İstanbul nüfusu 4.741 bin kişi iken bugün 15.000 bin kişi civarında olduğu tahmin edilmektedir. İstanbul'un nüfus artışının temel nedeni kırsal alandan yoğun göç almasıdır. Ekonomik nedenler, terör ve daha iyi bir yaşam umudu göçün nedenleri olarak sayılabilir. Keyder'e göre ise küreselleşen kentlerin göçü çeken mıknatıslar haline dönüşmesinin nedenleri yine küresel ekonomideki ayrıcalıklı konumlarıdır. 1995–2000 verilerine göre bölgeler itibarıyla, İstanbul, Batı Marmara, Ege, Doğu Marmara ve Batı Anadolu göç alırken Orta Anadolu, Batı Karadeniz, Doğu Karadeniz, Kuzeydoğu Anadolu, Orta Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ise göç vermiştir. Net göç hızına göre İstanbul bölgesi binde 46 ile en fazla göç alan bölge olmuştur. Verilere göre göç etme nedenleri ile ilgili bilgi ilk kez 2000 yılı genel nüfus sayımında derlenmiştir. Buna göre, illerarası göç eden nüfusun yüzde 20'si iş arama-bulma, yüzde 13,2'si tayin ve atama nedeniyle göç etmiştir. Göç eden nüfusun yüzde 26'sı hanedeki fertlerden birine bağımlı olarak göç ederken eğitim nedeniyle göç eden nüfusun oranı yüzde 11,6 olmuştur. Bu arada, 2000 yılı genel nüfus sayımına göre yurtdışından 234 bin 111 kişi Türkiye'ye göç ederken göç eden

nüfusun toplam nüfus içindeki payı yüzde 0.38 olarak gerçekleşmiştir (Cumhuriyet Gazetesi, 15.12.2004).

Farklı etnik gruplar ve farklı dinlere mensup azınlıklar ile çeşitlilik gösteren sosyal yapıya kırsal nüfusun yoğun katılımı sonucunda sosyal yapıdaki çeşitliliğin arttığı söylenebilir. Yeni nüfus şehir yaşamına katılarak uyum sağlamakta, hem işgücü olarak hem de tüketici olarak ekonomik düzen içinde yerlerini almaktadırlar.

Göçün etkisi ile nüfusa ve sosyal yaşantıya katılanlara paralel olarak 1980 sonrası yönetici konumundaki üst gelir grubunun faklı ihtiyaçları ile tüketim alışkanlıkları değişmiş bir insan profilinden bahsedilebilir. Bu dönemde daha da zenginleşen üst gelir grubunun ve İstanbul'un yeni zenginlerinin tüketim alışkanlıklarına ve yaşam biçimlerine cevap verebilecek yeni işlevlerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu anlamda tüketim ihtiyaçlarına ve kültürel etkinliklere yönelik hizmet sektörü de değişim geçirmiştir. Özal Dönemi'nde dönemin dinamizmine ayak uydurabilen yeni kuşak iş adamı ve yöneticilere ihtiyaç vardı. Bir kaç yıl içinde bu yeni kuşak oluştu. Gelir düzeyleri iyiydi. Tüketim ve eğlence sektörünün gelişmesinde önemli rol oynadılar. Lüks bar ve lokantaların açılması, hazır giyimde tanınmış markaların ortaya çıkışı bu yıllara rastlar. Özal'lı on yıl içinde asıl değişim, günlük hayatta yaşandı. İnsanlar Batı'daki yaşam biçimını görmüş, azla yetinme üzerine kurulu hayat felsefesinden vazgeçmişlerdir. İyiyi elde edip harcamayı, tüketmeyi, en kaliteli ürünleri kullanmayı, en nitelikli mekanlarda vakit geçirmeyi, yurt dışına turistik geziler yapmayı istemektedirler. 90'lı yıllarda bu kesimin vakit geçirdiği, kulüp gibi işleyen bir çok yeme içme mekanı açıldı. Yalnızca karın doyurmak, basit şeyler okumak için kahve ve meyhanelerde erkek erkeğe buluşmanın ötesinde entelektüel bir ortamı paylaşmak için bir araya gelmek önemliydi (Bali, 2002).

1980–1990 döneminde, İstanbul faal nüfusunun ekonomik ve sosyal niteliklerinde gözlemlenen değişimler ve ağır basan eğilimleri Sönmez şöyle özetlemektedir;

1. İstanbul'un, hem nüfusta hem de milli gelirin bölgeler arasında dağılımı açısından payı artarken, geleneksel ağırlığını "küreselleşme" sürecinde de arttırmaktadır
2. İstanbul'da 1980'lerde, nüfusun daha çok bölümü çalışma yaşamına katılmış durumdadır

3. İstanbul faal nüfusunda sanayinin payı artmaktadır. Yoksullaşan ve can güvenliği nedeni ile kırlardan İstanbul'a göçen nüfus, İstanbul sanayisinde bulamadığı istihdamı diğer alanlarda aramaktadır
4. İstanbul'da faal nüfusun eğitim düzeyi Türkiye ortalamasının çok üstündedir (Sönmez, 1996).

Ekonomik açıdan kutuplaşmanın yanında zengin ve fakir nüfusun farklı yaşam tarzları da kentsel mekan kullanımın kurgusunda farklılıkları ve birliktelikleri doğurmuştur. Bu grupların farklı yaşam biçimleri ve tüketim alışkanlıkları 1980 sorasında yeni işlevlerin ortaya çıkması ile ilgilidir. Galeria Alışveriş Merkezi ile başlayan ve ilk defa batılı anlamda büyük alışveriş mekanları yapımı buna örnektir. Özellikle 1990'lardan sonra Metrocity, Kanyon, Carrefour, Capitol, Cevahir gibi alışveriş merkezleri, Bauhaus, Tekzen, Ikea gibi yapı ve mobilya mağazaları yoğun olarak kullanılan işlevler olarak algılanmaktadır. Bu yapılar tüketimin belli konfor şartlarında ve süreklilik içinde yapılabilmesine olanak sağlarlar. Aynı zamanda bir sosyalleşme ve ya boş vakit geçirme alanlarıdır. Bu tüketim komplekslerinin diğer tarafında İstiklal Caddesi, Bağdat Caddesi ve Nişantaşı gibi semt ölçeğinde ya da bir aks üzerinde yer alan ve birçok etkinliğin bir arada bulunduğu kentsel alanlar bulunmaktadır.

Bu alanlar içinde Beyoğlu-İstiklal Caddesi İstanbul tarihsel, kültürel, sosyolojik ve fiziki özellikleri ile şehrin can damarı konumundadır.

4.2. Şehrin Yeni Yüzü ve Beyoğlu-İstiklal Caddesi'nin Konumu

19. yüzyılın ortalarından itibaren İstanbul'un farklı dönemlerde siyasi, kültürel, sosyolojik ve fiziki değişim içine girdiği açıklıkla görülmektedir. Beyoğlu, bu değişimin çarpıcı olarak algılanabildiği bir semt iken İstiklal Caddesi, şehir yaşamında önemli yeri olan bir can damarı, şehrin "yeni yüzü" nü oluşturan bir öge ya da "gösterilmeye çalışılan" bir imgedir.

İstanbul neredeyse kuruluşundan bu yana etnik çeşitlilik sergileyen, çok sayıda insanın gelip geçtiği, yerleştiği, hatta kuşaklar boyu yaşadığı bir dünya kentidir. İstanbul'u İstanbul yapan bu çoğulcu ortamda Rum, Ermeni ve Yahudi

topluluklarıyla Levantenler, özellikle kent içinde yoğunlaştıkları Fener, Kumkapı, Balat, Galata ve Pera gibi belirli bölgelerde ilginç yaşam biçimleri ve çevreler yaratmışlardır. Bu bölgeler arasında İstanbul'un kozmopolit geçmişindeki yoğunluğunu fiziksel olarak günümüze en çarpıcı biçimde aktaran bölge, Galata ve onun uzantısı olan Pera'dır (Akın, 2003).

İstanbul'un özellikle 1980 sonrası değişimi bağlamında şehir merkezi olarak birçok farklılığın ve birlikteliğin bir arada bulunduğu İstiklal Caddesi ve yakın çevresi ekonomik, sosyal, kültürel değişimlerin ve etkileşimlerin açıkça okunabildiği kentsel bir mekandır. Tüketim kültürünün etkisi, soylulaştırma, farklı kullanım gerekliliklerinin ortaya çıkması, farklı yaşam biçimlerinin ve kültürlerin kesişme noktası olması İstiklal Caddesi'nin mekansal açıdan dönüşmesine ve kendi içinde farklılaşmasına neden olmaktadır.

4.2.1. Beyoğlu'nda Sosyal ve Kültürel Yapının Değişimi

Beyoğlu-İstiklal Caddesi 19.yüzyıl ortalarından itibaren sosyal yapı olarak çeşitlilik göstermiştir. Özellikle Rumlar, Ermeniler, dönemin bürokratları, konsolosları ve üst düzey yöneticilerin oturdukları bir bölge olarak gözlenmektedir. İstiklal Caddesi, Gran Rue de Pera, sosyal ve kültürel etkinlikler açısından da bu kesimin yoğun olarak kullandığı bir merkez olmuştur.

Nur Akın'ın ağırlıklı olarak 19. yüzyıl dergi ve gazetelerini tarayarak elde ettiği bulgular Pera bölgesinin İstanbul'da yaşamak isteyen Avrupalılar için çok çekici olduğunu göstermiştir. Sözü edilen günlük gazetelerde ve dergilerde buraya gelip yerleşerek iş kurmak amacıyla ortak arayanlara, Avrupa'da eğitim görmüş, çeşitli Batı dillerini bilen ve bu bölgeye yerleşmek isteyenlere ve ya bir Avrupa ülkesinde yaşarken, burada iş kurmak amacıyla oradan ilan veren yabancılara sık sık rastlanmaktadır. Bu dönemde çok sayıda Rum ve Ermeni de Pera'ya yerleşerek, elçiliklerin yakın çevresinde toplanmıştır. Bu kişilerin diplomatlarla sıkı ilişki içinde olmak için çaba harcadıkları, gazetelerde çıkan haberlerden de izlenebilmektedir. Böylece Galata ve Pera'da 1850'lerden sonra yabancı grupların bir araya gelmesiyle sosyal, kültürel ve fiziksel açılardan tamamen farklı bir ortam oluşmuştur (Akın, 2003).

Çeşitlilik ve ticaret merkezi olarak Galata'nın etkisi ile Pera sosyal yaşamın Batılı anlamda kurgulanabildiği bir aks olarak oluşmuştur. Pera sosyetesi kış aylarını tiyatro, konser vb. gösteriler ve davet-balo gibi Avrupa tipi eğlencelerde geçirmekteydi. Başta karnaval olmak üzere çeşitli bayram eğlenceleri de Pera'nın vazgeçemediği renkli olaylardandı. 1861'den itibaren Pera'daki otel ve restoranların salonlarında da balolar düzenlenmeye başladığı görülmektedir (Akın, 2003).

Batılı anlamdaki eğlence anlayışı, sinema, tiyatro ve baloların düzenlenmesindeki Batılı bakış açısı Cadde'deki yapıların cephe anlayışları ve iç tasarımlarında da etkili olmuştur. Bu dönemde Pera ve Galata'daki sözkonusu yaşam biçimi, kuşkusuz Batılı bir fiziksel çevreyi görüntüler. Bu çevre içinde oluşan otel, pastane, restoran, kafe vb. yapı tipleri ve dekorasyonları çok özgün örnekler yaratmışlardır (Akın, 2003). Diğer yandan Londra Oteli, Tokatlıyan Oteli, Pera Palas ve Park Otel aynı zamanda eğlence mekanı olarak kullanılan ve özel davetlerin verildiği, dans gecelerinin düzenlendiği yapılar olarak görülmektedir.

Şekil 4.4: Beyoğlu 1930'lar
Kaynak: Yapı Kredi Bankası
Selahattin Giz Koleksiyonu, s.125

Şekil 4.5: Tokatlıyan Oteli, 1930'lar
Kaynak: Yapı Kredi Bankası
Selahattin Giz Koleksiyonu, s.95

Bu yeni yaşam biçimi ve yeni tüketim alışkanlıkları modaya uygun ürünlerin, kıyafetlerin, aksesuarların da ilgi çekmesine ve müşteri bulmasını sağlamıştır. Pera burjuvazisi, giyim kuşam ve diğer meraklarının yanında, davet verdikleri salonlarını ve evlerini Avrupa modasına uygun bir şekilde tefriş etmeye özen göstermekteydi. Fransız ve İtalyan sandalye, kanepe ve koltuk satan dükkan ilanlarına, 19. yüzyılın ikinci yarısına gelmeden bile çok sık rastlanmaktaydı. Aynı durum, bu mobilyalarla

bütünleşen, Paris ve Londra'dan getirtilen cam, porselen, bronz ve bakır eşyalar için de geçerlidir (Akın, 2003).

Beyoğlu-İstiklal Caddesi Osmanlı Dönemi'nden başlayarak İstanbul'un Batıya bakan penceresi özelliğini Cumhuriyet Dönemi'ne de taşımıştır. Beyoğlu Cumhuriyet Dönemi'nde modernizmin simgesi ve yaşama biçimleri ve sosyal etkinlikler açısından Batılı bir modeldi. Taksim meydanı genişletme ve yenileme çalışmaları, Taksim anıtının açılışı, eğlence etkinlikleri, sinema ve tiyatroların ve her türlü kültürel etkinliklerin bulunduğu ayrıcalıklı bir konumdaydı. İstanbul zenginleri ve yabancılar için modern Cumhuriyet'in yeni yaşam biçimini simgeleyen bir özerkliği vardı ki bu da statü olarak ayrıcalıklı bir konumda olmak demekti.

Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarında ve izleyen yıllarda İstiklal Caddesi'nin kullanıcı profilinin elit olarak nitelendirilmesi bir klişedir. Beyoğlu dönemin iş adamları, avukatlar, doktorlar, mimarların yanında sanatçıların da mekanıdır. İstiklal Caddesi Talimhane'de yeni inşa edilen modern yapılarda yaşayan zengin kesimin sosyal yaşama mekanı konumundadır. Diğer taraftan bu dönemde Abidin Dino, Bedri Rahmi gibi ressamlar atölyelerini ve evlerini Beyoğlu'na taşımışlardır. Markiz, Lebon, Nisuaz dönemin önemli pastaneleri ve aynı zamanda eğlence mekanlarıdır. Lebon'un müdavimleri arasında Sait Faik, Hamit Görele, Léopold Lévy, Oktay Akbal, Salah Birsel, Ahmet Hamdi Tanpınar, Nurullah Berk gibi isimler bulunmaktadır. Diğer yandan Taksim Sineması, Atlas Sineması, Elhamra Sineması, Saray Sineması gibi sinemalar o dönemde Cadde'nin kültürel etkinliklerinde önemli rol oynamaktadır. Alışverişe yönelik mekanlar genel olarak pasajların içinde kurgulanmıştır. Şark Pasajı, Hacopulo Pasajı, Cite de Pera (Çiçek Pasajı), Aynalı Pasaj (Avtupa Pasajı) bunlara örnek olarak gösterilebilir (Büyükünal, 2006).

İstiklal Caddesi'nin ağırlıklı olarak eğlence, kültürel etkinlikler, yeme içme gibi eğlencelerin yanında her zaman entelektüellerin ve farklı meslek gruplarından insanların "karşılaşmak" ve beraber olmak icin gittikleri bir yer olmuştur. Bu anlamda her zaman bir vitrin konumunda olmuş ve popüleritesini korumuştur.

1942 yılında Varlık Vergisi'nin konması ile birçok Müslüman olmayan azınlığın bölgeden uzaklaşması ve ya uzaklaştırılması sosyolojik yapının değişmesine neden olmuştur. II. Dünya Savaşı'nın ardından 1947–49 yıllarında İsrail Devleti'nin kurulmasıyla Musevilerin çoğu göç etmiştir (Omay, 2000).

Şekil 4.6: Beyoğlu'nda bir vitrin, 1930'lar
Kaynak: Yapı Kredi Bankası Selahattin Giz Koleksiyonu, s.41

Şekil 4.7: Beyoğlu 1930'lar

Özellikle 1960'tan sonraki siyasi ve politik ortamın karmaşık durumunun 1980 darbesine kadar devam etmesi Beyoğlu'nun, Taksim Meydanı'nın ve dolaylı olarak da İstiklal Caddesi'nin popülerliğini ve kullanıcı yapısını değiştirmiştir. Bu anlamda 1980 darbesi ve 1983 seçimleri ile değişen politik bakış bir dönüm noktası oluşturmuştur.

Beyoğlu bir dönem popülerliğini yitirmiş olsa da özellikle 1980 sonrasında İstanbul'un küreselleşme etkisi altındaki değişimi altında 1990'lardan başlayarak tekrar yoğun olarak kullanılmaya başlamıştır. Beyoğlu, ana eksen olarak İstiklal Caddesi, bu süreçte İstanbul'un geçirdiği değişimlerin her açıdan incelenebileceği bir yapıda olmuştur.

İstiklal Caddesi farklı gelir, kültür ve etnik gruplardan insanların karşılaştığı, beraber olduğu bir kentsel mekandır. Son yıllarda yeni barların, kafelerin, gece kulüplerinin, kültür merkezlerinin, sanat galerilerinin açılması, sanatçıların, entelektüellerin, eğlence meraklılarının yanı sıra hırsızların, kapkaççıların, gaspçıların ve tinercilerin de mekanı haline gelmiştir (Cumhuriyet Gazetesi, 29.07.2003). Diğer bir haberde Beyoğlu kullanıcılarının % 46'sının 16-25 yaş arası genç nüfus olduğu belirtilmektedir (Sabah gazetesi, 28.09.2005).

Demografik bir gösterge olarak Beyoğlu nüfusu sayısal olarak neredeyse son 60 yıldır değişmemiştir (Tablo 1) ancak hergün ortalama 1 milyon kişinin ziyaret ettiği düşünüldüğünde nüfusunun yaklaşık 3,5 katı kadar yerli ve yabancı turistin Beyoğlu'nda bulunduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 4.1: Yıllara Göre Beyoğlu Nüfusu

Kaynak: İstanbul Valiliği resmi internet sitesi, http://www.istanbul.gov.tr/

Yıl	Nüfus (Bin Kişi)
1997	226.582
1990	229.000
1985	245.999
1980	223.360
1975	230.532
1970	225.850
1965	218.985
1960	216.425

Beyoğlu nüfusu sayısal bir değişim göstermiyor olsa da özellikle İstiklal Caddesi'nin turistik açıdan eğlence, boş vakit geçirme ve kültürel etkinliklere katılma gibi kullanımlarıyla yoğun kullanımı gözlenmektedir.

4.2.2. Beyoğlu'nda Fiziksel Çevrenin Değişimi

Batı Avrupa kentlerine gerek fiziksel, gerekse de sosyal yapısıyla benzeyen Galata ve Pera bölgeleri, 19. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde hala düzenli bir belediye örgütüne sahip değildir. Bu nedenle de, 1857 tarihli resmi bir bildiriyle "Beyoğlu ve Galata Altıncı Daire-i Belediyesi" kurulmuştur. Altıncı Daire, cadde, sokak ve kaldırımları bakımlı hale getirmiş; suyollarını, lağımları düzenleyerek bölgenin temizliğini sağlamış olduğu anlaşılmaktadır (Akın, 2003).

1800'lerde bölgede İstiklal Caddesi aksında bir yapılaşma olduğu ve çevrede gayrimüslimlerin ağırlıklı olarak oturdukları ifade edilmektedir.18.yüzyıl ortalarından itibaren özellikle Galata ve Pera'nın önemi artmıştır. Kültürel ve sosyal açıdan kentin "Batılılışma" amacının uygulama alanı olmuştur. Şehrin Batılılaşma çabasında Galata ve Pera İstanbul'un değişiminde önemli bir yere sahiptir (Çelik, 1998). II. Mahmut'un 1808–1839 yılları arasında yaptığı reformlarla Pera'nın yeni

bir çehre kazanmış olduğu anlaşılmaktadır. 1856 Islahat Fermanı ile her türlü sivil yapı yapmalarına izin verilmiş ve gayrımüslim cemaatler kapalı gruplar halinde "millet" leşmeye başlamıştır. Avrupa ülkelerinin desteğiyle ticaret burjuvazisi oluşmuş ve azınlıklar dış ticarette etkin olmuşlardır. Galata ve Pera'da yapılmış han ve apartmanlar bu zengin gruba aittir (Akın, 1998).

Çelik'in ifadesiyle Sur içi Galata'dan kuzeyde Pera'ya (karşıya) uzanan, "Grande Rue de Pera" ya da "Cadde-i Kebir" olarak bilinen bu yolun iki tarafı binalarla doluydu. Ancak 1800'lerin ortalarında hinterlandı hala kırlıktı. Galata'nın kuzeyindeki tepe üzerinde kurulu Pera'nın nüfusu, kentin ana arteri olan "Grande Rue de Pera"da yoğunlaşmıştı. "Grande Rue de Pera"nın kuzey-kuzey batısında kalan yamaçtaki Tepebaşı ile daha da kuzeydeki Tatavla, Pera'nın dış mahalleleriydi ve burada genellikle gayrimüslimler oturmaktaydı. Gayrimüslim mezarlıklarının en genişleri Tepebaşı'ndaki "Grande Champs de Morts" ve Taksim'de "Petit Champs de Morts"du; bu iki mezarlık mahalleler arasında geniş açık alanlar oluşturmaktaydı.

Pera'da, elçiliklerin öncülüğünde gelişen aristokrat bir yerleşme vardır. Ayrıca bu çevreyi tamamlayan varlıklı Levanten ve Hıristiyanların tüm zenginliklerini sergileyen görkemli konaklar söz konusudur. Grande Rue de Péra boyunca ve ona açılan yan sokaklarda, bu tür çok katlı ve kagir konutların yer aldığı ve söz konusu fiziksel çevreye önemli ölçüde katkıda bulunduğu görülmektedir (Akın, 2003).

Kentin Batılılaşması'nda gayrımüslim grupların dışında, en büyük etken Galata-Pera'da odaklanmış Levantenlerdir. Pera'ya ilk gelen Venedik, Fransız ve İngiliz elçilikleridir. 17. yüzyıl sonrasında elçilik sayısı artmış ve çevrelerindeki gayrımüslim ve Levanten nüfus çoğalmıştır. Batı kültür ve yaşam biçimi bölgeye taşınmış ve özellikle de Fransızların etkisi görülmüştür. 19 yüzyıl ikinci yarısında Batılılaşma yolunda reformlar sürmüştür. Padişah ve çevresi de tarihi yarımadayı bırakarak Boğaz kıyılarına yerleşmiş, balo ve tiyatrolara ilgi göstermeye başlamışlardır. Onların ilgisi ve yeniliklere açık tavrıyla da burada Avrupa başkentleriyle ortaklıkları olan bir yaşam alanı oluşturulmuştur. Yabancı gazete ve kitaplar bu bölgede satılmış, kulüpler, topluluklar ve eğitim kurumları kurulmuştur. Yabancı dil öğrenmeye özen gösterilmiştir. Galata, daha çok gemicilerin, tekinsiz kişilerin bulunduğu bir liman çevresi iken Pera daha aristokrat bir yerleşim bölgesi

olmuştur. 1864'de VI. Daire, Batılı anlamdaki ilk belediye kurulmuştur. 1875'de Galata Kulesi ve yakın çevresi kagir binalarla dolmuştur (Akın, 1998).

Bu gelişmeler doğrultusunda 19. yüzyıl başında Beyoğlu hem bir ana arter olarak hem bir merkez olarak bir düğüm noktası oluşturmaktaydı (Çelik, 1998). Beyoğlu, Cumhuriyet Dönemi'nde de bina ve yaşam biçimleri, sosyal ve kültürel etkinlikleri ile İstanbul'un Batı'ya bakan yüzü olma özelliğini sürdürmüştür.

Cumhuriyet Dönemi başında, Topçu Kışlası epeyce bozulmuş ve önü bir takım yapılarla doldurulmuştu. Talimhane bomboştu. Lütfi Kırdar "modernizm" anlayışı çerçevesinde çevreyi düzenlemeye girişti. Topçu Kışlası'nı kaldırdı, alanı genişletti, törenler yapılabilir hale geldi ve İnönü Gezi Parkı 1940 yılında kullanıma açıldı. Bu konuda Paris bahçeleri örnek alınmıştır. Ayrıca İnönü heykeli yaptırılmış ve kaidesi Gezi Parkı'na yerleştirilmiştir. Mete Caddesi ve Gümüşsuyu-Ayaspaşa Caddesi düzeltilip asfaltlanmıştır. Taksim Gazinosu ve Tenis Kulübü yapılmıştır (Gülersoy, 1986).

Özellikle Taksim Meydanı Cumhuriyet'in yeni kent meydanı olarak aynı zamanda modernizmin de simgesi durumundaydı. Bu anıttan önce kırlık bir açık alan, bir yol kavşağı, bir boşluk olan Taksim, bu eserin ortaya dikilmesinden sonra bir "şehir meydanı" olmuştur. Taksim Anıtı, Türk tarihinde yeni, güçlü ve şanlı bir dönemin sembolüdür. Taksim Anıtı demek, Türkiye'de, Cumhuriyet yönetiminin, mermerden ve bronzdan bir resmi demektir (Gülersoy, 1986). Taksim Meydanı'nın önem kazanması ve toplumsal olarak da modern toplumun simgesi olması çevrenin fiziksel değişimini de etkilemiştir.

Taksim Meydanı 1940–1960 yılları arasında, buluşma, toplumsal iletişim kurma noktasıydı. Taksim Meydanı İstanbul'un "modern" kesiminin temsilcisidir ve Şişli, Nişantaşı, Ayazpaşa gibi şık ve albenisi çok semtlerine, yollar ve bulvarlarını dağıtan bir ana merkezdir. Osmanlı İstanbul'undan sonra aşağı yukarı, yeni Türkiye'nin de temsilcisidir. Cumhuriyeti simgeleyen anıt oradadır. Böyle bir anıt melankolik ve romantik kesimden uzak, taze ve bakir bir yere yapılmalıydı. Taksim kavşağı, 20–30 yıldır yapılan apartmanlarla "şehrin modern kesimi"ni temsil ediyordu (Gülersoy, 1986).

1955 6–7 Eylül olayları ve Kıbrıs bunalımı ile bölge boşalmıştır. 1956–57 Menderes Dönemi'nde Tersane Caddesi'nin açılması ile kıyı ve Galata bağlantısı fiziksel olarak kopmuştur. 1963–1968 yılları arasında Belediye Başkanı Haşim İşcan'ın girişimiyle Galata Kulesi onarılmıştır. 1971 Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu kararıyla İstanbul Belediyesi Nazım Plan Bürosu yetkilileri beş bölge tespit etmiş ve bu aşamada Beyoğlu gelişmeye devam eden bir bölge olarak saptanmıştır (Omay, 2000).

1986 yılında Bedrettin Dalan tarafından Tarlabaşı yıkımı gerçekleştirilmiştir ve bölgenin turizme açılması öngörülmüştür. Bu yıkımlar fiziksel olarak yeni sınırların oluşmasına neden olmuştur. Tarlabaşı ve İstiklal Caddesi fiziksel olarak kopmuş ve birçok tarihi bina da yıkılmıştır.

1993 yılında Galata-Beyoğlu kentsel sit alanı ilan edilmiştir. 1998 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi Galata Bölgesi İmar Planı yapılmaya başlanmıştır. Özellikle 1995 yılları sonrasında bu bölgelerde emlak fiyatlarında artış gözlenmiştir (Omay, 2000). Soylulaştırma olgusu, eğlence mekanlarının gösterdiği çeşitlilik, birçok bankanın sanat galerilerinin açılması, "zincir" olarak nitelenen yeme ve içme mekanlarının sayılarının artması yine kullanıcı yoğunluğu bu çevrede önemli bir kullanıcı profili, fiziksel çevre ve etkinlik değişiminin göstergeleridir.

5. İSTİKLAL CADDESİ'NDEKİ MEKANSAL FARKLILAŞMALAR: NEVİZADE SOKAK VE BÜYÜKPARMAKKAPI SOKAK

5.1. Beyoğlu'nun Güncel Durumu

Beyoğlu tarihsel süreç içerisinde, İstanbul'un Batı'ya bakan yüzünü yansıtmış ve bu doğrultudaki sosyokültürel ilişkilerin yaşandığı bir merkez olmuştur. Bir dönem etkin halini yitirmiş olsa da özellikle son onbeş yılda İstanbul'da farklılaşan yaşam biçimlerine paralel değişim içine girmiş olduğu gözlenmektedir.

Son yıllarda özellikle yazılı basında, gazete ve dergilerde, mimarlık portalları ile resmi kuruluşların sayısal ortamlarında hazırlanmış sayfalarında Beyoğlu ile ilgili haberlere ve yorumlara sıkça rastlanmaktadır. Bu haberlerde genellikle Beyoğlu'ndaki değişime, sosyal ve kültürel etkinliklere, bölgesel dönüşüm projelerine, tüketim alışkanlıklarına ve turistik unsurlara değinilmektedir.

Kentsel Tasarım Müdürlüğü tarafından Beyoğlu Bölgesi'nde başlatılan projeler bölgeyi ekonomik, turistik ve kültürel yönlerden geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu projeler sırasıyla aşağıdaki gibidir: (İstanbul Büyükşehir Belediyesi resmi internet sayfası)

- Beyoğlu, Tarlabaşı – Refik Saydam Caddeleri Kentsel Tasarım Projesi
- Beyoğlu, Sıraselviler Caddesi Kentsel Tasarım Projesi
- Beyoğlu, Gümüşsuyu Caddesi Kentsel Tasarım Projesi
- Beyoğlu, Bankalar-Voyvoda Caddeleri Kentsel Tasarım Projesi
- Beyoğlu, Meşrutiyet Caddesi ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Projesi
- Beyoğlu, Bahariye Caddesi ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Projesi

Projelerin kapsamları ve amaçları şu şekilde açıklanmaktadır:

Beyoğlu, Tarlabaşı – Refik Saydam Caddeleri Kentsel Tasarım Projesi kapsamında günümüz ulaşım kararları doğrultusunda gerçekleştirilmiş bir proje ile ulaşıma açılmış olan Caddenin, tarihi dokunun devamını sağlamadığı ve bölgenin yaya alanı olarak kullanılmadığı bu nedenle de yalnızca bir ara geçiş aksı olarak kullanıldığı tespit edilmiş olup; aks harici, bir çöküntü bölgesi özelliklerini göstermesi sebebiyle,

daha yaşanılır bir mekan oluşturulması, yaya alanı ile bütünleşmiş bir ulaşım aksı olarak kullanımının sağlanması, söz konusu alanda gerekli sayıda otopark alanının bulunmayışı nedeniyle de topoğrafyadan yararlanılarak bir otopark alanının tesis edilmesi için planlanmıştır.

Beyoğlu, Sıraselviler Caddesi Kentsel Tasarım Projesi kapsamında İstanbul' da perakende ticaret merkezlerinden ve kültürel anlamda bir ana merkez konumunda olan yaya aksının ulaşım kararlarının yeniden gözden geçirilmesi, bina cephelerinde yer alan görüntü kirliliğinin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır.

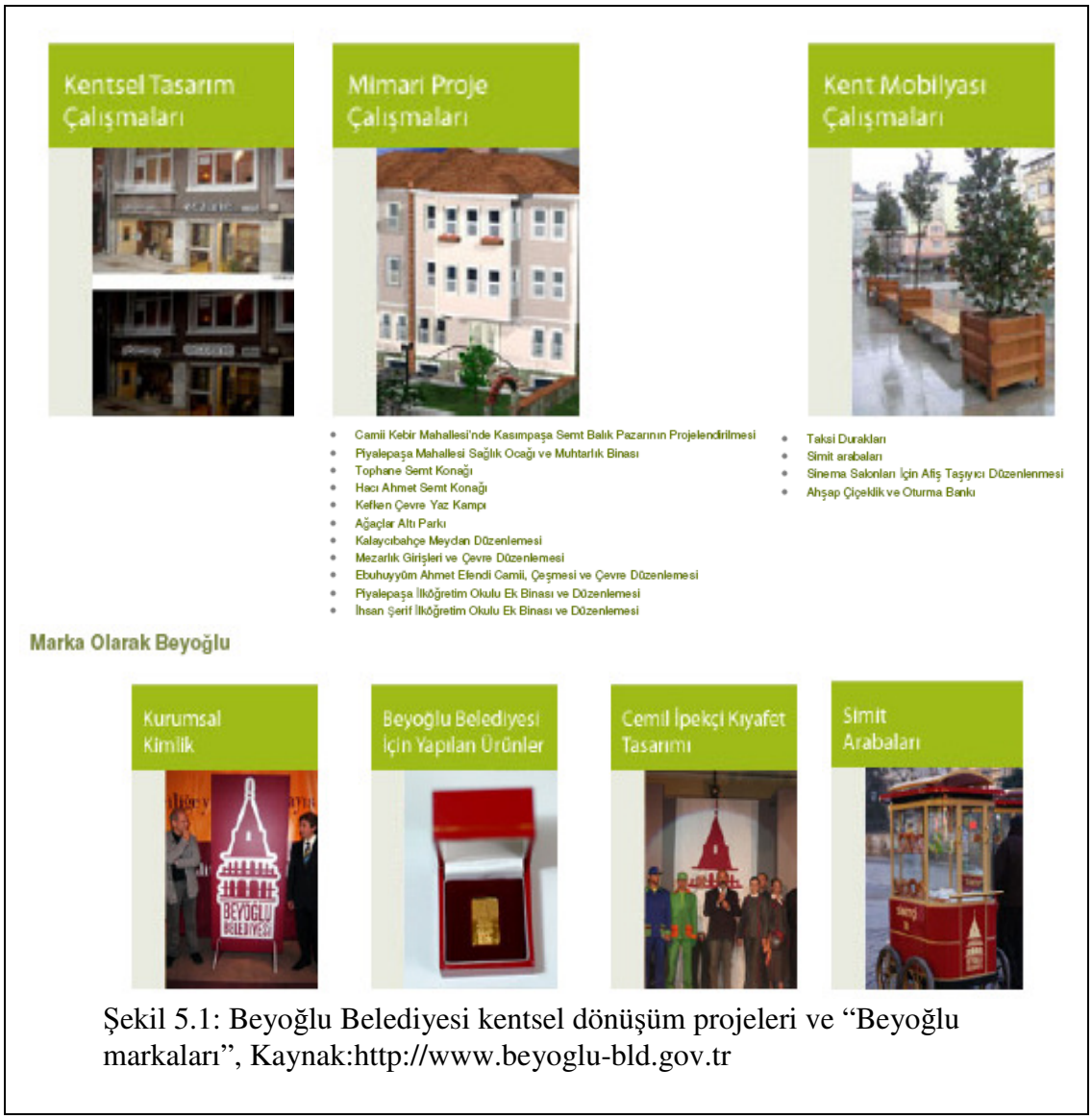
Beyoğlu, Gümüşsuyu Caddesi Kentsel Tasarım Projesi kapsamında özellikle iş merkezlerinin bulunduğu bir merkez aks konumunda olan aksın tarihi binalar yanında doğal öğeler de sunması nedeniyle gerekli olan kentsel tasarım öğeleri ile bu güne değin yeterince donatılmadığı, komşu akslar yanında oldukça ihmal edildiği görüldüğünden görüntü kirliliğinin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır.

Beyoğlu, Bankalar-Voyvoda Caddeleri Kentsel Tasarım Projesi kapsamında geçtiğimiz yüz yılın başlarından itibaren önce tüm Türkiye'nin daha sonra da İstanbul'un uzun bir süre finans merkezi olarak yaşamış olan ve yerli yabancı pek çok finans kurumunun binalarının bulunduğu bu kısacık aksın eski konumuna getirilmesi amaçlanmıştır.

Beyoğlu, Meşrutiyet Caddesi ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Projesi kapsamında ise Galatasaray Lisesi'nin önünden başlayarak, Beyoğlu Belediye Başkanlığı'na değin uzanan aks üzerinde her üç semavi dinin mimari özellikleri ile donatılmış ibadethanelerinin ve turistik otellerin yer almasının caddenin önemini artıracağı düşünülmüştür.

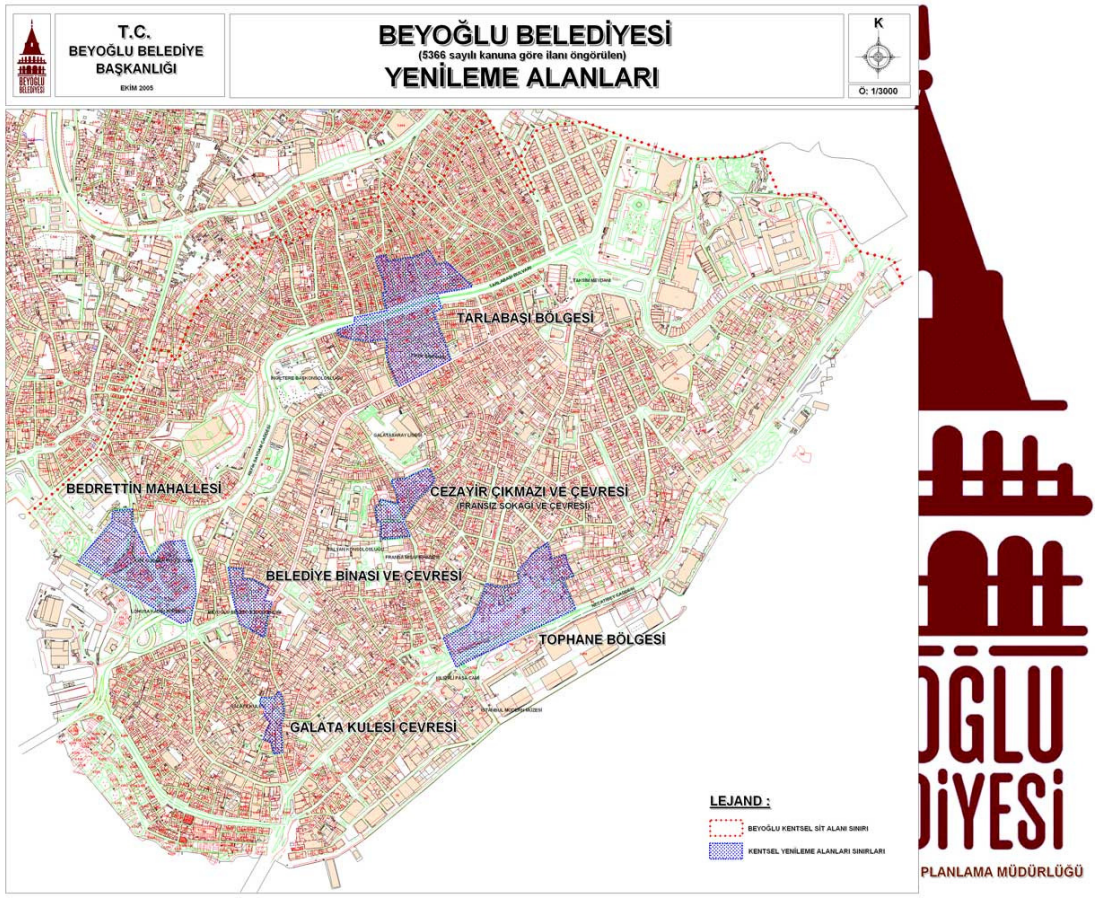
Beyoğlu, Bahariye Caddesi ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Projesi kapsamında özellikle iş merkezlerinin bulunduğu bir merkez olan aksın tarihi binalar yanında doğal öğeler de sunması, gerekli olan kentsel tasarım öğeleri ile bu güne değin yeterince donatılmadığı, komşu akslar yanında oldukça ihmal edildiği görüldüğünden görüntü kirliliğinin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır.

Diğer yandan Beyoğlu Belediyesi'nin sayısal ortamda yer alan resmi sayfasında "Güzel Beyoğlu Projesi" ile ilgili bir "Kentsel Tasarım Atölyesi" kurulduğu anlaşılmaktadır. Haberin devamında Kentsel Tasarım Atölyesi'nin çalışmaları ve hedefleri şu şekilde anlatılmaktadır: "Beyoğlu Belediyesi Kentsel Tasarım Atölyesi, çalışmalarını dört yıldır sürdürmektedir. Atölye, Başkan yardımcısı Mimar İlhan Turan yönetiminde mimar, restoratör ve şehir planlamacılarından oluşan 15 kişilik ekibin çalışmaları tüm hızıyla devam etmektedir. Beyoğlu Belediyesi, "Güzel Beyoğlu Projesi" ile başladığı kentsel tasarım çalışmalarına**,** "değişim devam ediyor" sloganıyla hızla devam ediyor. Beyoğlu'nda bölge bölge, cadde cadde yayılan değişimi görmek mümkün. Beyoğlu Belediyesi bu yenileme çalışmaları ile tarihi dokunun korunmasını, kent siluetinin iyileştirilmesini, yeni yapıların tarihi dokuya uyumlu yapılmasını amaçlamakta."

Şekil 5.1: Beyoğlu Belediyesi kentsel dönüşüm projeleri ve "Beyoğlu markaları", Kaynak:http://www.beyoglu-bld.gov.tr

Beyoğlu Belediye Başkanı Ahmet Misbah Demircan ise "Güzel Beyoğlu Projesi" kapsamında Beyoğlu'ndaki değişimi ve bakış açısını şu şekilde ifade etmektedir: "Yıpranan Tarihi ve Kültürel Varlıkların Yenilenerek Korunması Hakkında Kanun ilk meyvelerini Tarlabaşı'nda verecek. Kanunun sağladığı yetki ile belirlediğimiz yenileme alanlarında ilk uygulamayı gerçekleştireceğiz. Bu kanun sayesinde Beyoğlu'nun çehresi değişecek. Buralar çirkin halinden kurtulacak; otel, alışveriş merkezi gibi yeni yapılarla Beyoğlu'nun yaşayan, üreten, tüketen alanları haline gelecek. Bu aynı zamanda, yeni yatırım ve iş imkanları da demek." (Beyoğlu Dergisi Haziran 2006).

Şekil 5.2: Beyoğlu Belediyesi yenileme alanları
Kaynak:http://www.beyoglu-bld.gov.tr

Yerel yönetimlerin projeleri dışında, bazı sermaye gruplarının bina veya ada ölçeğinde yeni projeler ürettikleri basında yer almaktadır. Kentsel dönüşüm projeleri ile ilgili olarak çıkan haberlerde, turizme yönelik iyileştirme çabalarının önemli bir rol oynadığı saptanmıştır. Hacer Gemici'nin 25.09.2006 tarihli Sabah Gazetesi'ndeki "Beyoğlu Turizm Vadisi Olacak" başlıklı haberinde sermaye gruplarının turizme ve

tüketime yönelik soylulaştırma girişimlerinden şu şekilde bahsedilmektedir: “Geçtiğimiz günlerde Beyoğlu'na 1.5 milyar dolarlık yatırım yapacağını açıklayan Polat Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili Adnan Polat'ın, "Beyoğlu'nda bin 200 binayı yeniden yapılandıracağız, tarihi dokuyu bozmadan rezidans ve alışveriş merkezi haline getireceğiz" dediği binalar arasında Tarlabaşı'ndaki birçok tarihi binanın da olduğu ifade ediliyor. Son dönemin gözde semti Tarlabaşı ile Dolapdere arasında üzerinde tarihi dokuyu barındıran 3 bine yakın bina bulunduğu dile getiriliyor. Dolapdere, Talimhane, Kalyoncu'yu içine alan bölgenin turizm alanı haline dönüştürülmesi için Beyoğlu Belediyesi tarafından yürütülen çalışmalar da hızlı sürüyor. Tarlabaşı'nda oturanların Belediye ile yenileme çalışmaları konusunda yüzde 90 anlaşmaya vardığı ve bazı binalarda yenileme karşılığında yarı yarıya paylaşım konusunda uzlaşmaya varıldığı söyleniyor. Tarlabaşı'nda tarihi evleri alan ve restore eden yabancı isimlerden de bahsediliyor. Tüm bunlar arka arkaya sıralanınca da Beyoğlu'nun önümüzdeki yıllarda İstanbul'un yeni turizm vadisi olarak ön plana çıkacağı konuşuluyor. Birçok emlakçı tarihi bina peşinde koşan yatırımcıların kapılarını aşındırdığını ve kendine yer aradığını söylüyor. Semtte güvenlik sorunun çözülmesinin bu süreci daha da hızlandıracağı belirtiliyor. Şimdilik bu yenilenme hareketinde Cihangir önde gidiyor. Bu nedenle de Tarlabaşı'nda tarihi bir bina 250 bin YTL'den alıcı buluyorsa, Cihangir'de benzer nitelikli bir bina 500 bin YTL hatta konumuna göre milyon dolara bile satılıyor. Günde 1 milyon kişinin ziyaret ettiği Beyoğlu'nda geçtiğimiz aylarda Pera Palas'ı alan İhsan Kalkavan restorasyon çalışmalarını sürdürürken, Beyoğlu AŞ'nin ve ünlü sinemacı Sinan Çetin'in semtte arka arkaya projeler ürettiği biliniyor. Bu arada Demirörenler'in İstiklal Caddesi üzerindeki alışveriş merkezi de hızla yükseliyor.”

Demirören Grubu’nun Sin-Em-Han ile Saray Muhallebicisi'nin yer aldığı binayı bir alışveriş merkezine dönüştürecek projesi basında ilginç bir yorum ile sunulmaktadır. 13 Haziran 2006 tarihli Milliyet Gazetesi’nin başlığı şu şekildedir: “Beyoğlu'na küçük Beyoğlu: Demirören, İstiklal'i Kopyalayacak!”. Haberde ayrıca binanın sinemaların yanı sıra amfi, kitapçı, kafelerin bulunduğu, adeta kapalı bir İstiklal Caddesi “konseptinde” planlanan beş katlı bir eğlence ve alışveriş merkezine dönüştürüleceği belirtilmektedir. Haberde şu ifadelere de yer verilmektedir: “Özellikle gençlere yönelik markaların yer alacağı alışveriş merkezinin konsepti, İstiklal Caddesi'nden esinlenecek. Cadde üzerinden alışveriş merkezine girenler,

içeride hala İstiklal'deymiş izlenimini alacaklar." (Milliyet Gazetesi, 13 Haziran 2006).

Diğer yandan 14 Temmuz 2006 tarihli Sabah Gazetesi'nin haberinde projenin mimarı Han Tümertekin ve ekibinin iki yıldır proje üzerinde çalıştıklarından bahsedilmektedir. Aynı haberde Han Tümertekin'in Harvard'lı öğrencilerle çalışacağı bildirilmektedir. Haber, Han Tümertekin'in proje ile ilgili açıklamaları ile devam etmekte: "O parseli çok iyi biliyoruz. Beyoğlu'nun tarihine, o noktaya ilişkin çok malzeme var elimizde. Beyoğlu son yıllarda çok hızlı bir biçimde değişiyor," diyor. Tümertekin, "Beyoğlu'ndaki alışveriş merkezinin ana hatlarının Harvard'lı öğrencilere verileceğini ve bu projeyi geliştirmeleri isteneceğini söylüyor: "Alışveriş ve etkinlik merkezi tasarlıyoruz. Öğrencilerle ana hatları belirlenmiş ama her birinin binanın programına yorum katabileceği bir proje geliştireceğiz. Örneğin biri 'Oraya sinemalar ve tiyatrolar kompleksi yapacağım,' diğeri de 'Altı çarşı üstünde konutlar olsun,' diyebilir." Bu haber Sin-Em-Han projesi ile ilgili işveren ve tasarımcı bakış açısı arasındaki farkı açıkça ortaya koymaktadır.

Son dönemde İstiklal Caddesi'nin emlak fiyatları ve arsa rayiç bedelleri ile ilk sıralarda yer aldığı tespit edilmiştir. Milliyet Gazetesi'nin 30 Kasım 2004 tarihli haberinde İstiklal Caddesi'ndeki emlak fiyatlarından bahsedilmektedir: Yüzde 5,6'lık artış sonucu İstanbul'un İstiklal Caddesi üzerinde bulunan gayrimenkullerin birim fiyatı metrekare başına 4 milyar 926 milyon 860 bin liradan 5 milyar 202 milyon 764 bin liraya yükseleceği belirtilmektedir. Bu öngörüden sonra 2005 yılı fiyatlarının metrekare birim değerlerinin 7 bin 500 YTL olarak açıklandığı görülmektedir (Cumhuriyet Gazetesi 23.11.2005).

Kentsel girişim ve projelerin yanında, bir dizi ekonomik, sosyal ve kültürel çalışmalar Beyoğlu Güzelleştirme ve Koruma Derneği tarafından yürütülmektedir. Bu proje ve etkinliklerin kapsamı şu şekilde ifade edilmektedir:

- Beyoğlu Girişim Vadisi

Bu programın amacı Beyoğlu'nda doğan ulusal markaları girişimcilik programı kapsamında uluslararası arenaya taşımak ve tanıtmak, girişimcilik eğitimi verilerek yeni nesillere girişimcilik ruhunun miras olarak bırakılması ve KOBİ'lerin ve Beyoğlu esnafının eğitimi olarak belirlenmiştir.

- Beyoğlu Toplumsal Araştırma Merkezi

Bu programın amacı, her konuda doğru kararların alınmasını sağlayacak bir çalışma grubu oluşturularak dünün ve bugünün istatistiki verileri ışığında ileriye dönük projeksiyon çıkarmak ve düzenli olarak toplumsal araştırmaların yapılması ve istatistiki verilerin ortaya konmasıdır.

- Beyoğlu'nda Güvenlik Kalitesinin Artırılması

Bu programın amacı, tehlike arz edecek unsurları kontrol altına alarak Beyoğlu'nu daha yaşanılabilir bir hale getirmektir. Alınan yoğun önlemlerle Beyoğlu'nun güvenlik kalitesini artırmaktır. Beyoğlu'nda yaşayan ve Beyoğlu'nu ziyarete gelen bireylerin güvenliğiyle burada bulunan iş yerlerinin güvenliğini en üst düzeyde sağlamaktır.

- Sokakta Yaşayan Çocukların Sorunlarının Çözülmesi

Sokakta yaşayan çocukların sorunlarının çözülmesiyle amaçlanan şu; aile içi şiddet veya şehir dışından göç gelerek sokakta yaşamak zorunda kalan çocukların uçucu ve uyuşturucu madde kullanımı gibi kötü alışkanlıkları kazanmadan tespit edilerek Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve Milli Eğitim Müdürlüğü ile işbirliği içinde topluma kazandırılması.

- 101 Sanatçıdan Beyoğlu Koleksiyonu

101 Sanatçıdan Beyoğlu Koleksiyonu'nun amacı; sanat çevrelerinin ve ressamların Beyoğlu ile ilgili düşüncelerini, gözlemlerini ve hayallerini tuvale döktürerek sanatseverlerle paylaşmalarını sağlamaktır.

- Kristal Beyoğlu Ödülleri

Kristal Beyoğlu Ödülleri Programı'nın amacı, Beyoğlu'nun gelişimi ve ilerlemesi için çalışan kişi ve kuruluşları motive etmek, bu yöndeki çalışmalara ivme kazandırmak ve bireylere Beyoğlu için bir şey yapan herkesin ödüllendirileceği mesajını vermek.

- Çiçek Pasajı Gecesi

Programın amacı, senede bir kez olsun Beyoğlu'nu sevenlerin bir arada bulunmasını sağlamaktır. Bu birliktelikle bireylerin hem sosyal açıdan gelişmelerinin sağlanması hem de birbirleriyle fikir telakkisinde bulunmalarına ortam hazırlamaktır.

- Beyoğlu Sohbetleri

Beyoğlu Sohbetleri programının amacı, Beyoğlu'nda gerçekleşen kültür-sanat, ekonomik, aktüalite alanındaki son güncel gelişmelerin Beyoğlu'nda yaşayanlara anlatılmasını sağlamak ve bu platformda konusunda söz sahibi kişileri Beyoğlulularla buluşturmaktır.

İstiklal Caddesi'nde güvenlik ile ilgili sorunlar olduğu görülmektedir. Yapılan bir anket sonucuna göre, çalışan her iki kişiden biri Cadde'deki güvenliğin en önemli sorun olduğunu belirtmektedir (Cumhuriyet Gazetesi, 04.04.2006). Beyoğlu eğlence yeri işletmecilerinin kurduğu Bey-Der, güvenlik konusu ile ilgili çalışmaları doğrultusunda her sokağa bir güvenlik görevlisi önerisi getirmektedir. Haberin devamında ele alınan sorunlar ve çözümler şu şekilde yer almaktadır: "Öncelikle kaymakam ve Emniyet Müdürü'nün desteğini arkasına alan dernek, "Sokağına Sahip Çık" adlı bir proje geliştirdi. İstiklal Caddesi üzerindeki sorunlu bölgeler arasında yer alan İmam Adnan, Büyükparmakkapı ve Küçükparmakkapı Sokaklar pilot bölge olarak seçildi. Bu sokaktaki esnafla toplantılar gerçekleştirilerek sorunlar ortaya kondu ve çözümler üretildi. Büyükparmakkapı'nın trafiğe kapatılmasına, İmam Adnan'da otopark durumundaki yerlerin daha düzenli olmasına karar verildi." (Milliyet Gazetesi, 08.06.2003). Bu projelerden Büyükparmmakapı Sokak ile ilgili olan uygulamanın hayata geçirildiği görülmüştür. Güvenlikle ilgili benzer bir öneri Beyoğlu Güzelleştirme ve Koruma Derneği tarafından getirilmiştir (Milliyet Gazetesi, 30.04.2006).

İstiklal Caddesi üzerinde kültürel ve siyasi içerikli farklı etkinlikler izlenmektedir. Bu etkinlikler, politik gösteriler ve konserler medyada yer almakta ve bu anlamda kamuoyu oluşturmada İstiklal Caddesi aracı olmaktadır. Milliyet Gazetesi'nin 21 Haziran 2003 tarihli haberinde dünya müzik gününde düzenlenen bando gösterilerine yer verilmektedir. Bando gruplarının Taksim Meydanı'ndan sırayla çıkarak Tünel'e kadar devam eden bir gösteri düzenleyecekleri ifade edilmektedir. Gösteriyi

düzenleyen Avrupa Kültür Derneği'nin başkanı Mahir Namur ve başkan yardımcısı Işıl Yenersoy amaçlarını şu şekilde ifade etmektedirler: "Avrupa'da bando gibi sokak etkinlikleri zaten çokça var. Bandolar ile sokakta hem herkesin katılabileceği bir şenlik yaparız hem de Avrupa'da ortak olan kültürel bir öğenin farklılıklarını ortaya koyabiliriz diye düşündük."

Şekil 5.3: İstiklal Caddesi'nde bando geçişi,
Kaynak: http://www.wowturkey.com

Şekil 5.4: Taksim Meydanı, Konser

Özellikle son 15 yılda İstiklal Caddesi kültür, sanat ve alışveriş merkezi olmasının yanında eğlence merkezi olma özelliği nedeniyle yoğun olarak kullanılmaktadır. Beyoğlu'nun bu özelliğini Ahmet Tulgar 25.04.2006 tarihli Milliyet Gazetesi'ndeki yazısında şu şekilde ifade etmektedir: "Beyoğlu: Bir uyku tutmama hali! Beyoğlu, eğlencesi ve son günlerde ivme kazanan şiddet olaylarıyla tanımlanabilecek bir yer değil. Çare ile çaresizliğin iç içe geçmesinin, dertle devanın benzeşmesinin ürettiği mekandır o!". Yazının devamında Tulgar'ın İstiklal Caddesi ile ilgili ilginç çıkarımları olduğu görülmüştür. Tulgar yazısının devamında İstiklal Caddesi'nde güncel durumu şu şekilde anlatmaktadır: "Pop dinamo, sosyal reaktör iş ve eğlence zamanlarının ve edimlerinin şiddetle ve despotça ayrıldığı, ayrıştığı bir endüstriyel düzen değil, bir çaresizlik ve çarenin içiçe geçmişlik hali, dertle devanın benzeşme durumu. Beyoğlu'nu şimdi artık Beyoğlu yapan, onu son iki yılda dünyada eşi benzeri görülmeyen bir pop dinamosu, bir sosyal reaktör, bir şiddet paratonerine dönüştüren, evet, bu uykusuzluk hali, bu insomniadır. Beyoğlu'nu bir manyetik alan haline getiren, ondaki kültür ve yaşam tarzının gündüzün uyanıkları değil, gecenin ve sabaha karşının uykusuzları tarafından üretiliyor, yeniden üretiliyor olmasıdır. Salim

kafalarla değil, öfke, sıkıntı ve yorgunluktan dağılmış, karışmış kafalarla. Ve elbette ana arterde değil, kentin bilinçaltı olan, kentin uyuması beklenen arka sokaklarında. Beyoğlu'nun yeni halinin bir belirleyeni de bu işte. Eskiden baskın olan ana arterdeki basınç, tansiyondu. Ara sokaklardaki, arka sokaklardaki, "İstiklal Caddesi" adındaki ana artere açılan yan sokaklardaki hayatı da bu akış, bu kentsel kan dolaşımı belirlerdi, beslerdi. Ara sokaklar daha çok kılcal damarlardı. Arka sokaklar şişiyor. Şimdi artık bu kılcal damarlar kendi kendilerini şişirerek, bir toplumsal tıkanmayı, bir damar tıkanıklığını, uyku tutmasını engelleyen bir çarpıntıyı, kalp atışlarındaki bir ritim bozukluğunu, bir nefes darlığını aşmak istercesine gelişerek, büyüyerek, büyük bir sosyal by-pass gerçekleştiriyorlar. Ana arteri, merkezi arkadan, yandan gelerek ele geçiriyor, belirliyorlar. Beyoğlu'nun şimdi her zamankinden daha kuvvetli bir cazibe merkezi olmasının nedeni bu işte, bu by-pass. Türkiye'de bulunmuş, tutunulmuş her türden ayakta kalma çabası bu ara sokaklarda, Beyoğlu'nun arka sokaklarında yeniden ve yan yana üretiliyor ve bu hayatta kalma çabalarının birbirine sürtünmesi sonucu ortaya çıkan enerji, ateş bütün kenti, bütün ülkeyi basıyor, çekiyor. Beyoğlu bu ateşle, bu ayakta ve hayatta kalma zorunluluğu ve umudunu eğlenceye, kahkahaya, yaşama sevincine dönüştürmesiyle Beyoğlu, yeni Beyoğlu oluyor artık ve şimdi!" (Tulgar, Milliyet Gazetesi, 25.04.2006).

Beyoğlu'nun güncel durumunda birçok çeşitliliğin ve farklılığın bir arada olduğu görülmektedir. Yerel yönetimlerin ve sermaye gruplarının uygulamaları, ileriye dönük yatırımları, turizmin etkisi, birçok etkinliğin bir arada bulunması ile İstiklal Caddesi bu çeşitlilik ve farklılığın eksenini oluşturmaktadır.

Sayısal ortamlardan ve yerinde yapılan tespitlerle elde edilen adres bilgileri İstiklal Caddesi'nin eğlence, yeme içme ve alışveriş amacıyla yoğun olarak kullanıldığını göstermektedir. Bu eksen üzerinde yapılan mekan yoğunluğu çalışmasında çıkarılan adres bilgileri vaziyet planı üzerine işlenmiş ve yoğunluk bölgeleri tespit edilmiştir (Ek A). Bu kullanımların üç bölge üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür (Ek B):

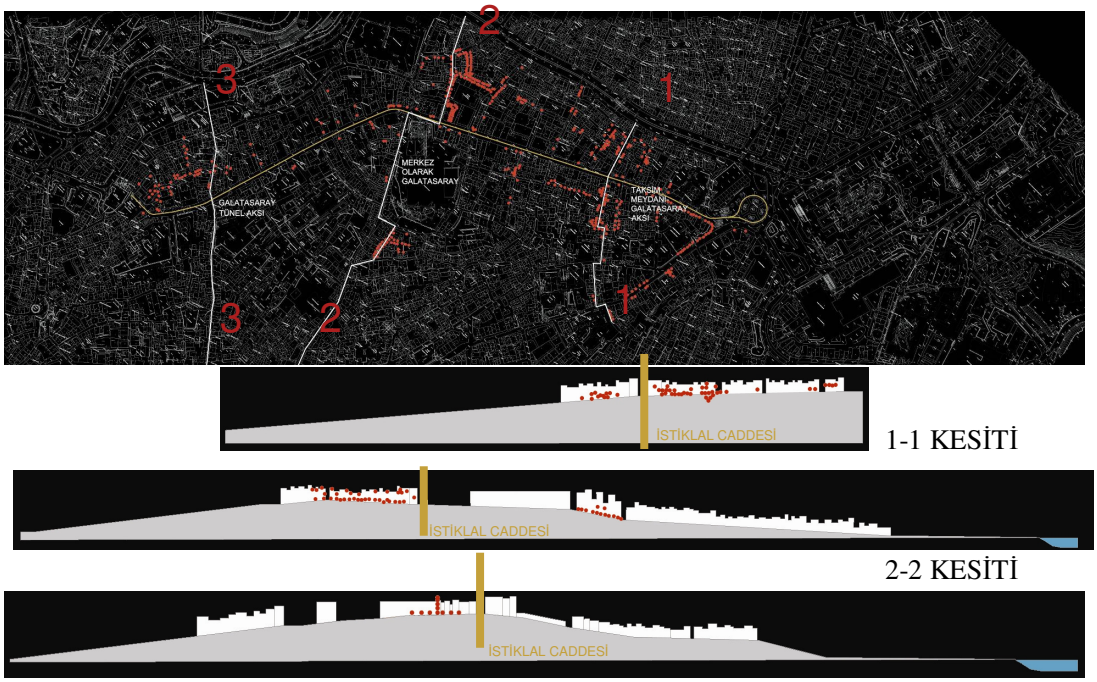
1. Taksim Meydanı-Galatasaray arasında Büyükparmakkapı Sokak ve devamında Mis Sokak ile yakın çevresi

2. Merkez olarak Galatasaray ele alındığında, Nevizade Sokak ve yakın çevresi ile diğer tarafta Cezayir Çıkmazı

3. Galatasaray'dan Tünel'e kadar olan alanda Asmalımescit

Şekil 5.5: İstiklal Caddesi Sokak Planı, Kaynak: MapMedya

Şekil 5.6: İstiklal Caddesi Eğlence Mekanları Dağılımı

Taksim meydanı ve Tünel aksı arasında Taksim Meydanı-Galatasaray ele alındığında Caddenin her iki tarafında eğlence, yeme içme gibi kullanımların yoğunlaştığı görülmektedir. Ayrıca Galatasaray merkez olarak düşünüldüğünde Balıkpazarı ve çevresi ile Cezayir Çıkmazı (Fransız Sokağı) yoğun olarak aynı kullanımları içermektedir. Galatasaray'dan Tünel'e kadar olan alanda bu işlevler seyrelmekte ancak Tünel çevresinde Asmalımescit ve çevresinde tekrar yoğunlaşmaktadır. Taksim Meydanı ve Tünel arasında kalan alan ve ara sokaklar dışında özellikle Sıraselviler ve Cihangir bölgesinin de yine eğlence etkinlikleri açısından yoğun olduğu gözlemlenmektedir.

Diğer taraftan İstiklal Caddesi'nin Taksim Meydanı girişinde parelel sokaklarda, İmam Adnan Sokak ve Hasnun Galip Sokak'ta Türkü Barlar'ın ağırlıklı olduğu görülmektedir (Cumhuriyet Gazetesi, 29.07.2003).

İstiklal Caddesi'nin Taksim Meydanı girişi, bazı ara sokakları ve Nevizade'de 'grunge' barların ağırlıklı olduğu söylenebilir (Grunge: Amerika'da Seattle'da ortaya çıkan alternatif rock müzik türü ve hayat biçimidir. Sözlük anlamı 'kirli, dağınık'tır.) (Cumhuriyet Gazetesi, 29.07.2003). Ayrıca Nevizade ve Balıkpazarı çevresinde meyhanelerin de ağırlıklı olarak yer aldığı görülmektedir. Nevizade ve Çiçek Pasajı, Galatasaray merkezli eğlence mekanlarının bir tarafını oluştururken diğer tarafta ise Fransız Sokağı kullanım olarak yoğundur.

İstiklal Caddesi üzerindeki diğer bir dönüşüm alanı Asmalımescit'tir. Asmalımescit ve çevresi ise 'bohem' olarak nitelendirilmektedir. Cumhuriyet Gazetesi buradaki değişimi şöyle tanımlıyor: "Beyoğlu'nun gitgide kalabalıklaşması ve her kesimden insanla dolmasıyla birlikte 90'ların sonlarına dek burayı mesken edinen Beyoğlu entelektüelleri de Tünel'deki ve Asmalımescit'teki mekanlara kaymaya başladı. Asmalımescit'te açılan, hemen hepsinin farklı bir "kimliği" ve "ruhu" olan mekanlar birer birer artarken buralara gelen kişiler de giderek Taksim'den Galatasaray'a kadar olan eğlence yerlerinden kopmaya başladılar. Asmalımescit, aynı zamanda birçok sanat galerisi ve restoranı da bünyesinde barındırıyor. İstanbul'un namı yurtdışına bile sıçramış olan caz kulübü "Babylon" da burada bulunuyor. Asmalımescit'e

gelenler, burayı tercih etme nedenlerini en başta Tünel'in daha sakin ve daha seçkin olmasına bağlıyor." (Cumhuriyet Gazetesi, 29.07.2003).

Yukarıda bahsedilen tüm mekanların omurgasında İstiklal Caddesi ve Tünel aksı üzerinde yer alan eğlence, alışveriş gibi etkinlikler doğrusal bir vitrin oluşturmaktadır. Özellikle "fastfood" restoranları, "geleneksel" Türk Mutfağı restoranları, simit "sarayları", "Gloria Jeans Cafe", "Starbucks" gibi kafe zincirleri, giyim ve ayakkabı dükkanları, sanat galerileri gibi mekanlar yer almaktadır. 705 kişi üzerinde yapılan bir ankete göre, Beyoğlu'na gelen her 4 kişiden 3'ü 'gezmek ve vitrin bakmak' için gelmektedir (Sabah Gazetesi, 28.09.2005). Vitrin bakma eyleminin yanında farklı deneyimler yaşama, eğlence ve yemek yeme etkinlikleri de İstiklal Caddesi'nin yoğun kullanımına sebep olmaktadır.

Eğlence mekanları, restoranlar ve kafe-barlar genellikle yapıların bodrum katları, zemin katları, 1. ve 2. katlarında yoğunlaşırken yapıların diğer katları genellikle ofis, işyeri ve imalathane gibi işlevleri içermektedir.

Bu eksen üzerinde yapılan çalışmada sözü edilen çeşitliliğin ve değişimin mekansal, fiziksel yapı boyutları ile ilişkisi Nevizade Sokak ile Büyükparmakkapı Sokak ve yakın çevresinde incelenmiştir.

5.2. Büyükparmakkapı Sokak ve Yakın Çevresi

Büyükparmakkapı Sokak İstiklal Caddesi'ni dik kesen, Taksim Meydanı tarafından caddeye girildiğinde Küçükparmakkapı Sokak'tan sonra, Ahududu Sokak'tan önceki, soldan 3. sokaktır. Hasnun Galip Sokak İstiklal Caddesi'ne paralel olarak Büyükparmakkapı Sokak'a bağlanır. Çukurluçeşme ve devamında Hocazade Sokakları ile Sıraselviler Caddesi'ne bağlantısı vardır. Büyükparmakkapı Sokak Tel Sokak ile birleştiği köşede son bulur. Afrika Han'ın avlusunda Küçükparmakkapı Sokak ile de bir bağlantısı bulunmaktadır.

Büyükparmakkapı Sokak İstiklal Caddesi ve Sıraselviler Caddesi arasında bir kısa yol olması nedeniyle de aslında bir geçiş alanıdır. Ancak her iki yönde de çok yoğun bir dolaşım olmadığı video kayıtlarından okunmaktadır (Ek CD, video kayıtları).

Sokak kullanımının az ve genelde içe dönük kurguların olduğu tespit edilmiştir (Mojo, Hayal Kahvesi gibi). Bu içe dönük olmanın nedeni cadde üzerinde farklı işlevlerin yan yana olması, kasap ve gece kulübünün aynı sırada yer alması, karşısında işkembeci/pide salonunun bulunması olarak açıklanabilir. Ayrıca diğer bir etken, çoğu eğlence mekanının bar ve gece kulübü gibi işlevleri nedeniyle daha çok ayakta eğlenilen yerler olmasıdır. Bir diğer etken, Hayal Kahvesi, Hide Out, Club Calsium ve türkü barlar örneklerinde olduğu gibi farklı müzik türlerinin dinlendiği barların yakınlığı olabilir. Böylece değişik müziklerin karışmasının engellendiği düşünülebilir. Ayrıca buradaki eğlence mekanlarında dans edilebilmesi ve bu nedenle "mahremiyet"e önem verildiği gibi sonuçlar çıkarılabilir. Başka bir neden canlı müzik performanslarının dışarıdan izlenmesinin tercih edilmemesidir. Dolayısıyla kullanıcılar arasında da etkileşim ve görsel bir ilişki bulunmamaktadır.

Gece kapalı olan mekanların sırayı kesintiye uğrattığı görülmüştür. Diğer yandan geçiş mekanı olması nedeniyle insanların ilgisini çekmek için farklı yöntemler uygulandığı görülmektedir. Bu nedenle mekanların logo ve dış cephe giydirmeleriyle farklı olmayı amaçladıkları söylenebilir. Diğer yandan gece ses seviyelerinin de artırılması bu nedene bağlanabilir.

Büyükparmakkapı Sokak'ta birçok işlevin eklenip çıkarılabilmesine uygun esnekliğe sahip olduğu izlenimi oluşmuştur. Mevcut yapılara bakılırsa bu bozulma ve eklektik durum daha iyi değerlendirilebilmektedir. Genelde 2. kat kotu ile mevcut gabari arasında bir kopukluk olduğu gözlenmektedir. Genelde binalar betonarme ve yığma kagir olarak yapılmıştır. Bina cephelerinde yangın merdiveni, klima dış birimi, farklı kaplama malzemeleri, boya renkleri ekler ve müdahaleler tespit edilmiştir.

Sokak bütününde türkü barlar özellikle giydirilmiş ön cepheleri, dekorasyonları ile melez bir duruma işaret etmektedirler. Cumhuriyet Gazetesi'nde yeralan bir yoruma göre, "Sokağın sonuna kadar birkaç türkü bar daha var. Munzur Cafe-Bar onlardan biri. Ahşap girişi bir köy evini andırıyor." (Cumhuriyet Dergi, 05.10.2003). Türkü barlar 1990'larda ortaya çıkmış mekanlardır. Hem türkü dinlenebilen, hem de yemek ve içki hizmetinin verildiği işletmelerin medyada yer alış biçimleri ve işletmecilerinin yorumlarının bu aşamada değerlendirilmesi önemlidir.

Yöre Türkü Bar'ın işletmecisi türkü barın çıkış nedenini kültürel bir temele bağlamaktadır: "Çünkü türkülere ihtiyaç vardı. Biz Yörem Cafe-Bar'ı 1992'de açtık. O yıllarda Beyoğlu'nda türkü dinlenecek başka bir mekan yoktu. 1993'te canlı müziğe başladık. Bu ilk uygulamaydı. O dönemde gençlerimiz yabancı kültürlerle besleniyordu. İnsanlara alternatif eğlence mekanları verilmemişti. Global kültür gençlerimizi yutuyordu. Biz hem kültürümüzü yaşatmak hem de yabancı kültürlerle çökertilmeye çalışılan insanlarımıza aileleriyle gelip türkü dinleyebilecekleri bir mekan olarak açtık Yörem Cafe-Bar'ı." (Cumhuriyet Dergi, 05.10.2003).

"Bu mekan biraz daha kentli görünüyordu. Masalar daha yüksekti, sedir yerine iskemle kullanıyordu. Mekanın sahibi Selahattin Doğan "Biz türkülerin içinde doğduk" diyor, "Çalınan türküler Anadolu insanını yansıtıyor. Anadolu'dan gelen insanlarımız bu tip mekanlarda sosyalleşiyor, kent yaşamına ayak uyduruyor. İnsanımız şehir yaşamının sıkıntılarını türkülerle atsın istedik." (Cumhuriyet Dergi, 05.10.2003).

Bu bakış açılarından da anlaşılabileceği gibi bu melez ve "otantik" mekanların özellikle İstanbul'a kırsal kesimden göçmüş insanlar için "yerel olma" gibi bir anlamı var. Bu her ne kadar küresel kültürden korunma olarak savunulsa da aslında yerel ve küreselin buluşması ile melez bir duruma işaret etmektedir. Bu hem sosyal davranış olup hem de mimari bir imge olarak kabul edilebilir. Bir bar işletmecisi neden 'türkü bar' adını kullanmak zorunda olduklarını şu şekilde ifade etmektedir: "'Aslında gerçekten birbirine çok uzak kavramlar. Zaten biz türkü bar denilmesi yerine 'türkü evi' diye anılmasını tercih ediyoruz. Ancak ruhsat almak için başvuru yaparken karşınıza 'türkü evi' gibi bir tanım çıkmıyor. Orada bizim mekanlarımıza en uygun sıfat bar olarak görünüyor. Bu nedenle bizler de 'bar' adı altında açıyoruz." (Cumhuriyet Dergi, 05.10.2003). Her ne kadar bar olarak anılmak istemeseler de çoğu işletmenin aslında bu uygulamayı devam ettirdikleri görülmektedir.

Aynı işletmeci kullanıcı profili ile ilgili bir soruya şu şekilde cevap vermektedir: "Mekanı açtığımız ilk yıllar müşterilerimizin tamamını sol görüşlü, muhalif insanlar oluşturuyordu. Yalnızca Güneydoğu ve Doğu ezgileri çalınırdı. Ancak eğlenceye siyasetin karışması zaman geçtikçe sorun çıkarmaya başladı. Biz de bu sorunu çalınan halk müziğini Türkiye'nin her yerinden örneklerle süsleyerek çözdük. Zaman

zaman, Anadolu rock örnekleri bile veriyoruz. Kıraç, Haluk Levent, Yıldız Tilbe 'den şarkılar da sunuluyor" diye konuşan Günaçan, bu tavrın müşteri sayısını da arttırdığını belirtiyor. Günaçan, her akşam canlı müzik eşliğinde Anadolu'nun çeşitli yörelerinden türkülerin seslendirildiği mekanı genç sanatçıların profesyonelliğe adım attıkları yer olarak da tanımlıyor." (Cumhuriyet Gazetesi, 03.08.2003).

Diğer yandan Büyükparmakkapı Sokak'ta yer alan, alternatif ve rock müzik dinleyicilerinin tercih ettiği başka bir bar işletmecisi türkü barlar ile ilgili kullanıcı değişimini şu şekilde ifade etmektedir: "İnsanlar buraya gelirken bu ortama güvenerek geliyorlar. Çünkü kendilerini burada rahat hissediyorlar, kız arkadaşlarıyla istedikleri gibi dans edip eğlenebiliyorlar" (Cumhuriyet Gazetesi, 17.12.2003). Bu iki haberden kullanıcıların tercihlerinin farklılaştığı ve işletmeler arasında rekabet olduğu anlaşılmaktadır.

Büyükparmakkapı Sokak'ta işlevler çeşitlilik göstermektedir. Sokağı oluşturan yapıların içinde nalburiye, caz ve rock barlar, türkü barlar, pavyonlar, nargile kafeler, fal kafeler, işkembeci, UFO müzesi (çalışma süreci içinde taşınmıştır), seyyar manav, kasap, kitapçı, büfeler, tantunici, kebapçı, gözlemeci, ev yemekleri, berber ve bakkal gibi farklı işlevler bir arada yer almaktadır. Diğer yandan yapıların üst kat kullanımlarında genellikle işyeri ve ofis kullanımının ağırlıkta olduğu gözlenmektedir.

Bu anlamda Büyükparmakkapı Sokak'ın barındırdığı birçok imge bir kolajın parçasıdır. İstiklal Caddesi'ndeki kurgunun daha küçük ölçekteki bir benzeridir, hatta bir metafor olarak İstiklal Caddesi'nin fraktalı olduğu söylenebilir. İstiklal Caddesi de bütün aks boyunca birçok farklı işlevlerin bir araya gelmesi ile bir kolaj oluşturmaktadır. Barlar, büfeler, pideci ve gözlemeciler, kafeler, sanat galerileri, tiyatro ve sinema salonları, pavyonlar, kitap evleri, teknoloji marketleri, Mc Donald's, Burger King gibi fastfood restoranları, Özsüt gibi "geleneksel" tatlıcı "zincir"leri, simit sarayları, birçok alışveriş mağazası gibi. Bu mekanlar aks boyunca bir "vitrin" oluşturmaktadır.

Büyükparmakkapı Sokak'ta gece kullanımının yoğun olduğu izlenmekte ancak sokaktaki insan yoğunluğu gündüz saatleri ile benzerlik gösterdiği izlenimi edinilmiştir. (Ek Cd, video kayıtları)

5. 2. Nevizade Sokak ve Yakın Çevresi

Nevizade Sokak, Balıkpazarı olarak da bilinen Sahne Sokak ile Balo Sokak arasında İstiklal Caddesi'ne paralel olarak yer alır. Ayrıca Nevizade Sokak'ın bir uzantısı gibi olan Kameriye Sokak da Kalyoncu Kulluğu Caddesi'ne bağlantı sağlar.

İstanbul'un en eski meyhanelerinden olan ve Sahne Sokak'ta yer alan Degustasyon ve Cumhuriyet Meyhaneleri ile Çiçek Pasajı (Cité de Péra) bu alanın çekirdeğini oluşturmaktadırlar.

1870 yılındaki büyük Beyoğlu yangınında yanarak yıkılan Naum Tiyatrosu'nun arsası, dönemin en zengin insanlarından biri olan Hristaki Zografos Efendi tarafından satın alındı. Rum Cleanthy Zanno'nun mimarlığında yeni bir tip çarşı binası olarak Cité de Péra adıyla yaptırılmıştır. Hem İstiklal Caddesi'ne hem de Tiyatro Sokak`a açıldığı için pasaj niteliğinde olan yapı 24 dükkan, 18 lüks daireden oluşuyordu. Maison Parret ve Vallaury'nin pastanesi, Nakumara`nın Japon mağazası, Dulas'ın Natürel çiçekçisi, Schumacher'in hamur işleriyle ünlü fırını, Yorgo'nun meyhanesi, Keserciyan'ın terzihanesi, Acemyan'ın tütüncü dükkanı, Hristo'nun kafesi gibi pasajın ilk 30 yılı içerisinde faaliyete geçen önemli dükkanlarından sayılabilir. Cité de Péra ya da Hristaki Pasajı denilen binanın mülkiyeti 1908 yılında Sadrazam Küçük Said Paşa'ya geçti. Mütareke yıllarında Çiçekçilik İstihsal ve Satış Kooperatifi tarafından birçok çiçek dükkanı açıldı, o güne kadar daha çok Hristaki Pasajı olarak anılan yer Çiçek Pasajı adını aldı. Asıl olarak 1940'lı yıllarda açılan meyhaneler (özellikle Nektar Birahanesi) büyük bir müşteri kalabalığı çekmeye başladı. 1950'lilerin sonunda "Çiçek" adı daha çok bir hatıra olarak kalmıştı, pasaj tümüyle bugünkü meyhane kimliğine büründü (Büyükünal, 2006).

10 Mayıs 1978'de çöken bakımsız bina, 1988'e kadar yıkık ve dağılmış biçimde kaldı. Belediyenin ve pasajı kurtarmak için kurulan "Çiçek Pasajını Yaşatma ve Güzelleştirme Derneği"'nin girişimiyle onarılıp, eski haline sadık kalınarak hizmete

sokulmuştur. Çiçek Pasajı Güzelleştirme ve Yaşatma Derneği, Beyoğlu Belediyesi ve Mey İçki Şirketi arasında yapılan anlaşmayla dış cephe bakımı, cephe yenilemesi, çiçeklendirme ve aydınlatma gibi sorunlu kısımları yenileme çalışmaları için kısa bir süre kapalı kalan Çiçek Pasajı Aralık 2005'te tekrar hizmete girmiştir (Eminoğlu, 2000).

Çiçek Pasajı'nın işlevsel açıdan tarihsel değişimi düşünüldüğünde Nevizade Sokak'ın bugünkü kullanımı ile bir paralellik kurulabilir. Pasaj'ın sadece meyhanelere ayrılması bu bölgedeki eğlence ve gece hayatına katkıda bulunmuştur. Bunun yanında eğlence amaçlı kullanımı kısa bir geçmişe sahip olan Nevizade Sokak, Pasajın yakın çevresinde olması ve Balıkpazarı'nın etkisi ile kolay ulaşılabilir bir konumda yer almaktadır. Diğer yandan İstiklal Caddesi'ne alternatif olarak Tarlabaşı Caddesi'nden dört ara sokak ile ulaşım imkanı vardır.

Nevizade Sokak 20 yıl öncesine kadar yoğun kullanılmayan bir arka sokak iken, İmroz Meyhanesi'nin popülaritesinin artması ile meyhane sayısı giderek çoğalmıştır. Üç yıl önce kurulan NEVDER (Nevizade Sokağı Güzelleştirme ve Yardımlaşma Derneği) de sokağın güvenliği, temizliği gibi konularda çalışmalara başlamış ve sokağın "iyileştirme" sürecini devam ettirmiştir. Bu sokak üzerinde meyhanelerin toplanması ve belli bir düzen içinde, aydınlatma elemanları, kaldırım kaplamaları, tenteler, güvenlik görevlileri, oturma biçimleri ve sokak kullanımı ile bir tema oluşturulmuştur.

Diğer taraftan bu "iyileştirme" çalışmalarının genelde zemin ve 1. katları içerdiğini, "tente" ve "aydınlatma" kotu üzerinde bina bağlamında kopukluk olduğu algılanmaktadır. Farklı cephe kaplamaları, kısmen restore edilmiş binalar, çatı kotunda kaçak çıkılan katlar, cephelere eklenmiş yangın merdivenleri, ısıtma ve havalandırma birimleri karmaşık bir yapı oluşturmuştur. Bu durum kentsel bir "imge yaratma"nın yanında Harvey'nin bahsettiği günümüzde mimari pratiklere hakim olan parçalanma, kolaj, eklektizm gibi temalarla da açıklanabilir. Ancak bütününde bir tema oluşturulmak istenmiş olan Sokak'ta "tasarım"ın bütünüyle ele alınmadığı görülmektedir. Bu yapı ölçeğindeki kopukluk, farklı imgelerin, tasarlanmış mekanların bir araya gelmesinden çok belli bir kotta, yani sadece insanların daha kolay algılayabilecekleri bir kotta bir takım aksesuarlar ve kaplamalar ile yapılmaya

çalışılmıştır. Bu durum olsa olsa Raban'ın "kolaj kenti" açıklamak için öne sürdüğü "yumuşak kent" teorisi ile ilişkili olabilir. Raban kenti bir labirent olarak tanımlamış ve birbirleriyle ilişkisiz, hiçbir belirleyici, rasyonel ya da ekonomik plana bağlı olmadan renkli bir takım maddelerin birbirlerine eklendiği bir karalama defteri haline gelmesi durumu olarak ifade etmiştir. Aslında bu çeşitlilik ve karmaşa duygusu Cadde'nin genelinde olduğu gibi Nevizade Soka'ta da kullanım yoğunluğunu artırmakta, kullanıcılara farklı deneyimler elde etme fırsatı sunmaktadır.

Balıkpazarı üzerinde manav, kasap, kokoreççi, bar, hediyelik ve beyaz eşya dükkanları, baharatçılar, balıkçılar gibi birçok işlev sıralanmaktadır. Çoğu meyhane ve restoran günlük balık, et vb. ihtiyaçlarını Sahne Sokak'taki balıkçıdan ve kasaptan karşılamaktadır. Sahne Sokak'taki bu çeşitlilik "turistik imge"yi desteklerken diğer yandan insan akışını da artırmaktadır. Bu anlamda Nevizade Sokak ile bir karşılıklı etkileşimden de bahsedilebilir.

Sokak kullanımının yoğun olması, insanların karşı karşıya gelme, tanışma, yeni ilişkiler kurma olasılığını artırmıştır. Simmel'e göre bu olasılık metropolde insanların birbirleri ile çok kısa zaman dilimleri arasında karşılaşma zorunluluğudur (Frisby, 2003). Bu nedenle özellikle gençler arsında popüler bir yer haline gelmesi internet forumlarından anlaşılmaktadır (Ek E).

Cumhuriyet Dergi'de yer alan bir haberde kullanıcı profili ve kullanım biçimleri şu şekilde ifade edilmiştir: "Beyoğlu'nda Balık Pazarı'na girin. Aşağıya doğru yürüyüp sağa döndüğünüzde karşınıza çıkacaktır Nevizade Sokağı. Hava yavaş yavaş kararırken Nevizade de canlanmaya başlıyor. Saatler ilerledikçe sırt sırta yürümeye başlıyor insanlar kalabalıktan. Kimse rahatsız görünmüyor bu ortamdan. Herkes merakla etrafını süzüyor. İncecik topuklu ayakkabılarıyla, omuzlarındaki pembe şalıyla bir kadın yürüyor önümüzde. Garson mönüyü uzatarak kadının yolunu kesiyor. Ardından postalları ve bol pantolonuyla hip-hop'çu bir genç geliyor. Genç, birbirinden farklı mezelerle donatılmış masalarla pek ilgilenmeyip direkt sokağın aşağısına yöneliyor. Bu bölüm genelde öğrencilerin ucuza bira içebileceği mekanlarla dolu. Pembeli kadını masaya çekmeye çalışan garson hip-hop'çu gençle pek ilgilenmiyor zaten. İtalyan bir grup, kahkahalar atarak sokağa giriyor. Bir masada kır saçlı iki adam karşılıklı oturmuş, anılarını tazeliyor. Arkalarında kadınlı

erkekli kalabalık bir grup var. Belli ki iş çıkışı yorgunluk atmaya gelmişler. Başka bir masaya Nevizade'nin sıcak ortamını diskoların kapalı havasına tercih eden gençler toplanmış geleceklerini tartışıyorlar. Garsonlar meze tepsileriyle masa masa dolaşıyorlar. Soslu hamsi, haydari, patlıcan salatası, fava, acılı ezme... Birbirinden lezzetli et, balık ve meze çeşitleriyle birleşince masalar, doyumsuz bir Nevizade akşamı yaşanıyor her gün olduğu gibi."(Cumhuriyet Dergi, 26.08.2001).

Sokak kullanımı özellikle yaz aylarında yoğundur. Bu aylarda teras kullanımları da kullanıcı sayısını arttırmaktadır. Binaların düşey kullanımları da bazı yapılarda eğlence amaçlıdır. Sanat Restoran'da olduğu gibi iki farklı binanın tek bir işletme tarafından teras kotundan birleştirilerek kullanıldığı görülmektedir. Teras kullanımlarının popüler olması sonucunda çatılara yarı açık mekanlar eklenmiştir. Bu eklentilerin genelde yapıların bütünüyle uyumsuzluk gösterdiği görülmektedir. Diğer bir etken de emlak ve arsa rayiç bedellerindeki artış nedeniyle maksimum alan kullanımını sağlamak olarak görülebilir.

Nevizade ise kendi içinde "bütünlük" gösterebilen meyhane ve bar teması ile İstiklal Caddesi'nde kolajın büyük bir parçasıdır. Nevizade daha disipline edilmiş, meyhane teması altında toplanmış mekanlar dizisi olması nedeniyle başka işlevlerin kolayca eklenmesinin pek kolay olmayacağı tahmin edilebilir.

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

Günümüzde kentlerin küreselleşme etkisiyle değiştikleri ve bu süreçte kentler arası sermaye akışının etkin olduğu görülmektedir. Özellikle iletişim alanındaki gelişmelerle kültürler arası etkileşim artmaktadır. Bu etkileşim kültürleri bir örnekleştirmekte, yerel kültürler özelliklerini yitirmekte ve mekan kullanımları farklılaşarak melezleşmektedir.

İletişim ve ulaşımın kolaylaşması, sanal ortamdaki bilgi akışının hızlanması turizmi de geliştirmektedir. Turizmin kentler için önemli bir ekonomik güç olduğu ortadadır ve bu nedenle turisti çekecek etkinlikler yapılmakta, kentsel mekanlar bu yönde düzenlenmektedir. Küresel sermaye ve yerel yönetimler tarafından desteklenen kültür ve sanat festivalleri ile kent merkezlerine olan ilgi artmaktadır. Bu ilgiyi canlı tutabilmek için yenilenen tarihi binalara yeni işlevler kazandırılmaktadır. Bunun yanında soylulaştırma girişimleri ile belli temalar altında kent merkezlerindeki çeşitlilik desteklenmektedir, çünkü kent merkezlerindeki sosyal, kültürel çeşitlilik tüketimi artırmakta ve tüketimi körükleyen mekanları giderek çoğaltmaktadır.

Türkiye 1980 sonrası izlediği serbest piyasa ekonomisi ile küreselleşme sürecine katılmıştır. Bu süreçteki küresel etkiler, Türkiye'nin ekonomik ve kültürel açıdan başkenti konumunda olan İstanbul'da açıkça izlenebilmektedir. İstanbul'un Dünya Kenti olabilme çabası hükümetler, yerel yönetimler ve büyük sermaye gruplarının girişimleri ile desteklenmektedir. Son dönemde, İstanbul'un Avrupa Kültür Başkenti olması yolunda bir dizi kültür ve sanat etkinliği düzenlenirken kentin çehresini değiştirecek pek çok projeye ağırlık verilmektedir.

Bu süreçte turizmin İstanbul için önemi sıkça vurgulanmaktadır. Küreselleşmenin kentler üzerindeki etkileri bağlamında İstanbul'daki değişim çelişiktir. İstanbul tarihi birikimi ve hem Doğu'yu hem Batı'yı temsil eden yönleri ile olduğu kadar, Türkiye'nin modern yüzü olması ile de çekicidir. Tüm farklı yüzleriyle, turistik bir çekim merkezi haline gelebilmek için "güvenli" ve "çağdaş" bir kent olmalıdır. Halbuki bir biçimde ortaya çıkarak kendini hissettiren yerel kültürler, göz ardı edilen kırsal ağırlıklı demografik yapı, gelir dağılımındaki eşitsizlik, oluşturulmaya çabalanan "çağdaş kent" imgesi ile ters düşmektedir. Bir süre sonra birarada

yaşamak zorunda olan karşıt/farklı unsurlar birbirlerini etkileyerek melez sosyokültürel ve mekansal yapıları oluşturmaktadır.

Beyoğlu, İstanbul'da yabancı unsurlardan etkilenerek melezleşen yerel yapıların açıkça görülebildiği bir semttir. Tarihsel süreçte İstanbul'un Batı'ya açılan penceresi olmuştur. Beyoğlu bugün turistik özellikleriyle vurgulanan ve pek çok açıdan tüketime sunulan bir yerdir. Yerel yönetim ve sermaye grupları Beyoğlu'nun turistik yönlerine dikkat çekmeye ve "Avrupa'lı" bir imge oluşturmaya çalışmaktadırlar. Karmaşık, çelişkili ama her yönde sunulan çeşitlilik ile bir o kadar da çekici olan Beyoğlu, oldukça yoğun biçimde kullanılmaktadır. Burada düzenlenen önemli sanat ve kültür etkinlikleri, birçok otel, yeme içme ve eğlence mekanı, mağaza ile bir çekim merkezi, aynı zamanda da turistik tüketim alanıdır. 260.000 civarındaki semt nüfusuna oranla ortalama günlük 1 milyon insanın İstiklal Caddesi'ni ziyaret etmesi bu durumun bir göstergesidir. Bu çekim merkezinin omurgasını İstiklal Caddesi oluşturmaktadır.

İstiklal Caddesi, Beyoğlu semtinin omurgasıdır ve gündelik hayatın, sosyokültürel ve ekonomik ilişkilerin, tüm tüketim ve eğlence biçimlerinin vitrini konumundadır. Cadde üzerindeki yapılar birçok farklı işlevi barındırmaktadır. Sayısal veriler ve medyada yer alan haberlere göre insanlar, daha çok boş vakit geçirmek ve alışveriş amaçlı olarak gelmektedirler. Buradaki mekanların gece kullanımı çoğunlukla eğlence ve yeme içme amaçlıdır. Cadde üzerinde ve yakın çevresinde yer alan birçok restoran, bar, kafe, sinema, tiyatro, sanat galerileri ve mağazalar görsel ve mekansal farklılaşmayı ve yoğun kullanımı desteklemektedir. Ayrıca Cadde boyunca yer alan kültürel etkinlikler ve özellikle ara sokaklardaki dış mekan kullanımları çekiciliği artırmaktadır. Cadde'nin bu çekiciliği emlak fiyatlarını yükseltmiştir. Aynı zamanda Fransız Sokağı, Markiz Pasajı yenilemesi/yeniden işlevlendirilmesi, Sin-Em Han'ın alışveriş merkezine dönüştürülmesi, Tarlabaşı'nda öngörülen, konut ve butik otel projeleri sermaye gruplarının da bölgeye olan ilgisini göstermektedir. Bu karşılıklı çıkar ilişkisine dayanan durum emlak ve arsa fiyatlarının artmasına neden olmuştur. Diğer yandan Beyoğlu Güzelleştirme ve Koruma Derneği ile yerel yönetimin de bölgeye olan ilgiyi artırmak için projeler geliştirdikleri ve bu yönde uygulamalarda bulundukları görülmektedir. Ancak İstiklal Caddesi ile ilgili projelerin ve yenileme çalışmalarının Cadde'nin tümünü kapsamadığı söylenebilir. Cadde'nin yakın çevresi

ile beraber ele alınmadığı, yapılan çalışmaların, sadece kaplamaların değiştirilmesi, cephelerin giydirilmesi ve boyanması, logoların ve reklam panolarının tektipleştirilmesi, aydınlatma armatürlerinin yenilenmesi ve büyük ahşap saksılar içinde belli akslarda ağaç yerleştirilmesi gibi yüzeysel müdahalelerdir. Diğer yandan birkaç seminer ve değişim programı ile kentsel dönüşüm yapılabileceği gibi bir düşüncenin yerel yönetimde hakim olduğunu göstermektedir. Bunun yanında sermaye gruplarının uyguladıkları projelerin içeriği ve amacı tüketime dayalı gelir elde etmektir.

Tüm bu proje ve uygulamalarda kullanıcı boyutu göz ardı edilmektedir. İstiklal Caddesi'ni yoğun olarak kullan kentlilerin, yerli ve yabancı turistlerin tüketim alışkanlıkları, yaşam biçimleri ve beklentileri doğrultusunda İstanbul'un demografik yapısı da göz önünde bulundurulursa mekansal çeşitliliğin ve farklılığın nedeni anlaşılabilir. Aslında Cadde'deki "turist"lere yönelik bir mekansallaşmanın ve değişimin olduğu söylenebilir. Değişimin ve çeşitliliğin bu farklı kültür ve ekonomik gelir düzeyine sahip kullanıcıların aradıklarını mutlaka buldukları bir alan olmasından kaynaklanır. Bu nedenle İstiklal Caddesi üzerindeki yapı grupları içinde tasarlanan farklı işlevlerin tektip bir tasarım dizisi olması beklenemez. Cadde'nin uzunluğu düşünüldüğünde daha çok dikkat çekmek için farklı olma ihtiyacının, birçok imgeden oluşan bir kolaj oluşturduğu söylenebilir. Bu kolajın sadece algılanabilir bir kotta olması Nevizade ve Büyükparmakkapı Sokak'ta olduğu gibi Cadde'nin neredeyse tamamı için geçerlidir. Diğer taraftan soyolojik ve politik söylemlere dayanan yeni mekansallaşmalar gözlenmektedir. Türkü barların çıkış noktasının "emperyalizm"e karşı kültürün korunması olarak açıklanması buna bir örnektir. Burada önemli olan bu düşüncenin nasıl uygulandığıdır. Yerel "türkü" ile Batılı "bar" kavramlarının nasıl bir araya geldiği ve nasıl bir mekan tasarımının oluştuğudur. Bu durumda "türkü" ve "bar" kavramları, türkü dinlenen, aynı zamanda dans edilebilen, içki içilebilen ve "otantik" aksesuar ve kaplamalar ile dekore edilmiş melez bir mekan tanımından bahsedebiliriz.

Mekansal değişime ve farklılaşmaya diğer bir örnek Nevizade Sokak'ın meyhane teması altında turistik bir imge oluşturmasıdır. Yapılan çalışmada aslında bu sürecin de kendiliğinden başladığı ve daha sonra NEVDER'in çalışmaları ile "iyileştirme" yapıldığıdır. Bu sokakta "bir örnekleştirmenin" yine belli bir kota kadar

sağlanabildiği ve "tasarımın" yapı ölçeğinde ele alınmadığı görülebilir. Meyhane kullanımının yanında genç kesim için popüler bir sokak olması nedeniyle alternatif eğlence mekanlarının açılması, bu eğlence mekanlarının ada ölçeğinde bir etki yaratarak genişleme eğilimi, mekansal değişim ve farklılaşmanın kullanıcı tarafından yönlendirildiğini göstermektedir. Diğer taraftan teras kullanımlarının yoğunluğu düşünüldüğünde, çatı kotlarındaki eklektik, gelişigüzel yapılaşma yine yapı ölçeğinde bir tasarım anlayışı olmamasının sonucudur.

İstiklal Caddesi'nde "mekansal disiplin"in noktasal çözümler ile elde edilemeyeceği söylenebilir. Diğer yandan mekansal ve imgesel çeşitlilik, melez durumların, karşıtlık ve farklılıkların Cadde'de ilgi ve çekiciliği artırdığı da gözlenmektedir. Bu anlamda "mekansal disiplin"i sağlamaya yönelik projelerin ve uygulamaların Cadde'nin çekiciliğini ve kullanım yoğunluğunu olumsuz etkileyeceği öngörülebilir.

Bu göstergeler İstiklal Caddesi üzerinde yapılacak bir okumaya ışık tutabilecek, bir bütünün küçük parçalarıdır. Mekansal farklılaşma, melezleşme, çeşitlilik ve karşıtlıkların sadece bir imge yaratma sorunsalından oluşmadığı, toplumsal yapının, kültürel birikimin, sermaye gruplarının ve turizmin etkisi ile gerçekleştiği söylenebilir. Kentsel tasarımın ve dönüşümün birçok boyutu olduğu bilincine sahip olmak ve bu doğrultuda kararlar almak, projeler üretmek, uygulamak yerel yönetimlerin temel politikasını oluşturmalıdır. Noktasal çözümler yerine geniş bir perspektifte sorunları ve bölgesel ilişkileri ele almak gerektiğini söylemek gerekir.

KAYNAKLAR

Akın, N., 1998, 19. Yüzyılın İkinci Yarısında Galata ve Pera. Literatür Yayınları, İstanbul, 5–28

Akın, N., 2003. Gazete Haberlerinde Galata ve Pera, *Voyvoda Caddesi Toplantıları 2003-2004, Osmanlı Bankası Araştırma Merkezi resmi internet sitesi, http://www.obarsiv.com ,* İstanbul, 4 Haziran

Ana Britannica Ansiklopedisi, 1987, Cilt 19, S.50

Bali, R. N., 2002, Biçim-i Hayat'tan Life Style'a. İletişim Yayınları, İstanbul.

Baudelaire, C., 2003. Modern Hayatın Ressamı. İletişim Yayınları, İstanbul, 33–45

Baudrillard, J., 2004. Tüketim Toplumu. Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 15

Baydar, O., 1997. Ötekine Yenik Düşen İstanbul. *İstanbul Üç Aylık Dergi* Sayı:**7**, 28–35.

Büyükünal, F., 2006. Bir Zaman Tüneli: Beyoğlu. Doğan Kitap, İstanbul, 118, 127–155

Canclini, G.N., 1990. Hybrid cultures. University of Minnesota Press, London.

Çelik, Z., 1998. Değişen İstanbul. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2–8, 19, 35

Dener, A., 1994. Sosyal ve Mekansal Değişmenin Etkileşimi Cumhuriyet Sonrası İstanbul Konutları, *Doktora Tezi,* İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 53-58

Eminoğlu, M., 2000. Bir Beyoğlu Fotoromanı, Editör Eminoğlu, M., Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 90

Featherstone, M., 2005. Postmodernizm ve Tüketim Kültürü. Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 26–24, 36–44, 159-171, 176

Giddens, A., 1998. Modernliğin Sonuçları. Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 49–56

Göle, N., 2000. Melez Desenler. Metis Yayınları, İstanbul, 128–132, 159–172

Kazgan, G., 2004. Sanayi devriminden günümüze siyasal, ekonomik ve teknolojik boyutlarıyla küreselleşme, *Voyvoda Caddesi Toplantıları 2004-2005, Osmanlı Bankası Araştırma merkezi resmi internet sitesi, http://www.obarsiv.com,* İstanbul, 1 Aralık

Harvey, D., 1999. Postmodernliğin Durumu. Metis Yayınları, İstanbul, 17–53, 84–94, 104–119, 148

Jameson, F., 1991. Postmodernism. Duke University Press, USA.

Keyder, Ç., 2000. İstanbul Küresel İle Yerel Arasında. Metis Yayınları, İstanbul, 35–38

Keyder, Ç., 2004. Dünya ekonomisi, dünya sistemi, küreselleşme, *Voyvoda Caddesi Toplantıları 2004-2005, Osmanlı Bankası Araştırma merkezi resmi internet sitesi, http://www.obarsiv.com ,* İstanbul, 6 Ekim

Keyder, Ç., 2005. Globalization and Social Exclusion in İstanbul. *İnt. Journal of Urban and Regional Research*, 29;1, 124

Keyder, Ç. ve Öncü, A., 1993. İstanbul Yol Ayrımında. İstanbul Üç Aylık Dergi Sayı:**7**, 28–35

Koca, A., 2005. Sanayi devleri, *Cumhuriyet Gazetesi Strateji Eki*, 9 Mayıs

Kongar, E., 2002. Üçüncü küreselleşme ne getirecek, *Cumhuriyet Gazetesi*, 1 Nisan

Kongar, E., 2006. Küreselleşme, mikro milliyetçilik, çok kültürlülük, anayasal vatandaşlık, *Emre Kongar resmi internet sitesi, http://www.kongar.org*

Omay, E. E., 2000. Galata Kulesi-Haliç Aksını Belirleyen Galata Kulesi Sokağı, Perşembe Pazarı Caddesi, Arap Kayyum Sokağı Üzerinde Bir Sıhhileştirme Önerisi, *Yüksek Lisans Tezi*, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 27-29

Frisby, D., 2003. Modern Kültürde Çatışma, *Sunuş/ Georg Simmel-Modernitenin ilk sosyoloğu*, 31, Editör Ali Artun, İletişim Yayınları, İstanbul.

Sönmez, M., 1996. İstanbul'un İki Yüzü. Arkadaş Yayınları, İstanbul, 12–46

Süer, D. ve Sayar, Y.Y., 2002. Küresel Sermayenin Yeni Tüketim Mekanları Lüks Konut Siteleri. *Çağdaş Mimarlık Sorunları, Mimarlık ve Tüketim*, S39-67, Editör Togay, N., Boyut Yayın Grubu, İstanbul.

Urry, J., 1995. Mekanları Tüketmek. Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 94–97, 101–103, 182–189, 287–291

Yardımcı, S., 2005. Kentsel Değişim ve Festivalizm: Küreselleşen İstanbul'da Bienal. İletişim Yayınları, İstanbul, 44–46

Yırtıcı, H., 2002. Tüketimin Mekansal Örgütlenmesinin İdeolojisi. *Çağdaş Mimarlık Sorunları, Mimarlık ve Tüketim*, 9-39, Editör Togay, N., Boyut Yayın Grubu, İstanbul.

Zukin, S., 1995. The Cultures of Cities. Blackwell Publishers, USA, 2–3

İNTERNET KAYNAKLARI

Yazılı Basın Resmi İnternet Sayfaları

http://www.cumhuriyet.com.tr (Cumhuriyet Gazetesi Arşivi, resmi internet sayfası, 15 Kasım 2006 tarihinde erişilmiştir.)
http://www.milliyet.com.tr (Milliyet Gazetesi Arşivi, resmi internet sayfası, 15 Kasım 2006 tarihinde erişilmiştir.)
http://www.radikal.com.tr (Radikal Gazetesi Arşivi, resmi internet sayfası, 15 Kasım 2006 tarihinde erişilmiştir.)
http://www.sabah.com.tr (Sabah Gazetesi Arşivi, resmi internet sayfası, 15 Kasım 2006 tarihinde erişilmiştir.)

Mimarlık Portalları Resmi İnternet Sayfaları

http://www.arkitera.com.tr (15 Kasım 2006 tarihinde erişilmiştir.)
http://www.yapi.com.tr (15 Kasım 2006 tarihinde erişilmiştir.)

Yerel Yönetimler Resmi İnternet Sayfaları

http://www.beyoglu-bld.gov.tr (Beyoğlu Belediyesi, resmi internet sayfası, 1 Aralık 2006 tarihinde erişilmiştir.)
http://www.beyoglu.gov.tr (Beyoğlu Kaymakamlığı, resmi internet sayfası, 1 Aralık 2006 tarihinde erişilmiştir.)
http://www.ibb.gov.tr (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, resmi internet sayfası, 1 Aralık 2006 tarihinde erişilmiştir.)
http://www.istanbul.gov.tr (İstanbul Kaymakamlığı, resmi internet sayfası, 1 Aralık 2006 tarihinde erişilmiştir.)

Dernek Resmi İnternet Sayfaları

http://www.beyder.org (Beyoğlu Eğlence Yerleri Derneği, resmi internet sayfası, 15 Kasım 2006 tarihinde erişilmiştir.)
http://www.beyoglu.org.tr (Beyoğlu Güzelleştirme Derneği, resmi internet sayfası, 15 Kasım 2006 tarihinde erişilmiştir.)

Güncel İnternet Sayfaları

http://www.beyoglubeyoglu.com (1 Aralık 2006 tarihinde erişilmiştir.)
http://www.beyogluweb.com (1 Aralık 2006 tarihinde erişilmiştir.)
http://www.istanbul.com (1 Aralık 2006 tarihinde erişilmiştir.)
http://www.istiklalcaddesi.net (1 Aralık 2006 tarihinde erişilmiştir.)
http://www.meyhane.com (1 Aralık 2006 tarihinde erişilmiştir.)
http://www.nevizademeyhaneleri.com (1 Aralık 2006 tarihinde erişilmiştir.)
http://www.taksim.com (1 Aralık 2006 tarihinde erişilmiştir.)
http://www.wowturkey.com (1 Aralık 2006 tarihinde erişilmiştir.)

Güncel İnternet Forumları

http://www.sosyomat.com/etiket/istiklal-caddesi
http://www.sosyomat.com/etiket/nevizade
http://www.sosyomat.com/etiket/istanbul
http://www.sosyomat.com/etiket/nevizade

EKLER

EK A-1 İŞLEV ADRES BİLGİLERİ

BEYOĞLU YEME İÇME EĞLENCE İŞLEVLERİ ADRES BİLGİLERİ	
MEKAN ADLARI	ADRES
Eski Yeşil	Abulhakhamit Cad. No:61
20 cc Club	Abdulhakhamit Cad. No:58
Beyoğlu Sanat Evi	Abdullah Sok. No:22/1
Olimpia Live	Acara Sok. No:12
Manhattan	Acara Sok. No:2
Shehla Cafe	Öğüt Sok. No:20/1
Taşplak	Akar Sok.
Kahvedan Cafe	Akarsu Cad. No:50
Jasmine	Akarsu Sok. No:10
Radio Club Bar	Akarsu Sok. No:8–10
Küpeşte Cafe Bar	Aslanyatağı Sok. No:33
Asmalı Meyhane	Asmalı Mescit Cad. No:42/40
Nexus Cafe&Bar	Asmalı Mescit Sok. No:13
Caffe's	Asmalı Mescit Sok. No:32
Lala Biraevi	Sofyalı Sok. No:18/A
Wish Cafe	Sofyalı Sok. No:3/A
Wish Meyhane	Sofyalı Sok. No:3/A
Terra	Tütüncü Çık. No:3
Fıstık Cafe	Şehbender Sok. No:18
Cafe Kino	Sofyalı Sok. No:4/C
Pasific House Cafe&Bar	Sofyalı Sok. No:8
The House Cafe	Sümbül Sok. Tünel No:9/1–2
Refik Restaurant	Sofyalı Sok. No:10
THE Junction PUB	Oteller Sok. No:8
Kum Saati Cafe&Bar	Sofyalı Sok. No:28
Kino Cafe&Bar	Sofyalı Sok. No:4/C
Sofyalı 9	Sofyalı Sok. No:9
Yakup	Asmalımescit Sok. No: 35/37
Sokak Kahvesi Cafe&Bar	Asmalımescit Sok. No:13
Montreal	Asmalımescit Sok. No:17
Cep Sanatevi&Cafe	Asmalımescit Sok. No:41/A
5. Peron Meyhane&Bar	Şehbender Sok. No:5/A
Little Wing	Şeyhbender Sok. No:6/1
Taximus Cafe	Aydede Cad. No:4/1
Gia Cafe&Pub	Aydede Cad. No:12
Kandilli Meyhane	Ayhan Işık Sok. No:6
Cafe Guitar	Ayhan Işık Sok. No: 11/2
Kalem Bar	Ayhan Işık Sok. No: 19
Papirus	Ayhan Işık Sok. No: 5-A
Cafemsi Nargile Cafe	Ayhan Işık Sok. No:11
Cafe'des FEMMES	Ayhan Işık Sok. No:19
Çat kapı	Ayhan Işık Sok. No:7
Seven Bar	Ayhan Işık Sok. No:9
Societe	Ayhan Işık Sok. No:9
Cafe Karınca	Ayhan Işık Sok. No:11
Bir İstanbul Kahvehanesi	Ayhan Işık Sok. No:11/A

Damlalar Türkü Bar	Ayhan Işık Sok. No:11/A
Ritüel Cafe	Ayhan Işık Sok. No:17
Symbol Cafe	Ayhan Işık Sok. No:25–27
Niş Cafe&Bar	Ayhan Işık Sok. No:26
Melekler Kahvesi	Ayhan Işık Sok. No:36
Sıla Türkü Evi	Ayhan Işık Sok. No:6
Deli Mavi Türkü Bar	Ayhan Işık Sok. No:7
Hamam Xtra Club	Bahçeli Hamam Sok. No:3
LAMBO	Nevizade Sok. No:5–15
Krependeki İmroz Meyhane	Nevizade Sok. No:24
Krependeki Kadirin Yeri	Nevizade Sok. No:12/1
Degüstasyon	Sahne Sok. No: 41
Caravan Rock Cafe	Sahne Sok. No: 80
Rota Restaurant	Sahne Sok. No:48
Caravan Rock Bar	Duduodaları Sok. No:30
Tarihi Cumhuriyet Meyhanesi & Fasıl	Sahne Sok. No:47
Vaha Cafe	Sahne Sok. Ali Han
Reval Sanatevi	Balo Sok. No:34
Balo Stage Club&Bar	Balo Sok. No:6
Çınaraltı	Balo Sok. No: 14
The James Joyce (The Irish Pub)	Balo Sok. No: 26
Araf Cafe	Balo Sok. No: 32/5
Çınaraltı Cafe&Bar	Balo Sok. No:14
Papilion Club&Bar	Balo Sok. No:31
Auf	Balo Sok. No: 6
Otantik Cafe&Bar	Balo Sok. No:1
Baraka	Balo Sok. No:1
Nayah Cafe Bar	Balo Sok. No:14/1
Aurapera Bar	Balo Sok. No:24
Rain Bar	Balo Sok. No:24/A
XS Club	Balo Sok. No:32
Check-Up	Balo Sok. No:34
Chillout	Balyoz Sok. No: 17
Chill-Out Hostel cafe	Balyoz Sok. No:19
Maverick Cafe&Bar	Balyoz Sok. No:26
Punto Bar Bistro	Bekar Sok. No:28
British Pub	Bekar Sok. No:16
Baykuş Cafe&Bar	Bekar Sok. No:22
Pia	Bekar Sok. No:6
Afa Sanat Cafe	Bekar Sok. No:7
Düşler Sokağı Cafe	Bekar Sok. No:16/1
Cafe Frappe	Bekar Sok. No:21
Nahıl Dükkan&Kahve	Bekar Sok. No:17
Tello Türkü Evi	Bekar Sok. No:14
Tav Bar	Bekar Sok. No:14
ZIBAR	Bekar Sok. No:14/3
MyMoon Cafe Bar	Bekar Sok. No:18/A
Çardak Şarapevi - Meyhane	Kameriye Sok. No:13
Efuli Cafe & Bar	Büyükparmakkapı Sok. No:24
Krişna Cafe & Bar	Büyükparmakkapı Sok. No:25
Pangea	Büyükparmakkapı Sok. No:8/A
Pen Cafe&Bar&Restaurant	Büyükparmakkapı Sok. No:1/2

Etap Cafe	Büyükparmakkapı Sok. No:28/A
Thales Cafe&Bar	Hasnun Galip Sok. No:5
5 Kuruş Cafe	Büyükparmakkapı Sok. No:11
Cafe Gündüz's	Büyükparmakkapı Sok. No:8
Line	Büyükparmakkapı Sok. No:14a/b
Rıddım Cafe&Bar	Büyükparmakkapı Sok. No:240
Mojo	Büyükparmakkapı Sok. No:25
Asparagaz	Büyükparmakkapı Sok. No:32a
Cafe Piya Kelaynak	Büyükparmakkapı Sok. No:7
Shakespeare Cafe	Büyükparmakkapı Sok. No:9
Cafe Beş Kuruş	Büyükparmakkapı Sok. No:11
Cafe 14 Şubat	Büyükparmakkapı Sok. No:16–1
Hayal Kahvesi	Büyükparmakkapı Sok. No:19
Umut Türkü Evi	Büyükparmakkapı Sok. No:27/A
Tırtıl Cafe	Büyükparmakkapı Sok. No:30
Ekin Zara Türkü Evi	Büyükparmakkapı Sok. No:32/B
Hide Out	Büyükparmakkapı Sok. No:8/2
Şal Bar	Büyükparmakkapı Sok. No:18
Şal Cafe	Büyükparmakkapı Sok. No:18
EOS (Şişe Bar)	Büyükparmakkapı Sok. No:27/1
Pinokyo Cafe&Bar	Büyükparmakkapı Sok. No:30 K:1
Marmara Büfe&Cafe	Büyükparmakkapı Sok. No:6
Smash Bar Club	Büyükparmakkapı Sok. No:8/1
Cafe Klan	Büyükparmakkapı Sok. No:8/3
Klan Bar	Büyükparmakkapı Sok. No:8/3
Ceviz Cafe	Büyükparmakkapı Sok. No:9
Jazz Stop	Büyükparmakkapı Sok. No:9
Tea Lounge	Ceylan Inter Continental
Desir Şarapevi	Cezayir Sok. No:5–7
Balcon Cafe	Cezayir Sok. No:8
Cafe 8	Cezayir Sok. No:8
Cafe Artist	Cezayir Sok. No:4/1
Gitane	Cezayir Sok. No:3
Ma Teo	Cezayir Sok. No:9
Mavi Kum Cafe	Cihangir Cad. No:13
Radika Cafe	Cihangir Cad. No:41–43
Fiore Cafe Patisserie	Yeni Yuva Sok. No:48/A
Andon Pera Cafe&Bar	Sıraselviler Cad. No:89
Taksimetro Cafe	Cumhuriyet Cad. No:18/19
Kimene	Çiçek Pasajı
Mahzen	Çiçek Pasajı
Cafe Mitanni	Çukurluçeşme Sok. No:14
Lapis Bar	Dorint Park Plaza No:23
Şara Cafe & Nargile	Eski Çiçekçi Sok. No:2
Arka Sok. Alternatif Rock Bar	Eski Yeşilçam Sok. No: 36–1
Wine ACADEMY BAR	Faik Paşa Sok. No: 37
Point virgule Cafe&Bar	Cezayir Sok. No:1
L'Celipse	Cezayir Sok. No:2
Le regal	Cezayir Sok. No:3
Artiste Terasse	Cezayir Sok. No:4/9–10
La Chance Cafe&Bar	Cezayir Sok. No:10–8
Cafe A. Mille	Cezayir Sok. No:4/2

A La Folie Bar	Cezayir Sok. No:11
Le Caprice Cafe - Bar	Hayriye Sok. No:16
Cafe Mahzen	Galat Residence Hotel Bankalar Cad.
Urban Cafe	Kartal Sok. No:6/A
Oh La La!	Cezayir Sok.
Vosvos Cafe&Bar	Gazeteci Erol Dernek Sok. No:11/A
Cafe M- Dia	Gazeteci Erol Dernek Sok. No:12
Neyhane	Gazeteci Erol Dernek Sok. No:15/A
Kakule Cafe&Bar	General Yazgan Sok. No:14-A
Badehane Cafe & Bar	General Yazgan Sok. No:5
Nar Pera Cafe&Bar	Gönül Sok. No:31
Carnival	Gönül Sok. No:11–13
Cafe Tango	Gönül Sok. No:20
Adalı Meyhane	Grand Haliç Hotel No:163
Kafika (Kaçırdığınız Filmler Kahvesi)	Bolahenk Sok.No:8–10/B
Jackie's Groove	Hammalbaşı Cad. No:14
Tarihi Victor Levi Şarap Evi	Hammalbaşı Cad. No:12
Yörem Cafe&Bar	Hasnun Galip Sok. No:15/A
Robin Hood Bar	Hasnun Galip Sok. No:23/A
Sini Cafe&Bar	Hasnun Galip Sok. No:27
Havar Türkü Evi	Hasnun Galip Sok. No:27/Z
Yön Türkü Bar	Hasnun Galip Sok. No:29/1
Cansın Red Cafe	Hasnun Galip Sok. No:29/2
Doğa Cafe&Bar	Hasnun Galip Sok. No:5
Jazz Cafe	Hasnun Galip Sok. No:20
Munzur Bar&Cafe	Hasnun Galip Sok. No:21/A
Bohem	Hasnun Galip Sok. No:7
ŞU'BE	Hava Sok. No:10
Barcode	Hava Sok. No:11
Cafe De Pera	Hava Sok. No:17/2
La Terrasse Cafe Bar	Cezayir Sok. No:23/1–2
Cafe Miro's	Cezayir Sok. No:5
Koyu Kahve	Hayriye Cad. No:5/2
Cafe Vena	Hocazade Sok. No:3
Cafe Opera	Hotel Mercure
Orient EXPRESS	Hotel Pera Palas
Pulp (Eski Zürich)	Öğüt Sok. No:11/A
Şerife	İmam Adnan Sok. No:26/1
Özüm Cafe Bar	İmam Adnan Sok. No:26/28
Palyaço Cafe Bar	İmam Adnan Sok. No:30
Life ROOF	İmam Adnan Sok. No:12
Life	İmam Adnan Sok. No:12
MojitoCafe&Bar	İmam Adnan Sok. No:14
Leman Kültür	İmam Adnan Sok. No:20
Eski Beyrut Bar	İmam Adnan Sok. No:28/3
Charıot	İmam Adnan Sok. No:30
Kaktüs	İmam Adnan Sok. No:4
Felix	İmam Adnan Sok. No:14/1
Cane Türkü Evi	İmam Adnan Sok. No:16
Hece	İmam Adnan Sok. No:16/1
Kahve Rengi Cafe ve Nargile Salonu	İmam Adnan Sok. No:17/9
CADDE-İ Kebir	İmam Adnan Sok. No:7

DoRock	İmam Adnan Sok. No:10
Melek	İmam Adnan Sok. No:12
Uçan Ev	İmam Adnan Sok. No:14/4
Life Roof	İmam Adnan Sok. No:14–6
Julien Cafe&Bar&Restaurant	İmam Adnan Sok. No:19
Kahvehane	İmam Adnan Sok. No:21
Sarya Şarapevi	İmam Adnan Sok. No:22
Exit Disco Bar	İmam Adnan Sok. No:24
Mektup Bar	İmam Adnan Sok. No:24
Masal Cafe	İmam Adnan Sok. No:24/2
Cambaz Club	İmam Adnan Sok. No:25
Cambaz Terbiyeli Kaplumbağa Kafe	İmam Adnan Sok. No:25
Cambaz Mahzen	İmam Adnan Sok. No:25
Nota Cafe	İmam Adnan Sok. No:32/1
Shiva Cafe Bar	İmam Adnan Sok. No:9
Zurich Rock Bar (Ekşi Limon)	Öğüt Sok. No:11
Nergiz Türkü Bar	İmam Adnan Sok. No:7
Teras Cafe&Bar	Istiklal Cad. No: 365
Sir Winston Bistro	İstiklal Cad. Fitaş Pasajı No:2
360 İstanbul	İstiklal Cad. Mısır Apt.
Monami	İstiklal Cad. No:186/8
Sefahathane	İstiklal Cad. Atlas Pasajı
Eski Kulis CAFE&BAR	İstiklal Cad. No:290/7
Omayra Cafe	İstiklal Cad. Aznavur Pasajı
Yeşilçam Cafe	İstiklal Cad. No:122/1
Cafe Bunka	Ana Çeşme Sok. No:3
Beyoğlu Pub	İstiklal Cad. No:140/17
Kagi Cafe	İstiklal Cad. No.178/C
Şanzelize	İstiklal Cad. No:220
İstavrit Cafe	İstiklal Cad. No:237
35 mm	İstiklal Cad. No:24/26
Hezarfen Cafe&Bar	İstiklal Cad. No:35
Jübile Cafe	İstiklal Cad. No:6
Crab Cafe & Bar	İstiklal Cad. No:107/2
RUSH	İstiklal Cad. No:179
Mado Cafe	İstiklal Cad. No:186/2
Mephisto Cafe	İstiklal Cad. No:197
İmren Cafe	İstiklal Cad. No:210
The North Shield-Beyoğlu Fitaş	İstiklal Cad. No:24–26
Barcelona	İstiklal Cad. No:246
Neo Classic	İstiklal Cad. No:251/2
Rio Bravo	İstiklal Cad. No:303
Gino Margarino	İstiklal Cad. No:316
Sel Cafe	İstiklal Cad. No:317
Tramvay	İstiklal Cad. No:346
Biracı	İstiklal Cad. No:365
M&N Bar & Brasserie	İstiklal Cad. No:74
Roumelie Cafe	İstiklal Cad. No:88
Zindan	İstiklal Cad. No:13
Blue Cat	İstiklal Cad. Richmond Oteli
Passage Bar	İstiklal Cad. Rumeli Han
K.V	İstiklal Cad. Tünel

Gloria Jeans	İstiklal Cad. No:17
Monalisa Cafe	İstiklal Cad. No:88/1
Dorian Bar	Turnacıbaşı - Kartal Sok. No:5
Cafe Lay	Jurnal Sok. No:6
Cep Sanat	Jurnal Sok. No:2
Kallavi 20	Kallavi Sok. No:20
Perla Kallavi Nargile Cafe	Kallavi Sok. No:2
Beyoğlu Gallavi Restaurant	Kallavi Sok. No:20
AsmaAltı Cafe&Bar	Kalyoncu Kulluk Cad. No:37/1
Nihayet American Bar	Kalyoncu Kulluk Cad. No:57
Tarihi Pano Şarapevi	Kalyoncu Kulluk Cad. No:4
Gelde İçme Meyhanesi	Kalyoncu Kulluk Cad. No:62
Mest Cafe Bar	Kamerya Sok. No:2/8
She-va	Ekrem Tur Sok. No:5/7
Süheyla	Kalyoncukulluk Cad. No 45
Sahibinin Sesi Mrk.	Kalyoncukulluk Cad. No:33
Arasta Bar & Restaurant	Kameriye Sok. No:11
Sok. Biraevi	Kameriye Sok. No:24
Kameriye Cafe-Bar	Kameriye Sok. No:26
Mitanni	Çukurluçeşme Sok. No:14
Azeyn Cafe	Tel Sok. No:26/1
Hayri Usta Teras Kafeterya	Çukurluçeşme Sok. No:3
Arjin Cafe	Tel Sok. No:28
Arjin Nargile Cafe	Tel Sok. No:28
Zade Cafe	Çukurluçeşme Sok. No:18
Mihrimah Sultan	Kumbaracı Yokuşu No:145
Deep	Kurabiye Sok. No: 2
Kallavi	Kurabiye Sok. No:16
Cafe Tantuni	Kurabiye Sok. No:20
Mutasyon Cafe&Bar	İpek Sok. No:18/A
Cafe Şevin	Küçükparmakkapı Sok. No:46
Şevin Nargile Cafe	Küçükparmakkapı Sok. No:46
Asterix	İpek Sok.No:25
Saz Cafe	İpek Sok. No:23
Çalıntı Bar	İpek Sok. No:27/3–4
Cafe Peri Petite	Küçükparmakkapı Sok. No:34
Peripetie Bistro	Küçükparmakkapı Sok. No:34
Kafeka Nargile Cafe	Küçükparmakkapı Sok. No:6
Face Cafe	Küçükparmakkapı Sok. No:8
Viva Cafe	Küçükparmakkapı Sok. No:8
Cafe Pi	Sinek Çıkmazı No:13
İpekyolu BAR	Lamartin Cad. No:26
Caracol Club	Lamartin Cad. No:14
Dulcinea	Meselik Sok. No:20
Soho	Meşelik Sok. No:14
Cafe Park	Meşrutiyet Cad. No:149
Spartacus Cafe&Nargile	Meşrutiyet Cad. No:15/2
Hazzo Pulo Restaurant & Şarapevi	Meşrutiyet Cad. No:75
Mison	Mis Sok. No:10
Hangi Bar	Mis Sok. No:11/1
Plus	Mis Sok. No:11a
Bir Kahve	Mis Sok. No:6/1

Adalı Cafe&Bar	Mis Sok. No:17/A
Nero	Mis Sok. No:18 - A
Cafe Cream'mm Bar	Mis Sok. No:23
Abdulcabbar Bar	Mis Sok. No:11/A
Bi Melek Cafe	Mis Sok. No:12/2
Purple Club	Mis Sok. No:20
Demir Cafe	Mis Sok. No:20
Sok. Kahvesi	Mis Sok. No:25/A
BirKahve	Mis Sok. No:6/2
Fermantasyon	Mis Sok. No:9
Mismina Cafe&Bar	Mis Sok. No:13 / 1
Switch	Muammer Karaca Sok. No:3
Trı Bunal	Muammer Karaca Sok. No:3
Refika	Müeyyet Sok. No:11
Lokal	Müeyyet Sok. No:9
Kameriye 3.Kat Club	Kameriye Sok. No:26
İstanbul Kısa Filmciler Derneği Lokali	Kameriye Sok. No:26/4–5–6
Demgah	Nevizade Sok. No:18
Şahika Berjer	Nevizade Sok. No:17
Şahika Lunch	Nevizade Sok. No:17
Şahika Teras	Nevizade Sok. No:17
Boncuk	Nevizade Sok. No:19
İmroz	Nevizade Sok. No:24
Adresse Bar	Nevizade Sok. No:30/32
Alem Restaurant	Nevizade Sok. No:8
Akdeniz Bar	Nevizade Sok. No:25
Gideros Pub&Bar	Nevizade Sok.
Vera Cafe & Bar	Nevizade Sok. No:1/3
Keyif Restaurant	Nevizade Sok. No:14–16
Şahika Meyhane	Nevizade Sok. No:17
Şahika Pub	Nevizade Sok. No:17
Gölge'de Kahve	Olivia Sok. No:21
Sefa Nargile	Olivia Sok. No:7
Galata Bar	Orhan Apaydın Sok. No:11
Galata O	Orhan Apaydın Sok. No:11
Çatı	Orhan Apaydın Sok. No:20/7
Kraft Cafe&Bar	Öğüt Sok. No:2/1
Pera Flyinn	Rumeli Han No:88
Pines (fal kafe)	Sadri Alışık Sok. No:21/1
Yeni Vera Bar	Sahne Sok. No:40
Beso	Sahne Sok. No:52
Cumhuriyet Meyhanesi	Sahne Sok. No:47
Oduncu Şarapevi & Restaurant	Sahne Sok. No:11
Özgün Bira Evi	Sahne Sok. No:19
Secret Club	Saka Salim Çıkmazı No: 3
Cafe Turco	Saka Salim Çıkmazı No:1
Sugar Club Cafe	Sakasalim Çıkmazı No: 7
Seksek Cafe&Bar	Sakızağacı Cad. No:19
Studio Live	Sakızağacı Cad. No:1
The Beatles Cafe	Sakızağacı Cad. No: 25/1–2
Kahve Vazgal	Sakızağacı Cad. No: 25/1
Neragatsi	Sakızağacı Cad. No: 3/1

Club Karaborsa	Sakızağacı Cad. No:3
Cadı Cafesi	Sakızağacı Cad. No:16
Naregatsi Art Gallery & Cafe	Sakızağacı Cad. No:3
Aziza Bar	Sakızağacı Cad. No:31
Beyoğlu Asude Cafe	Sakızağacı Cad. No:12
Rocinante Cafe	Sakızağacı Cad. No:6
Seyvan Cafe Pub	Sakızağacı Cad. No:6/A
Gökyüzü Cafe	Sakızağacı Cad. No:19
Riddim Bar	Sıraselviler Cad. No:69/1
Exen Bar	Sıraselviler Cad. 103/6
Ayshaa	Sıraselviler Cad. 67/1
Keyifli Nargile Cafe	Billurcu Sok. No:18/A
Çiçek BAR (Arif'in Yeri)	Billurcu Sok. No:25
Bariyer	Sıraselviler Cad. No: 69
DNA Live	Sıraselviler Cad. No:69/1–3
Bar-O-Metre	Sıraselviler Cad. No:77
Andon	Sıraselviler Cad. No:89
As Marmara Kafeterya	Sıraselviler Cad. No:18
Heaven	Sıraselviler Cad. No:19/a
Roma Cafe&Bar	Sıraselviler Cad. No: 64/A
İsminar	Arslanyatağı Sok. No:5
Roxy	Aslanyatağı Sok. No:1–3
Cafe Liman Rest. & Bar	Hocazade Sok. No:19
Bariyer Cafe Bar	Sıraselviler Cad. No.69
Defne Cafe	Sıraselviler Cad. No:152/1
Turuncu Cafe Pub	Sıraselviler Cad. No:38–40
Turuncu Cafe Pub	Sıraselviler Cad. No:38–40
Taxim Garage	Sıraselviler Cad. No:62/2
Eskici Cafe&Bar - Teras	Sıraselviler Cad. No:62/3–4–5
Yaga Cafe&Bar	Sıraselviler Cad. No:67/1
Taksim Sanat Evi	Sıraselviler Cad. No:69/1
Kemancı	Sıraselviler Cad. No:69/1–3
G-Box Cafe	Sıraselviler Cad. No:77
Erciyes Kitabevi ve Cafe	Sıraselviler Cad. No:88/2
Paradox	Sofyalı Sok. No:11
Peradox	Sofyalı Sok. No:11
Çiço Cafe&Bar	Süslü Saksı sok. No:14–18
Tangojean Bar	Süslü Saksı Sok. No:14–18
Başak Cafe	Süslü Saksı Sok. No:10/A
Yak Cafe Bar	Süslü Saksı Sok. No:13
Şiirci Cafe&Bar	Süslü Saksı Sok. No:22
Babylon	Şehbender Sok. No:3
The Doors	Şehit Muhtar Cad. No:69/A
TT'S	Şehit Muhtar Cad. No:2
Canbaz Bar	Hacı Ahmet Sok. No:2/2
Baroque	Öğüt Sok. No:6
Cafe İşte	Süslü Saksı Sok. No:9/A
Canbaz Cafe	Hacı Ahmet Sok. No:2/2
Beyoğlu Pikap	Öğüt Sok. No:6/1
Indigo	Akarsu Sok. No:1–2–4-5
Orta Kahve	Tel Sok. No:4
Nupera	Meşrutiyet Cad. No: 147

Bronx Club	Terkos Çıkmazı No:8/1
Club Dogzstar	Tosbağa Sok. No:22
Dogzstar	Tosbağa Sok. No:22
Ara Cafe	Tosbağa Sok. No: 8/A
Old City	Turnacıbaşı Sok. No:5/5
Ye Ye Cafe	Turnacıbaşı Sok. No:6
Cafe ye ye	Turnacıbaşı Sok. No:6
Cafe Bi Dünya	Turnacıbaşı Sok. No:14/1
KV cafe	Tünel Geçidi No:10
Kaffee Haus	Tünel Meydanı No:4
Gramofon	Tünel Meydanı No:3
Kafka	Yeni Çarşı Cad. No:26/1
Halki Beyoğlu	Yeni Çarşı Cad. No:98
Taximum	Yeni Çarşı Cad. No:26
Harman 45'lik Bar	Yeni Çarşı Cad. No:60
T&T Taxim Trend	Yeşilçam Sok. No:34
Pendor Cafe&Bar	Yeşilçam Sok. No:26/3
Rh Positive	Yeşilçam Sok. No:36
Angelous	Zambak Sok. No:8
Fado Irish Cafe&Bar	Zambak Sok. No:6

BEYOĞLU KÜLTÜR&SANAT	
MEKAN ADLARI	ADRES
Türkan Gündoğdular Sanat Odası	Asmalımescit Mah. No:13/2
Cep Sanat Galerisi	Asmalımescit Sok. No:40
Aziz Nesin Sahnesi	Atatürk Kültür Merkezi
Akm Büyük Salon	Atatürk Kültür Merkezi
Ifsak Istanbul Fotoraf ve Sinema Amatörleri Dernegi	Ayhan Isik Sok. No:34/2
Ruhi Su Kültür Merkezi	Ayhan Isik Sok. No:34/1
Cine Majestic	Ayhan Işık Sok. No:10
Bahri Genç Atölyesi	Şimşir Sok. No:16/3
Beyoğlu Akademi İstanbul	Hamam Sok. No:3/5
Cihangir Sanat Galerisi	Defterdar Yokuşu No:94/1
Yeni Melek Gösteri Merkezi	Gazeteci Erol Dernek Sok. No:13
Bilyay Vakfi	Hasnun Galip Sok. No:4/6
Galerie D'Art	Hayriye Cad. No:16/2
Düsün Sahnesi	İmam Adnan Sok. No:10
Yeşilçam Sineması	İmam Adnan Sok. No:10
Atatürk Kültür Merkezi	Gümüssuyu Cad.
Sadri Alisik Tiyatrosu	İstiklal Cad.No:209
Kültür ve Sanat Için Vakif Tiyatro Sahnesi	Bekar Sok. No:14
Bilsak Tiyatro Atölyesi	İstiklal Cad. Beyoglu Sinemasi Pasaji
Japon Kültür Ve Enformasyon Merkezi	Anaçesme Sok. Japon Plaza No:3
Ortaoyuncular Sahnesi	İstiklal Cad. No:140/90
Muammer Karaca Tiyatrosu	Muammer Karaca Çikmazi No:3
Istanbul Kültür ve Sanat Merkezi	İstiklal Cad. No:146
Aksanat	İstiklal Cad. No:16
Borusan Kültür Sanat Merkezi	İstiklal Cad. No:421
Arkadas Kültür Merkezi	İstiklal Cad. No:77
Fransiz Kültür Merkezi	İstiklal Cad. No:8
Piya Kültürevi	İstiklal Cad. Olivya Han Geçiti

H.I.T Kültür Merkezi	Sadri Alisik Sok. No: 24
Insancil Atölyesi	Tel Sok. No: 20/4
Mezopotamya Kültür Merkezi	İstiklal Cad. No:373
Beyoğlu Beyoğlu	İstiklal Cad. No:140
Beyoğlu Pera	İstiklal Cad. No:140
Beyoğlu Alkazar	İstiklal Cad. No:179
Beyoğlu Atlas	İstiklal Cad. No:209
Beyoğlu Afm Fitaş	İstiklal Cad. No:24/26
Beyoğlu Lale	İstiklal Cad. No:85
Beyoğlu Turkish Art Store	İstiklal Cad. No:388/1
Eren sanat Galerisi	Turnacıbaşı Sok. No:14/A
Kemal Aslan Atölyesi	Küçükparmakkapı Sok. No:25
Italyan Kültür Merkezi	Mesrutiyet Cad. No:161
Atatürk Kitapliği	Mete Cad. No:45
Nilgün Tüzüntürk Atölyesi	Orhan Adlı Apaydın Sok. No:31–33
Tarik Zafer Tunaya Kültür Merkezi	Sahkulu Bostan Sok. No:8
Babylon	Sehbender Sok. No:3
Pera Güzel Sanatlar	Billurcu Sok. No:14
Nazim Hikmet Vakfi Kültür Merkezi	Sıraselviler Cad. No:48
Devlet Tiyatrosu Taksim Sahnesi	Sıraselviler Cad. No:37
Bilsak Bilim Sanat Kültür Kurumu	Sıraselviler Soganci Sok. No:7
Orhan Veli Siir Evi	Süslüsaksı Sok. No:12
Evrensel Kültür Merkezi	Alhatun Sok. No:27/7
Cervantes Enstitüsü	Zambak Sok. No:33
Yapi Kredi Kültür ve Sanat Yayincilik	İstiklal Cad. No:285
Beyoğlu Sinepop	Yeşilçam Sok. No:21
Beyoğlu Emek	Yeşilçam Sok. No:5
Açık Sahne	
Ada Yayınları	
Ağustos Kültür Merkezi	
Akademi İstanbul	
Akademiler Sanat Merkezi	
Akaşa Yayın Ve Dağıtım	
Ali Poyrazoğlu Tiyatrosu	
Alman Arkeoloji Enstitüsü Kütüphanesi	
Alman Kültür Merkezi	
Alman Kültür Merkezi Kütüphanesi	
Amerikan Kültür	
Anadolu Sanat Ve Yayıncılık	
Apel Sanat Galerisi	
Arkeoloji Ve Sanat Yayınları	
Asım Bezirci Kitaplığı	
Askeri Müze	
Asmalımescit Sanat Galerisi	
Atatürk Kitaplığı	
Atatürk Kültür Merkezi	
Aynalı Kavak Kasrı Müzesi	
Ayşe Ercüment Kalmık Vakfı	
B Kitabevi	
Baraka	
Beyoğlu Belediyesi Sergi Salonu	
Beyoğlu Sanat Evi	

Beyoğlu Sanat Kitabevi	
Bilsak Kültür Merkezi	
Bilsak Tiyatro Atölyesi	
Bilyay Vakfı	
Bizim Tiyatro	
Bulunmaz Kültür Merkezi	
Cemal Reşit Rey	
Çamlıköşk Müzesi	
Delta Kitabevi	
Denizcilik Müzesi	
Divan Edebiyatı Müzesi	
Doğançay Müzesi	
Dostlar Tiyatrosu	
Ekolsanat Galerısı	
Eller Sanat Galerisi	
Eren Sanat Galerisi	
Fotoğrafevi - Fuji Film	
Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi	
Fransız Kültür Merkezi	
Fransız Kültür Merkezi Kütüphanesi	
Fransız, İspanyol, İtalyan Kitabevi	
Galatasaray Müzesi	
Galatea Sanat Galerisi	
Galeri Art Intercultura	
Galeri Çerçeve	
Galeri Kocamemi	
Galeri Md	
Galeri Remzi	
Garanti Bankası Sanat Galerisi	
Hakan Sanat Galerisi	
Harbiye Kültür Merkezi	
Harbiye Muhsin Ertuğrul Sahnesi	
Hil Yayınları	
Hollanda Tarih Ve Arkeoloji Enstitüsü Kütüphanesi	
İfsak Gösteri Salonu	
İleri Gözetleme Kültür Ve Sanat Evi	
İngiliz Kültür	
İspanyol Kültür Merkezi	
İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Galerisi	
İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası	
İstanbul Devlet Tiyatrosu	
İstanbul Kültür Ve Sanat Vakfı	
İstanbul Kütüphanecilik Ve Kitapçılık	
İstanbul Sanat Merkezi	
İstanbul Sanayi Odası Kütüphanesi	
İş Bankası Parmakkapı Sanat Galerisi	
İtalyan Kültür Merkezi Kütüphanesi	
Karaca Tiyatrosu	
Kenter Tiyatrosu	
Kıyı Yayınları	
Kitabı Mukaddes	
Koleksiyon Sanat Galerisi	

Kumpanya Sahnesi (İstanbul Sanat Merkezi)	
Kuzey Yıldızı Kültür Ve Spor Merkezi	
Lajetee Akademililer Sanat Merkezi	
Lütfü Kırdar Sergi Salonu	
Mavi Bulut Yayınları	
Maya Plastik Sanat Merkezi	
Milli Saraylar İhtisas Kütüphanesi	
Mimar Sinan Üniversitesi Kütüphanesi	
Müzikoloji Derneği Kütüphanesi	
Oda Yayınları	
Ogzala	
Opera Sanat Galerisi	
Orta Oyuncular	
Osmanlı Bankası Sergi Salonu	
Otantik House	
Oyuncular	
Pandora Kitabevi	
Parmakkapı İş Sanat Galerisi	
Pera Orient Kitabevi	
Pera Sanat	
Pera Sanatevi	
Rahmi Koç Endüstri Müzesi	
Rıfat Ilgaz Kültür Merkezi	
Robinson Crouse	
Simurg Kitabevi	
Taksim Sanat Galerisi	
Taranta Babu Kültür Merkezi	
Taş Kitapçılık Yayıncılık	
Temir Yayıncılık	
Teo Art Galery	
Toplumsal Araştırmalar Kültür Ve Sanat Vakfı	
Turizm Geliştirme Ve Eğitim Vakfı Kütüphanesi	
Türk Alman Kitabevi	
Türkiye Anıt Çevre Turizm Değerlerini Koruma Vakfı	
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası Kütüphanesi	
Tüyap Sergi Sarayı	
Urart Sanat Galerisi	
Uzakdoğu Kültür Merkezi	
Ümit Yaşar Sanat Galerisi	
Ürün Sanat Galerisi	
Vakko Sanat Galerisi	
Vedat Nedim Tör Müzesi	
Yapı Kredi Beyoğlu Sanat Galerisi	
Yapı Kredi Kazım Taşkent Sanat Galerisi	
Yapı Kredi Kültür Merkezi	
Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi	
Yapı Kredi Yayınları	
Yaşayan Mumya Sanat Evi	

BEYOĞLU ALIŞVERİŞ	
MEKAN ADLARI	ADRES
76 Kitabevi	Meşrutiyet Cad. No:18

Abbate	Büyükparmakkapı Sok. No.105/1
Açelya Çiçekçilik	Gönül Sok. No:38/4
Adapazarı Tavukçusu	Sahne Sok. No:27
Adidas Beyoğlu	Gönül Sok. No:354
Adil Işık Hazır Giyim	Emir Nevruz Sok. No:1/11
Ambar	Kallavi Sok. No:12
Ambar Ekolojik ve Doğal Ürünler	Kallavi Sok. No:12
Angel Silver Gift Shop	Halep Pasajı No:140/89
Anna C.	Süslü Saksı Sok. No:12
Arsenal	İstiklal Cad. No:147
Aslı Çiçeklik	Kamerya Sok. No:5
Astel	Sahne Sok. No:21
Astel GSM Center	Sahne Sok. No:21
Atak Giyim	İstiklal Cad. No:272–274
Avantgardeast	İstiklal Cad. No:230/12
Avantgardeast Retro	Suriye Pasajı
Avea İletişim Hizmetleri	İstiklal Cad. No:264
Ayşe Deniz Başaran - Designer	İstiklal Cad. No:230/1
Bag Shop	İstiklal Cad. No:14
Balo Kırtasiye	Balo Sok. No:5
bambi Ayakkabı	Turnacıbaşı Sok. No:3
Barış Kitabevi	Meşrutiyet Cad. No:18/31
Bedestan Antique	Meşrutiyet Cad. Avrupa Pasajı
Berrak Işık & Elektrik	Gazeteci Erol Dernek Sok. No:3/B
Berry Spor Giyim	İstiklal Cad. No:251/11
Beta Ayakkabı	İstiklal Cad. No:69/1
Beyoğlu Ada Kültür	Orhan Apaydın Sok. No:20
Beyoğlu Cosmo Life	İstiklal Cad. No:251/253
Beyoğlu Kitabevi	İstiklal Cad. No:388/C
Biberoğlu Unlu Mamüller	Sadri Alışık Sok. No:7
Birak Telsim Shop	İstiklal Cad. No:191
Birgül Şen Collection	Lamartin Cad. No:44
Birim Çerez ve Tekel Evi	Aydede Cad. No:9
Blue System	İstiklal Cad. No:167–169
Bota Ayakkabıcılık Deri Kösele	İstiklal Cad. No:388/2
Broy Kitabevi - Eski Dergisi	Mis Sok. No:17/1
Burcum Bijuteri	Sahne Sok. No:19/10
Can Elektirik	Sofyalı Sok. No:4/A
Cengiz İletişim	Meşrutiyet Cad. No:29
Ceramic House	İstiklal Cad. No:212-A/2–3
Cerci Fashion	İstiklal Cad. No:318
Chinka	Şehitmuhtar Cad. No:21/1
Colins & Loft	İstiklal Cad. No:109
Collezione	
Corner Müzik Hediyelik	İstiklal Cad. No:192
Coşkun Kasap	Sahne Sok. No:32
Coşkun Kundura	Kurabiye Sok. Marmara Han No:17
D&R	İstiklal Cad. No:131–133
DE-DO Çanta	Şehit Muhtar Cad. No:9
Deep Box Fashion	İstiklal Cad. No:11
Defne Doğal Ürünler Dükkanı	Sofyalı Sok. N:4/B
Degas Hazır Giyim Mağazaları	İstiklal Cad. No:386

Dem Saat	İstiklal Cad No:1-A/7
Deriko Deri Mamulleri	La Martin Cad. No:22/1
Derpa	İstiklal Cad. No:214
Desir Şarküteri	Cezayir Çıkmazı No:5–7
Diesel	İstiklal Cad. No:155
Dost & Gold Kuyumcu	Duduodaları Sok. No:3
Düğme	İstiklal Cad. No:30
Ece Çiçek Galerisi	Sıraselviler Cad. No:60
Ekim Saat - Watchmaker Leder Batery To Restore	İstiklal Cad. No:6
EKO_66 Yakıt Tasarruf Cihazları	Kallavi Sok. No:30/1
Emin Süet	Kallavi Sok. No:24
Eray Gümüş - Hediyelik	İstiklal Cad. Aslıhan Pasajı
Erciyes Elektrik	Meşrutiyet Cad. No:18/23
Eren Kitap ve Yayıncılık	Sofyalı Sok. No:34
Erten Ayakkabıcılık	Hava Sok. No:6/A
Ex-Future Fashion	İstiklal Cad. No:212/10
Ferit giyim	
Final Tekstil	Örs Pasajı No:253/251
Fotis Çiçek Evi	İstiklal Cad. No:382
Franko Martini	
Freedom Sports	Yeniçarşı Cad. No:56
Function	İstiklal Cad. No:255
Funda Mağazası	İstiklal Cad. No:163
Galatasaray Fan Shop	Büyükparmakkapı Sok. No:10/1
Galatasaray Kasabı	Sadri Alışık Sok. No:12
Galatasaray Kırtasiye	Meşrutiyet Cad. No:21
Galatasaray Optik & Saat	Meşrutiyet Cad. No:25
Gode	İstiklal Cad. No:49
Gutan Ayakkabı	İstiklal Cad. No:199
Gül Exporte	İstiklal Cad. No:256
Gülaydın Kuyumcusu	İstiklal Cad. No:175
Gülhan Hediyelik Eşya	Sahne Sok. No:16/20
Gülizar Butik	Meşrutiyet Cad. No:16/9
Güncan Spor Giyim	İmam Adnan Sok. No:3/B
Güven Elektrik	Topçekenler Sok. No:6
Hacı Resul Kumaş Mağazası	İstiklal Cad. No:250/252
Halki Beyoğlu Toptancı	Yeniçarşı Cad. No:98
Hasan Varol	İstiklal cad. No:251–253/1
Havai Lostra Salonu	Ağa Camii Sok. No:27/1
Hep Yek	Turnacıbaşı Sok. No:23/9–10
Hera Deri Ürünleri	İstiklal Cad. No:222/44
Homer Kitabevi	Yeniçarşı Cad. No:28/A
Info Music	Galip Dede Cad. No:57
İF (İstanbul Fashion)	Vakıf Gökçek Pasajı No:6/A
İlke Kundura	İstiklal Cad. No:376
İmren GSM Center	İstiklal Cad. No:210
İmren Kitabevi&Cafe	İstiklal Cad. No:210
İmren Tekel Bayii (sayısal bayii)	İstiklal Cad. No:210
İnal Tekstil	İstiklal Cad. No:251/12
İpek Mağazası	İstiklal Cad. No:230/7–8
İstavrit Kitabevi	İstiklal Cad. No:237
İstiklal İletişim (Avea Yetkili Satış Noktası)	İstiklal Cad. No:207/2

İstiklal Kitabevi	İstiklal Cad. No:79–81
İyigün Oyuncak	İstiklal Cad. No:415
JokerStore Müzik Aletleri	Tunacıbaşı Sok. No:12/4–5
Karaca Kitabevi	Meşrutiyet Cad. No:18–55/A
Karma Imagine	İstiklal Cad. No:140/94
Kayhan Gıda	Duduodaları Sok. No:30/21
Kemal Tanca	Örs İş Merkezi No:5
Kifidis	İstiklal Cad. No:304/A
Köşem Gıda	Asmalımescit Sok. No:25
Kristal İş Züccaciye	Sahne Sok. No:26
Kurgu Kitabevi	Meşrutiyet Cad. No:18
Kuşam Kundura	İstiklal Cad. No:248
Lacoste	İstiklal Cad. No:19/1
Lamelif Shaf	Çukurluçeşme Sok. No:12
Lara Export	Şehit Muhtar Cad. No:14/A
Levent Büfe	Meşrutiyet Cad. No:39
Levi's	İstiklal Cad. No:115
Lion Giyim Triko ve Tekstil	İstiklal Cad. No:216–218
Little Big	İstiklal Cad. No:137
Mahmut Shoe Shop	İstiklal Cad. No:43
Malatya Pazarı	İstikla Cad. No:375
Mandala Müzik	Meşrutiyet Cad. No:18/17
Manolya Aktariye - Kuruyemiş	Duduoğulları Sok. No:32
Manolya Aktariye - Kuruyemiş	Duduoğulları Sok. No:32
Marchila Çanta (Binici Saraciye)	Şehit Muhtar Cad. No: 8/1
Margarit's Butik	Sıraselviler Cad. No:158
Masal Gümüş Takı	İstiklal Cad. No:214/2
Mavi Jeans	İstiklal Cad. No:117
Mavi Kum Kitap	Cihangir Cad. No:13
Mavi Müzik Gümüş Bujiteri	İstiklal Cad. No:364
Mayko	Turnacıbaşı Sok. No:7
Megavizyon	
Megavizyon	
Melek Büfe	Sıraselviler Cad. No:74
Melissa Kordon	Meşrutiyet Cad. No:18
Menekşe İç Giyim	Meşrutiyet Cad. No:18/26–27
Mephisto Kitabevi	İstiklal Cad. No:197
Mete Collection	İstiklal Cad. No:278
Metro Kitabevi	İstiklal Cad. No:513
Mink Deri Kürk	İstiklal Cad. No:350
Müzik Aletleri.com	Mis Sok. No:6
My Shop	İstiklal Cad. No:212/12
My Shop	İstiklal Cad. No:212/12
N & B Collection	İstiklal Cad. No:41
Nahıl İkinci El Giyim	Bekar Sok. No:17
Nebil Collection	Yeniçarşı Cad. No:34/A
Nike	İstiklal Cad. No:181–185
Objets d' Art	Cezayir Sok. No:2
One Way	İstiklal Cad. No:10
Osep Tuhafiye	İstiklal Cad. No:149
Osman & Şeref	İstiklal Cad. No:11
Öğerler Et ve Et Mamulleri	Sofyalı Sok. No:4

Öncü İletişim	İmam Adnan Sok. No:2
Önder Kitabevi	Meşrutiyet Cad. No:18
Öz Özel Züccaciye	Sahne Sok. No:3/1
Pasha Gift Shop	Sahne Sok. No:6
Paşa Hediyelik	Meşrutiyet Cad. No:16/3
Paşabahçe Mağazaları	İstiklal Cad. No:314
Pera Çanta	İstiklal Cad. No:9
Pera Hediyelik Eşya	İstiklal Cad. No:212
Pera Müzik	İstiklal Cad. No:216
Picasso Ayakkabı	İstiklal Cad. No:120/4
Polat Meşrubat	Büyük Bayram Sok. No:15
Prestij Kumaş	Hava Sok. No:6
Pulp Club	İstiklal Cad. No:42
Puma	İstiklal Cad. No:247/249
Radika Video Kulüp	Cihangir Cad. No:41–43
Radika Video Kulüp	Cihangir Cad. No:41–43
Ram-Ses Müzik Atölyesi	İstiklal Cad. No:212/6
Raven	İstiklal Cad. No:207/24
Red Hot	İstiklal Cad. No:207/20
Rodi Jeans	İstiklal Cad. No:34
Roll	Turnacıbaşı Sok. No:23/1
Sabuncakis Çiçekçilik	Emir Nevruz Sok. No:10/1
Safir Mücevherat	İstiklal Cad. No:37
Saray Çorap ve İç Giyim	İstiklal Cad. No:177
Sel Kasetçilik	İstiklal Cad. No:317
Selam Şekerleme - Kuruyemiş	Şehit Muhtar Cad. No:47
Selvi Mağazası	İstiklal Cad. No:113
Sema Parfümeri Deposu	Meşrutiyet Cad. No:18
Semra Hediyelik	Meşrutiyet Cad. No:12
Senin Ciğer ve Tavuk Pazarları	Sahne Sok. No: 46
Sercan Butik	İstiklal Cad. No:356/1
Seven Hill	İstiklal Cad. No:1/11
Seventy	İstiklal Cad. No:204
Sezer Giyim	İstiklal Cad. No:368
Sinem Kitabevi	İstiklal Cad. No:114
Sky Music & Kitap Center	İstiklal Cad. No:62
Sportland	İstiklal Cad. No:189
Stage	İstiklal Cad. No:348/4
Style	Dereboyu Cad. No:1
Swatch Store	İstiklal Cad. No:21–23
Şafak Gsm Center	İstiklal Cad. No:216–218
Şan Müzik	Şahdeğirmeni Sok. No:3
Şemsi Giyim	İstiklal Cad. No:272
Şena Free Gift Shop	Billurcu Sok. No:19
Şirin Shop	İstiklal Cad. No:209
Şok Giyim	İstiklal Cad. No:224
T - Design Jewellery	Sahne Sok. No:22
Tatbak Kuruyemiş	İstiklal Cad. No:387
Taxim Shop - Aydede Cad.	Aydede Cad. No:11/A
Taxim Shop - Şehit Muhtar	Şehit Muhtar Cad. No:2/1
Teknosel	İstiklal Cad. No:251/253
Tezgah Kitabevi	Yeniçarşı Cad. No:36/A

Treize	Cezayir Sok. No: 13/1
TT & TIM İletişim Hizmetleri	İstiklal Cad. No:264
Turkuaz Kitapçılık ve Yayıncılık	Emir Nevruz Sok. No:12
Uğur Böceği Otantik Giysiler	Emir Nevruz Sok. No:8
Volkan Ses-Işık Sistemleri	Sıraselviler Cad. No:84–86/2
Volser Kitabevi	İstiklal Cad. No:13/14
Yaprak Uluslararası Çiçekçilik	Tarit Sok. No:6
Yaşam Kitabevi	Meşrutiyet Cad. No:18/7
Yeni Beyoğlu	
Yeşilçam Tekel	Ayhan Işık Sok. No:18
Yıldız Seramik	Duduodaları Sok. No:6
Yok Yok Tekel Bayii	Kameriye Sok. No:22
Young Sport	İstiklal Cad. No:193
Zebra Collection	İstiklal Cad. No:254
Zeropoint	İstiklal Cad. No:202
Zeynel Kuyumculuk	İstiklal Cad. No:157

BEYOĞLU OTELLER	
MEKAN ADLARI	ADRES
GreenPark Hotel	Abdülhak Hamit Cad. No:50
Golden Age 2 Hotel	Abdülhak Hamit Cad. No:60
Feronya Hotel	Abdülhak Hamit Cad. No:70–72
Ceylan Inter-Continental	Asker Ocağı Cad. No:1
Konak Hotel	Nispet Sok. No:9
Divan Oteli	Cumhuriyet Cad. No:2
Richmond Hotel	İstiklal Cad. No:445
Lamartine Hotel	Lamartine Cad. No:25
Lion Hotel	Lamartine Cad. No:5
Elan Hotel	Meşrutiyet Cad. No:213
Hotel Monopol	Meşrutiyet Cad. No:223
Troya Hotel	Meşrutiyet Cad. No:223
Emperyal Hotel	Meşrutiyet Cad. No:38
Grace Hotel	Meşrutiyet Cad. No:38
Libko Hotel	Meşrutiyet Cad. No:95
Pera Palas	Meşrutiyet Cad. No:98/100
Pulmann Etap İstanbul	Meşrutiyet Cad.
Aygün Otel	Op. Raif Bey Sok. No:40
The Madison Hotel	Receppaşa Cad. No:40
Crystal Hotel	Receppaşa Cad. No:9
Bale Hotel	Refik Saydam Cad. No:312
Keban Hotel	Sıraselviler Cad. No:51/A
Vardar Palace Hotel	Sıraselviler Cad. No:54
Hotel Yakut	Sıraselviler Cad. No:75
Savoy Hotel	Sıraserviler Cad. No:29
Dilson Hotel	Sıraserviler Cad. No:49
İstanbul Kervansaray Hotel	Şehit Muhtar Cad. No:61
The Marmara	Taksim Meydanı
Euro Plaza	Tarlabaşı Bulvarı No:3
Cartoon Hotel	Tarlabaşı Bulvarı No:38
Hyatt Regency Hotel	Taşkışla Cad.
Nippon Hotel	Topçu Cad. No:10

Golden Age 1 Hotel	Topçu Cad. No:22
Taksim Park Plaza	Topçu Cad. No:23
Eresin Taksim Hotel	Topçu Cad. No:34
Otel Taksim Plaza	Topçu Cad. No:8

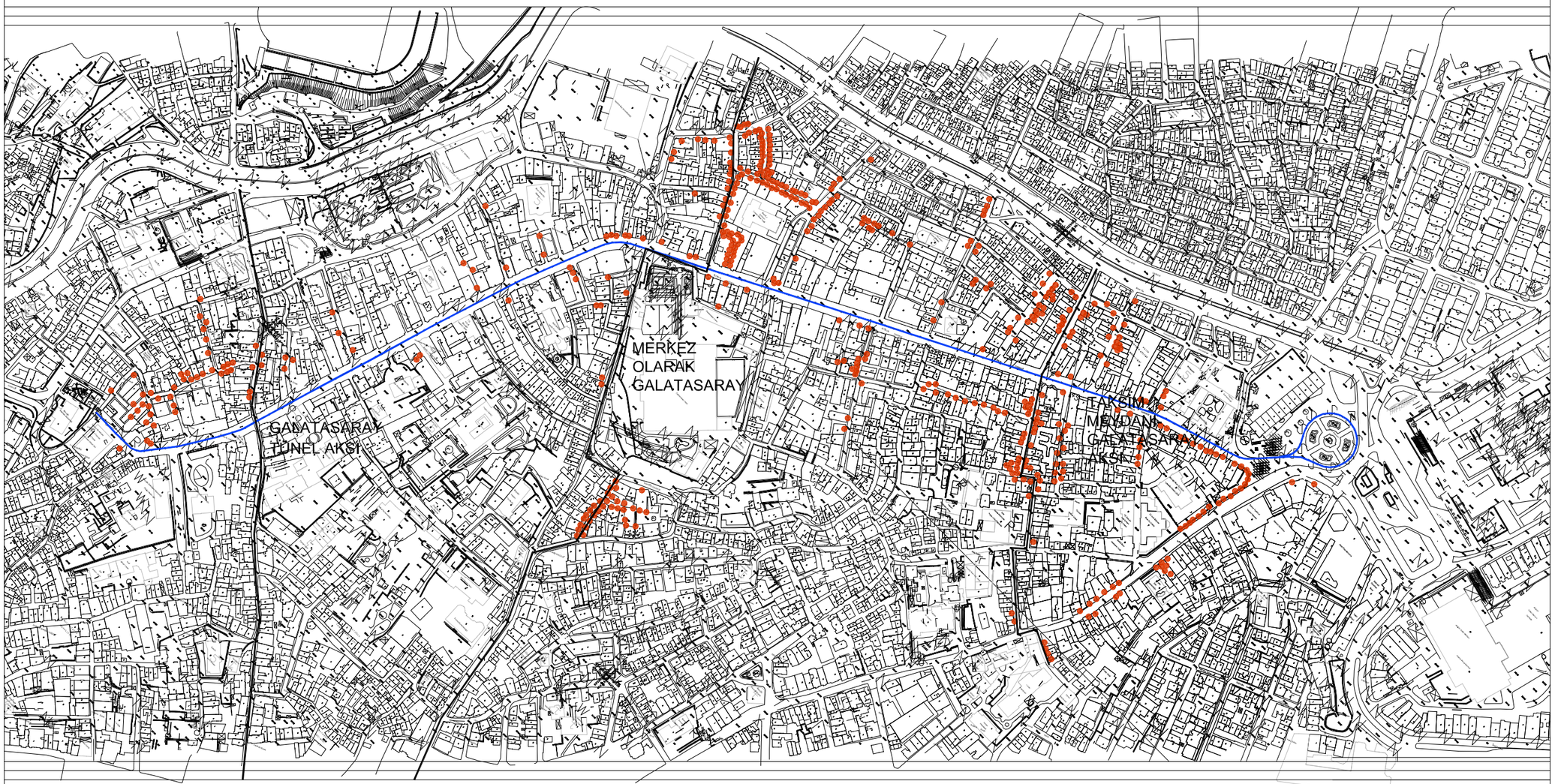
BÜYÜKPARMAKKAPI SOKAK-MİS SOKAK KESİTİ

GALATASARAY-NEVİZADE SOKAK AKSI KESİTİ

ASMALIMESCİT SOKAK KESİTİ

EĞLENCE MEKANLARI DAĞILIMI ÖLÇEK:1/5000

EK B: ÖN CALISMA ALANI-İSTİKLAL CADDESİ

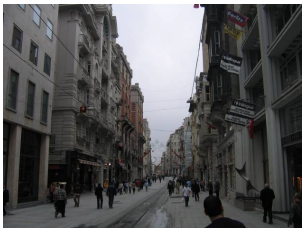

TAKSİM MEYDANI-
GALATASARAY

GALATASARAY-
TAKSİM MEYDANI

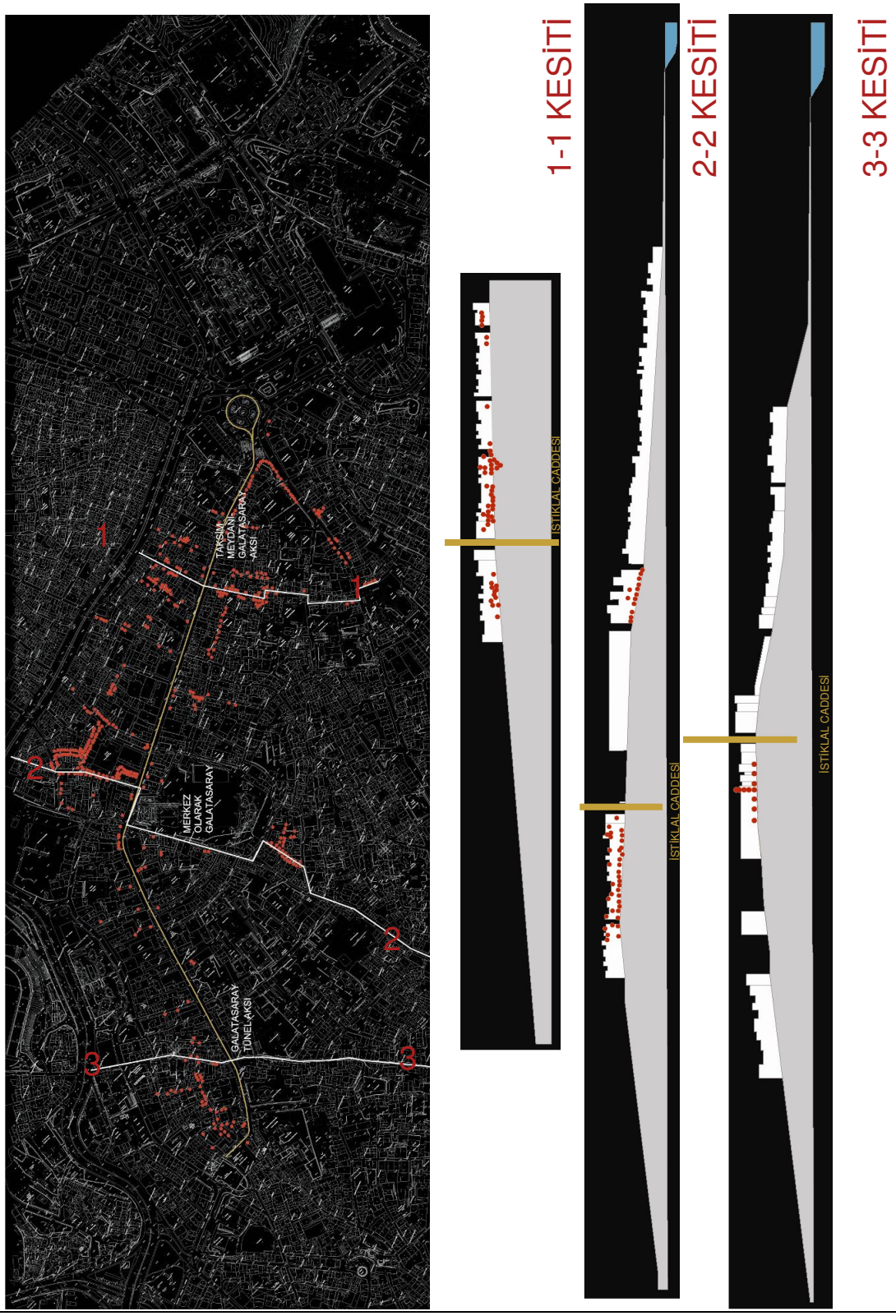

GALATASARAY-
TÜNEL

TAKSİM MEYDANI-
GALATASARAY

EK B: ÖN ÇALIŞMA ALANI-İSTİKLAL CADDESİ, EĞLENCE MEKANLARI

EK B: ÖN ÇALIŞMA ALANI-İSTİKLAL CADDESİ FOTOĞRAFLARI

İSTİKLAL CADDESİ-HAFTASONU GÜNDÜZ FOTOĞRAFI SAAT: 13:50

İSTİKLAL CADDESİ-HAFTAİÇİ GÜNDÜZ FOTOĞRAFI SAAT:12:00

EK B: ÖN ÇALIŞMA ALANI-İSTİKLAL CADDESİ FOTOĞRAFLARI

İSTİKLAL CADDESİ-HAFTASONU GECE FOTOĞRAFI SAAT:22:00

İSTİKLAL CADDESİ-HAFTAİÇİ GECE FOTOĞRAFI SAAT:22:00

EK C: BÜYÜKPARMAKKAPI SOKAK KROKİSİ VE FOTOĞRAFLAR

EK C: BÜYÜKPARMAKKAPI SOKAK, TÜRKÜ BARLAR

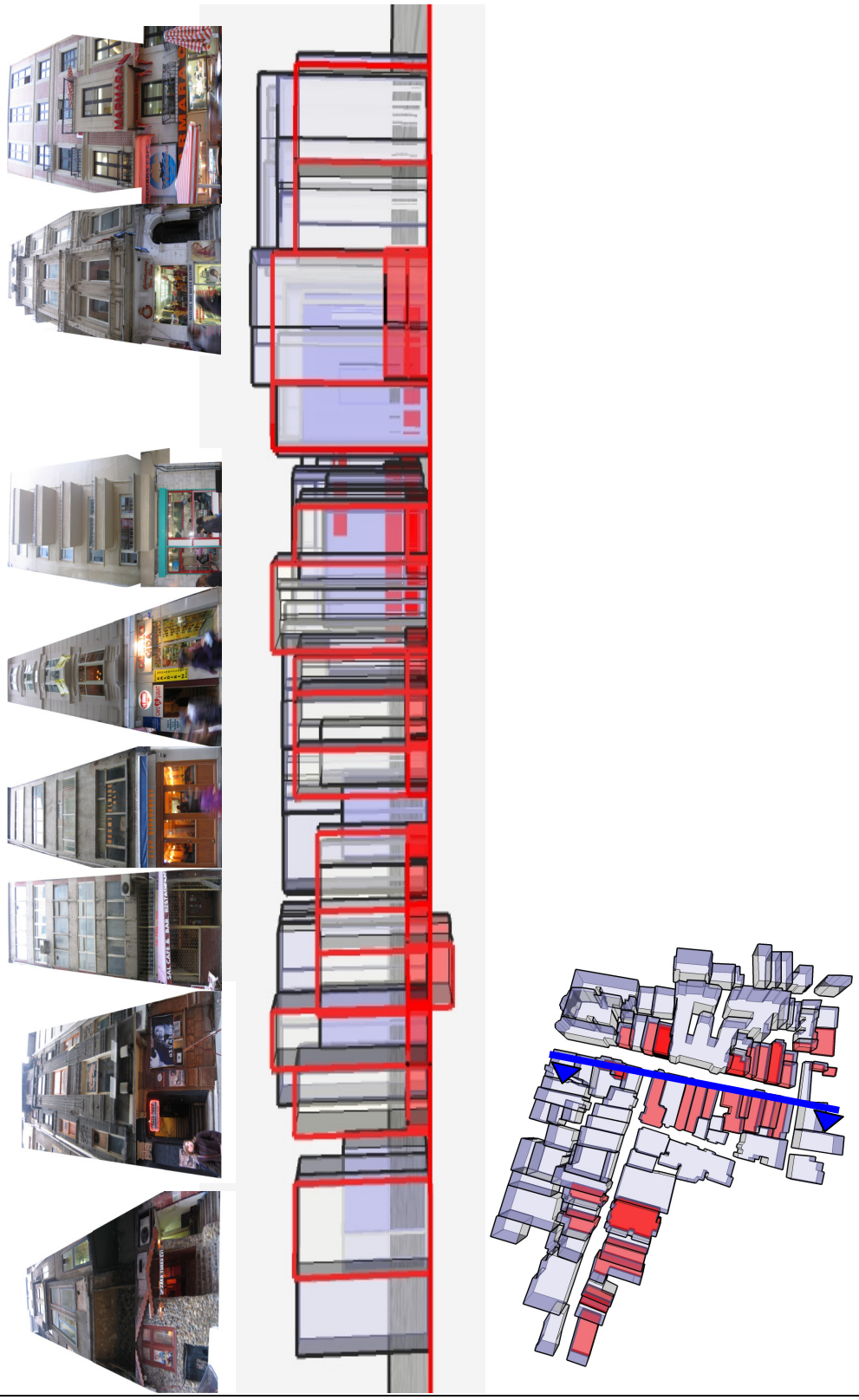

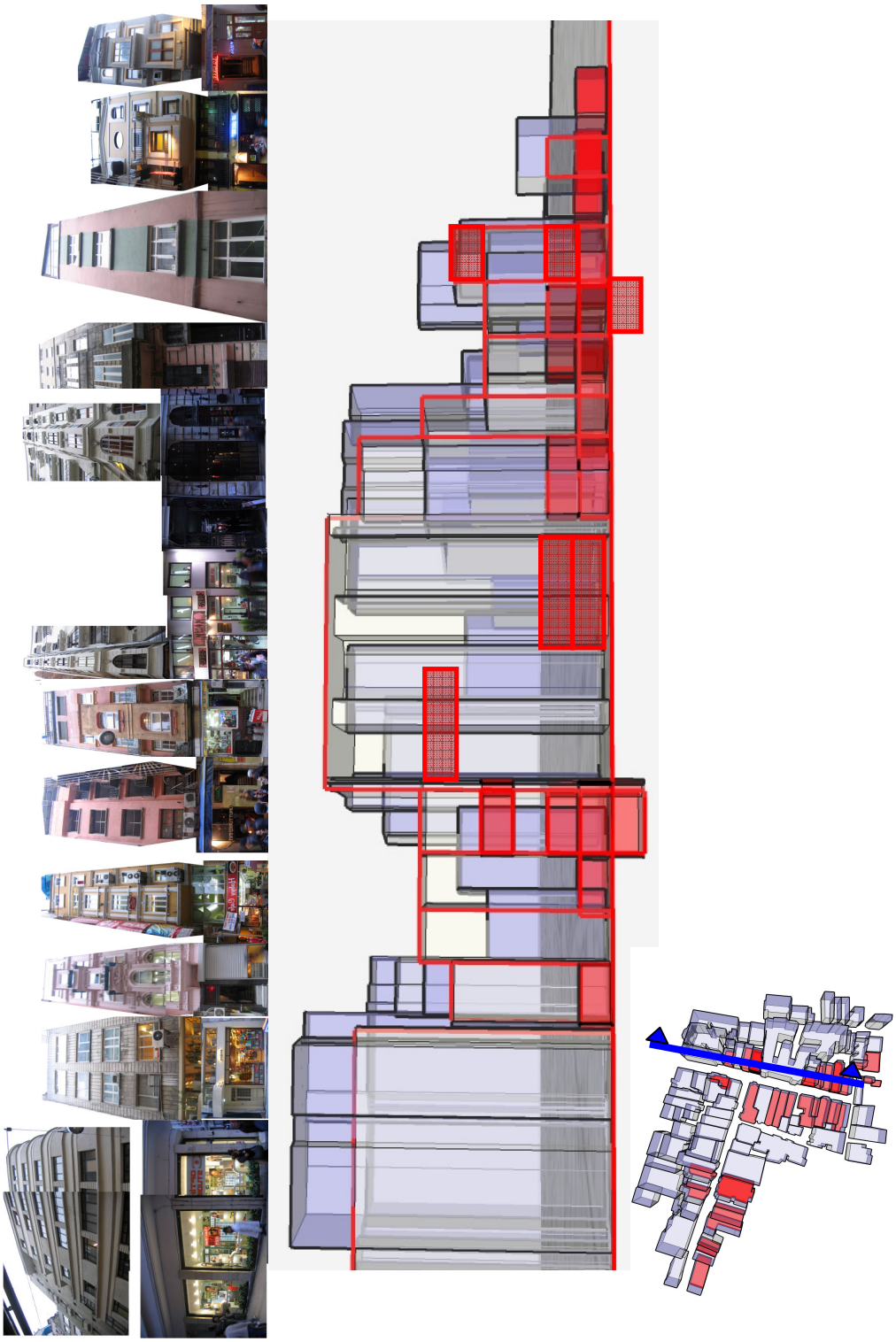

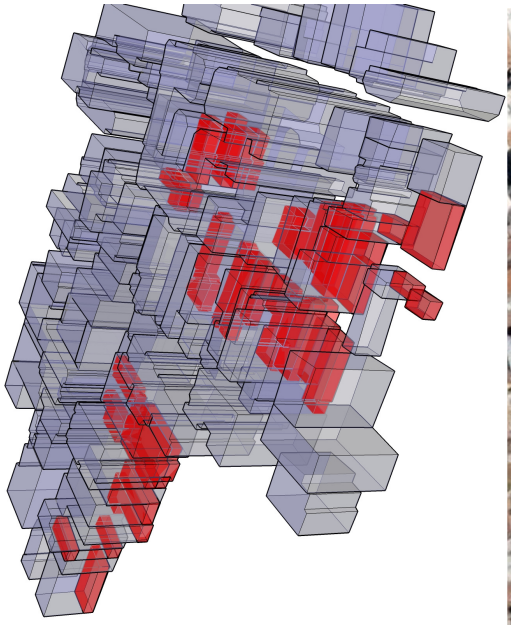
EK C: BÜYÜKPARMAKKAPI SOKAK KESİTİ VE CEPHE İLİŞKİLERİ

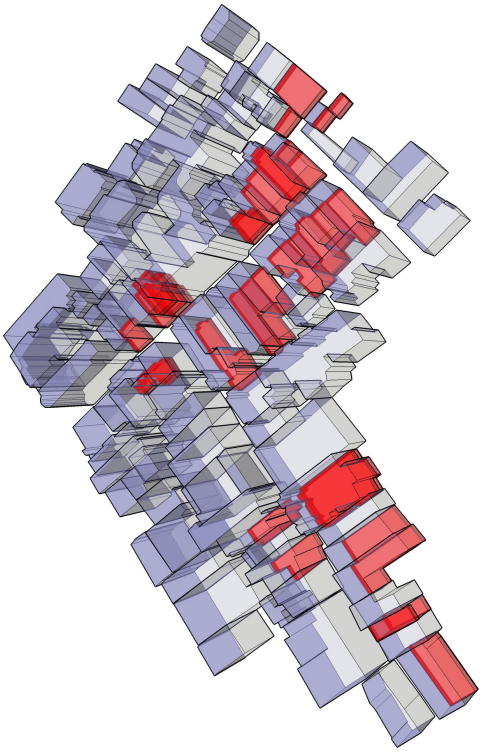
EK C: BÜYÜKPARMAKKAPI SOKAK KESİTİ VE CEPHE İLİŞKİLERİ

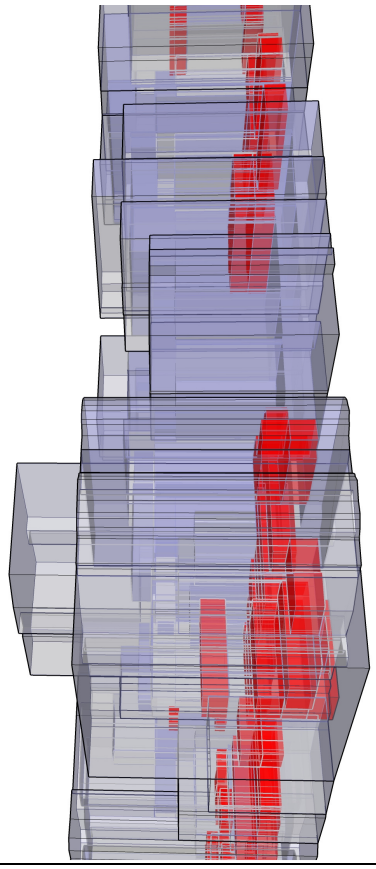

EK C: NEVİZADE SOKAK EĞLENCE MEKANLARI DAĞILIMI

EK D: NEVİZADE SOKAK KROKİSİ VE FOTOĞRAFLARI

EK D: NEVİZADE SOKAK FOTOĞRAFLARI

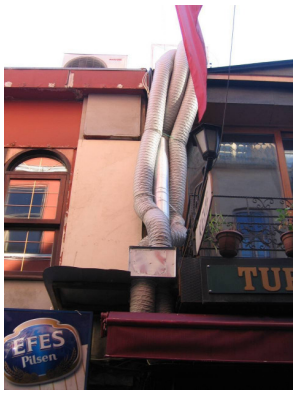

EK D: SAHNE SOKAK FOTOĞRAFLARI

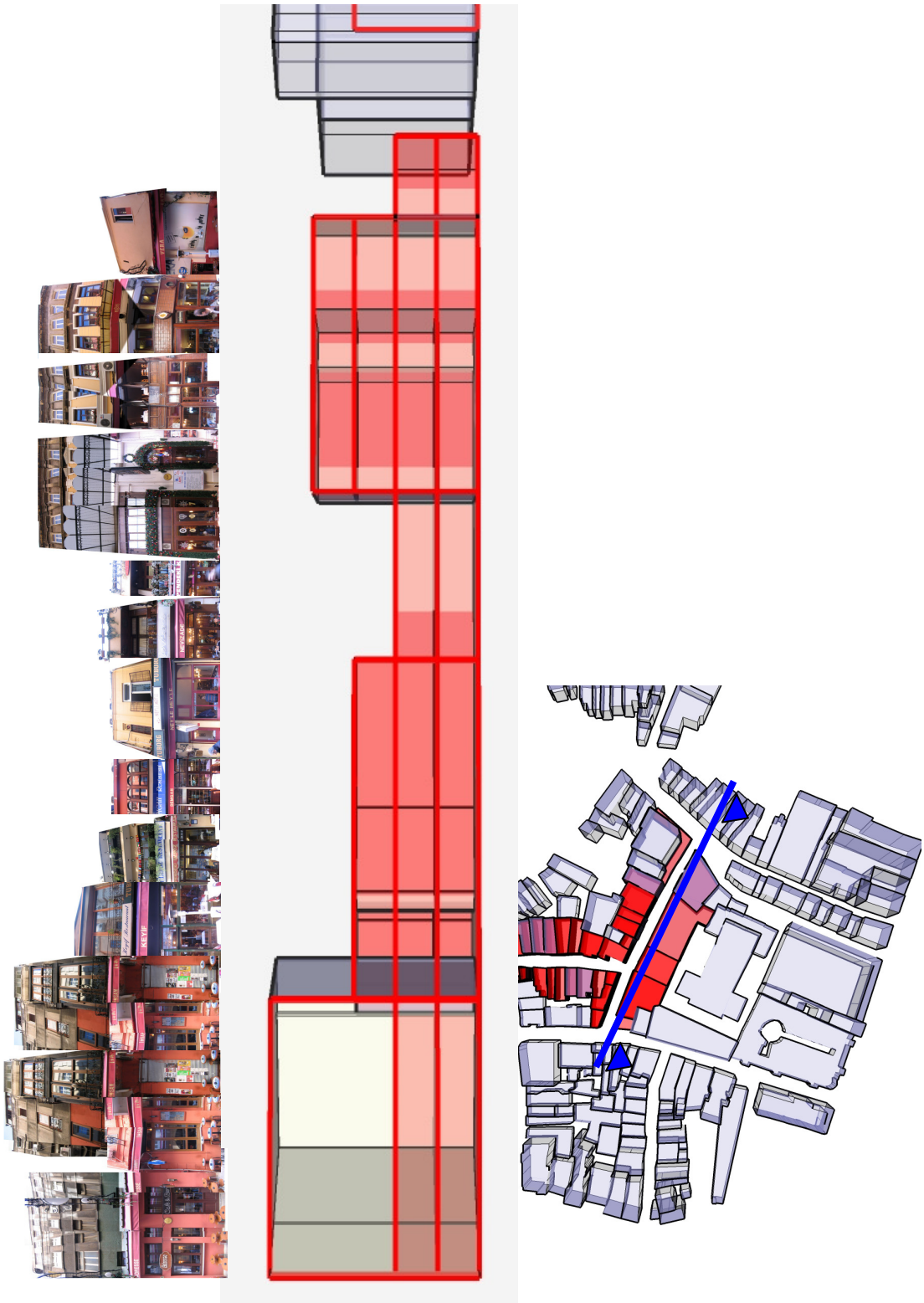

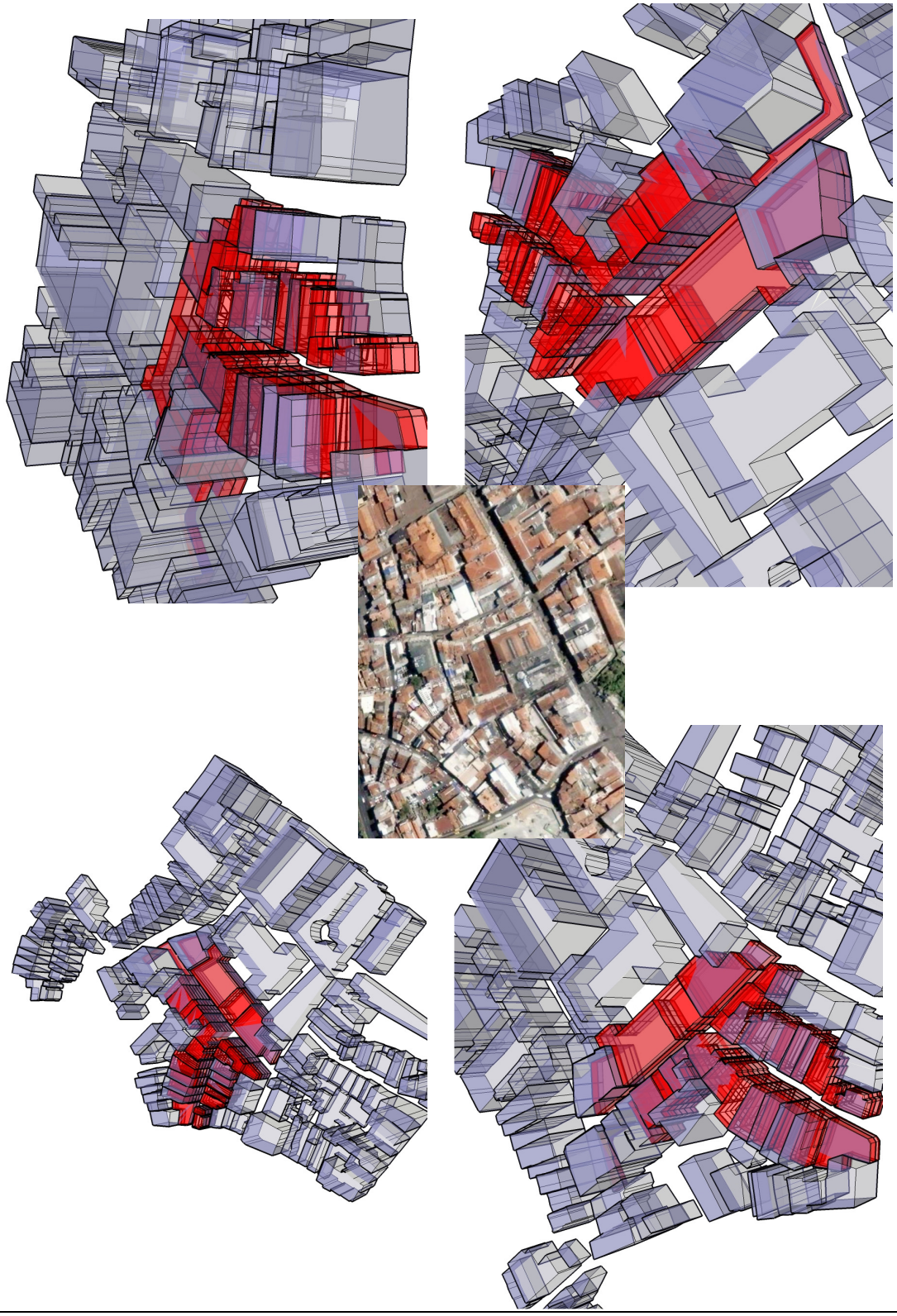
EK D: NEVİZADE SOKAK KESİTİ VE CEPHE İLİŞKİLERİ

EK D: NEVİZADE SOKAK KESİTİ VE CEPHE İLİŞKİLERİ

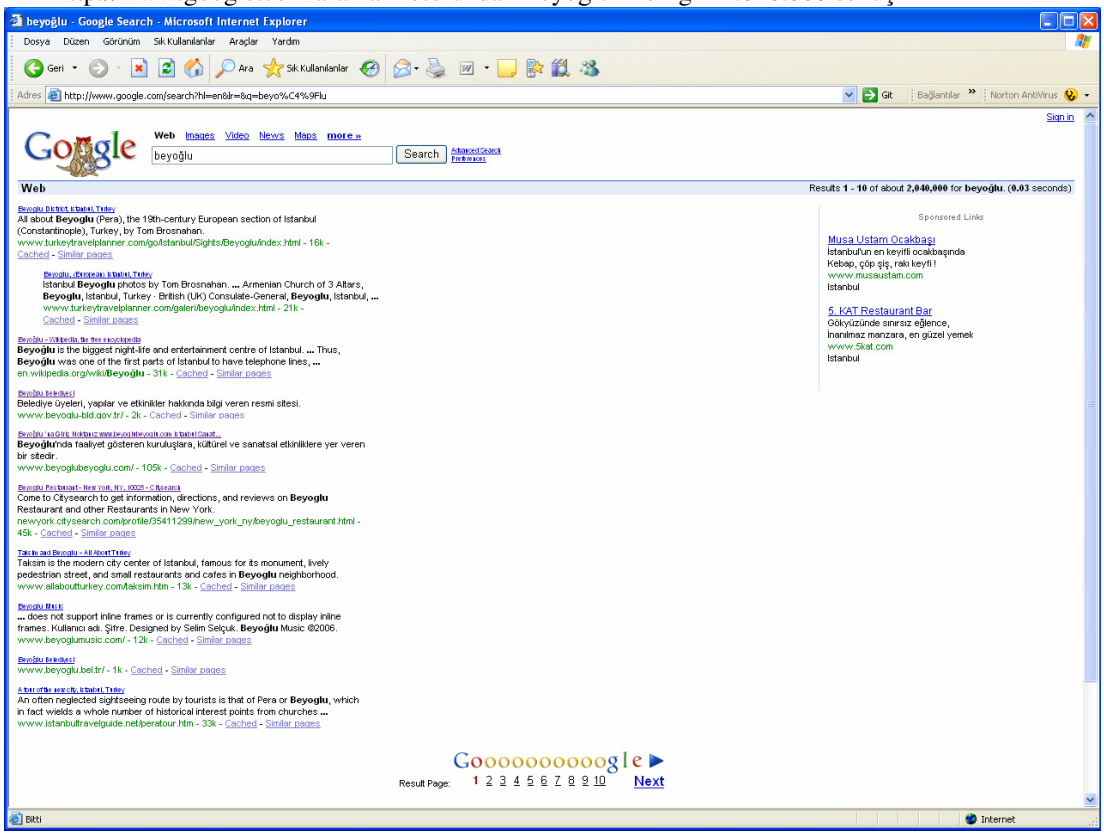

EK D: NEVİZADE SOKAK EĞLENCE MEKANLARI DAĞILIMI

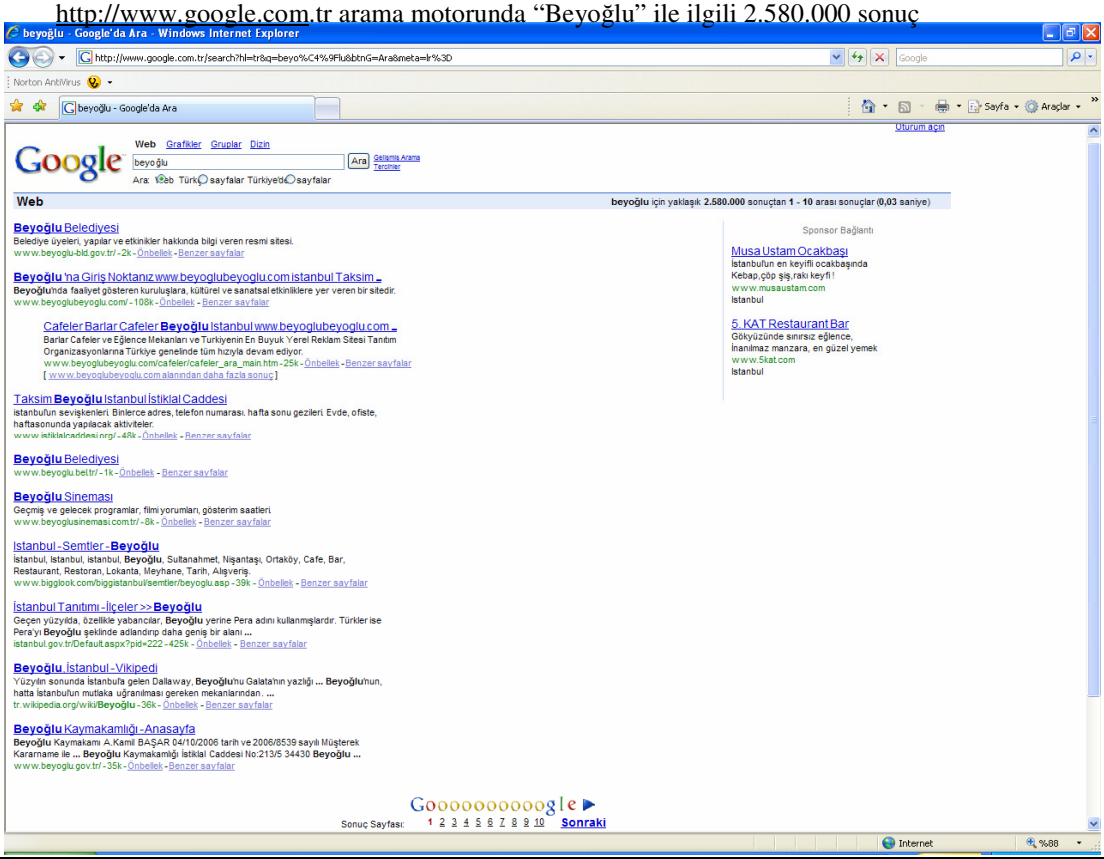

EK E: BEYOĞLU İLE İLGİLİ İNTERNET SİTELERİ

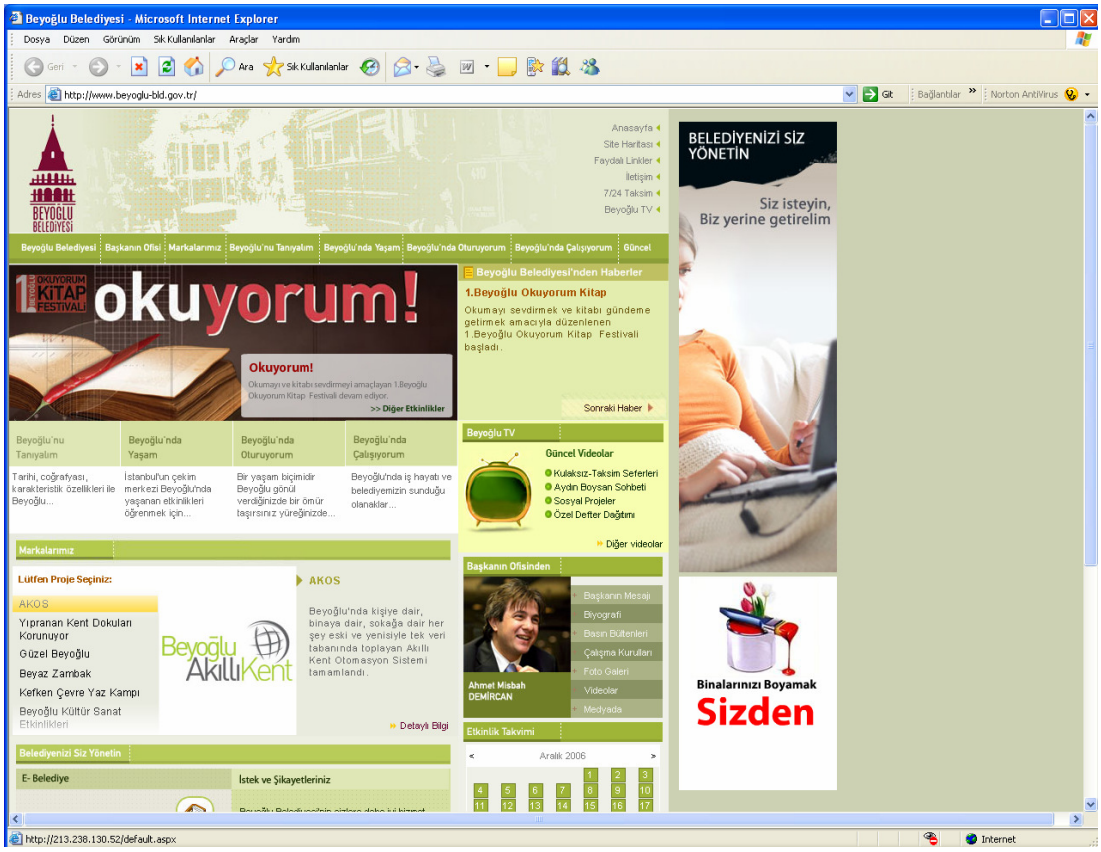
http://www.google.com arama motorunda “Beyoğlu” ile ilgili 2.040.000 sonuç

http://www.google.com.tr arama motorunda “Beyoğlu” ile ilgili 2.580.000 sonuç

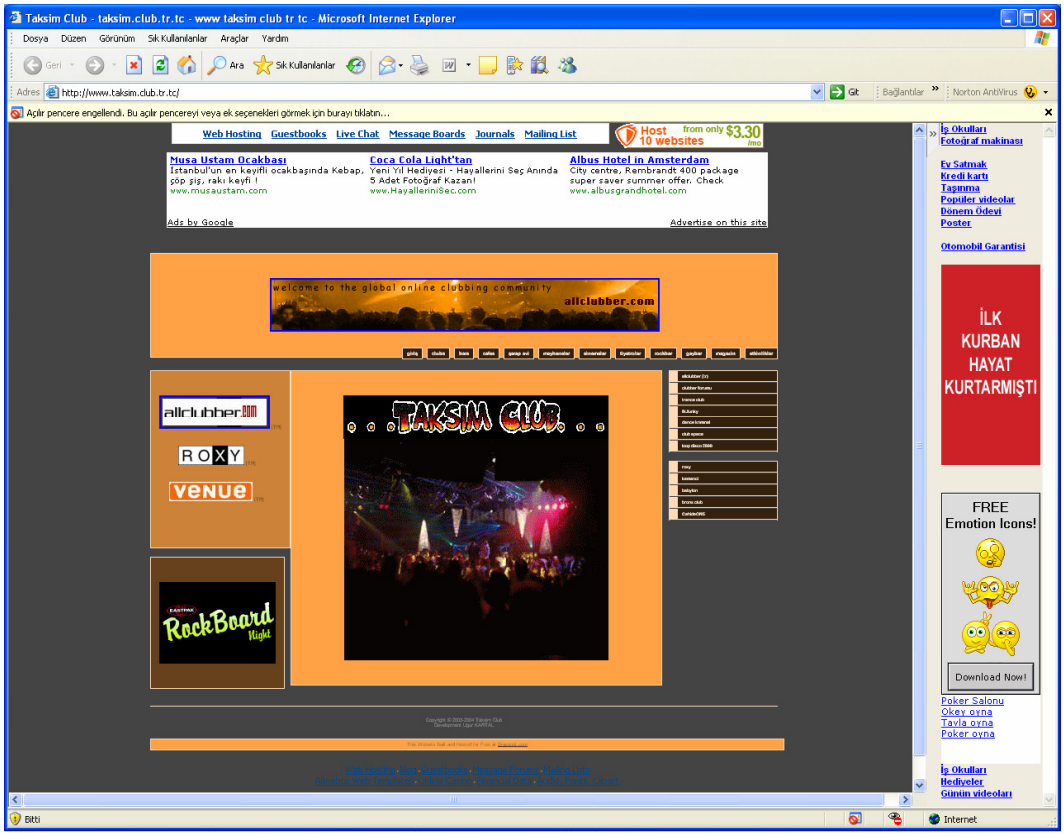
EK E: BEYOĞLU İLGİLİ İNTERNET SİTELERİ

EK E: BEYOĞLU İLGİLİ İNTERNET SİTELERİ, FARKLI EĞLENCE BİÇİMLERİ

EK E: BEYOĞLU İLGİLİ İNTERNET SİTELERİ

EK E: BASINDA BEYOĞLU

“Beyoğlu Turizm Vadisi Olacak” 25.09.2006

“Beyoğlu'na Dev Alışveriş Merkezi” 14.08.2006

“İstiklal Caddesi Roma Gibi Olacak” 03.03.2006

“İstiklal Caddesi’nin Modernleştirilmesi Yılbaşına Yetişecek” 28.12.2005

“Beyoğlu ‘Akıllı Kent’ Oluyor!” 27.07.2005

“Beyoğlu Belediye Başkanı Ahmet Misbah Demircan Beyoğlu Projelerini Anlattı” 04.07.2005

“Beyoğlu'nda Fransız Rüzgarı” 26.01.2004

“Beyoğlu’nda her sokağa özel kıyafetli ‘bodyguard’”

“Turistlerin arkasından su dökeceğiz!”

“Beyoğlu Belediyesi'nden ilginç bir 'turistik tanıtım hamlesi': Turistlere nazar boncuğu takılacak, çay, kahve ve lokum ikram edilecek; giderlerken arkalarından su

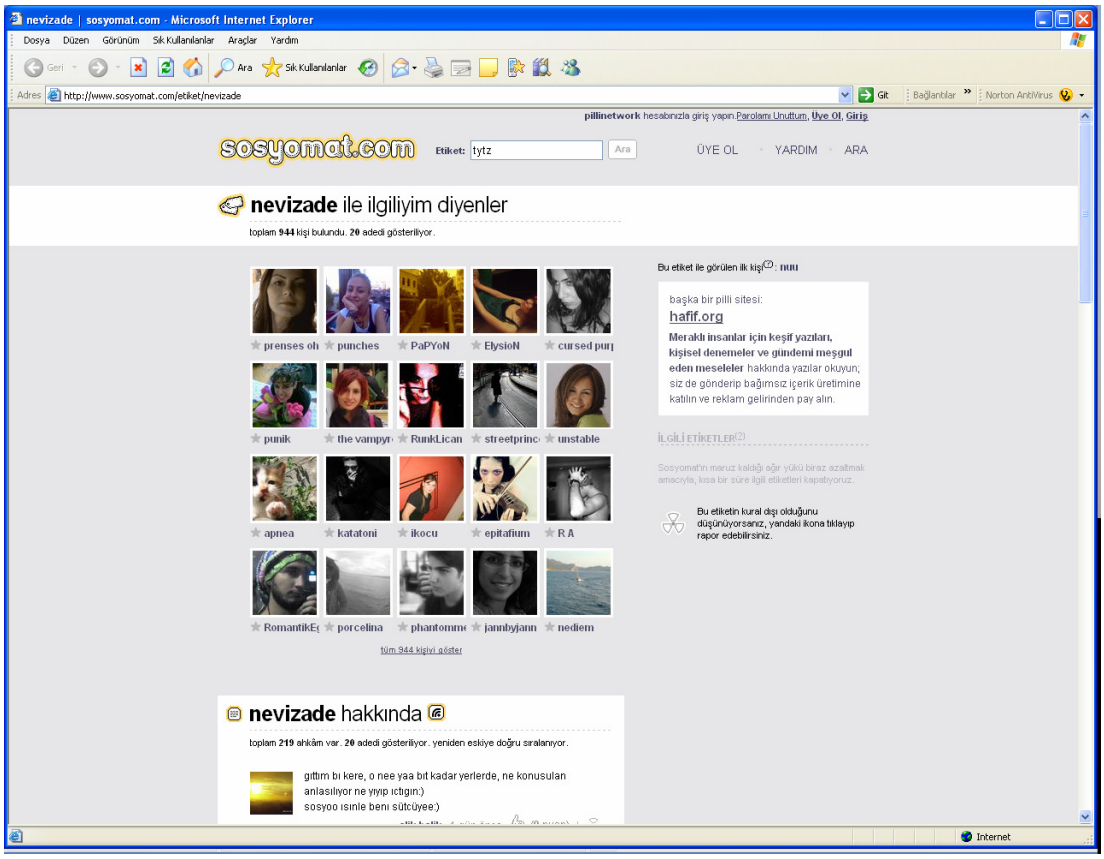
“Polat, Beyoğlu'na modern site yapacak”

“Demirören, İstiklal'i kopyalayacak”

“Taksim’de bandolar gecidi”

“İstiklal'de metrekareye 5 milyar”

EK E: BEYOĞLU İLGİLİ İNTERNET SİTELERİ-FORUMLAR

Nevizade ile ilgili forumlarda yer alan bazı yorumlar:

"dün gece resmen yoğunluk olarak bodrumu geçmiş sokak..
ya gizli bahçe den üstad'a 15 dakikada gittik resmen..."
"herkes dışarıdaydı 100 tane arkadaşımı gördüm o 15 dakikada"
"kalabalık yordu resmen beni ama insanin içi kıpır kıpır oluyor o kadar"
"insanın yaydığı pozitif enerjiye maruz kalmak cidden güzel bi duyguydu..."
"daracık sokakları kimkime dumduma bir havası olan."
"İzmir'de yaşamama rağmen adını defalarca duydum ilk fırsatta ziyaret edicem."

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	**Kerem Barış Başat**
Doğum yeri ve yılı:	**İstanbul, 1977**
Orta öğretim:	**Cağaloğlu Anadolu Lisesi 1988-1995**
Yüksek öğrenim (lisans):	**İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, (1995-2000)**
Mezuniyet sonrası aldığı görevler:	**B-Design mimarlık ofisinde mimar olarak görev almaktadır. (2000-…)**